

Aanspreken op straat

Aanspreken op straat

Het werk van de straatcoach in al zijn verschijningsvormen

L. Loef
K. Schaafsma
N. Hilhorst

Met medewerking van P. van Egmond

In opdracht van:
Programma Politie & Wetenschap

Foto omslag:
Jeroen Staats

Ontwerp:
Vantilt Producties & Martien Frijns

ISBN: 978 90 3524 610 2
NUR: 800, 624

Realisatie:
Reed Business, Amsterdam

© 2012 Politie & Wetenschap, Apeldoorn; DSP-groep, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opname of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photo print or other means without written permission from the authors

Inhoud

	<i>Voorwoord</i>	7
1	<i>Geschiedenis en onderzoeksaanpak</i>	9
1.1	Ontstaan van een nieuwe aanpak	9
1.2	Onderzoeksaanpak	11
1.3	Opbouw van dit rapport	15
2	<i>Aanpak op hoofdlijnen vergeleken</i>	17
2.1	Redenen voor straatcochaanpak	17
2.2	Probleemanalyse	17
2.3	Doelstellingen	18
2.4	Opdrachtgevende en uitvoerende partijen	19
2.5	Doelgroep	20
2.6	Locatie	21
2.7	Formatie	22
2.8	Werktijden van de straatcoach	23
2.9	Kosten	25
2.10	Straatcoaches in de toekomst	25
2.11	Conclusie	26
3	<i>Drie verschijningsvormen</i>	29
3.1	Drie typen	29
3.2	Eigenschappen straatcoach	30
3.3	Taken	34
3.4	Conclusie	42

4	Sturing en samenwerking	45
4.1	Aansturing en opdrachtgeverschap	45
4.2	Samenwerking	49
4.3	Informatie-uitwisseling	52
4.4	Conclusie	53
5	Resultaten	55
5.1	Verwachte resultaten	55
5.2	Primair doel: terugdringen aantal jeugdgroepen/jeugdoverlast	57
5.3	Secundair doel: afname van onveiligheidsgevoelens	60
5.4	Overige effecten	61
5.5	Conclusie	63
6	Slotbeschouwing	65
6.1	De straatcoach is verworpen tot een containerbegrip	65
6.2	Straatcoaches moeten over voldoende competenties beschikken	68
6.3	De straatcoach is geen oplossing voor alle problemen	70
6.4	Straatcoachaanpak moet minimale omvang hebben	72
6.5	Samenwerking tussen straatcoach, politie en gemeente is cruciaal en gaat niet vanzelf	73
6.6	De verbinding met ouders heeft meerwaarde voor aanpak	75
6.7	Tot slot	76
	Bijlagen	79
1	Beschrijving van straatcoachprojecten: inventariserend onderzoek	79
2	Beschrijving van straatcoachprojecten: verdiepingsonderzoek	103
3	Onderzoeksvragen	116
4	Overzicht bestudeerde documenten inventarisatieonderzoek	118

Voorwoord

Het concept straatcoaches is in 2006 ontstaan in Amsterdam als nieuw instrument in de strijd tegen jeugdoverlast. Het idee kwam voort vanuit de wens een nieuwe vorm van toezicht op straat te hebben, waarbij jongeren zouden worden aangesproken op hun gedrag. De eerste ervaringen met straatcoaches in Amsterdam-West waren positief en meer gemeenten volgden dit voorbeeld. Een grote impuls voor de opkomst van straatcoaches was de subsidie die het Rijk¹ gaf aan 22 gemeenten die kampten met problematiek van Marokkaans-Nederlandse jongeren. Het Rijk stelde deze middelen beschikbaar om gezinscoaches of straatcoaches aan te stellen in de periode 2010-2012.

Met de opkomst van het fenomeen straatcoach, als nieuwe partner op het terrein van openbare orde en veiligheid, ontstond het plan om een onderzoek uit te voeren naar hoe gemeenten hun straatcoachprojecten hebben vormgegeven en wat het werk van de straatcoach in de praktijk behelst en oplevert. In opdracht van Politie & Wetenschap voerde DSP-groep dit onderzoek uit.

Inmiddels is de straatcoach diverse keren in opspraak geraakt vanwege incidenten, frauduleus gedrag en de hoge kosten. Ook vanuit de politiek is de vraag gerezen of de straatcoachaankpak nuttig is en of de opbrengsten opwegen tegen de kosten.

Dit rapport presenteert de resultaten van ons onderzoek. We pretenderen niet een afdoende antwoord te bieden op de vraag of de straatcoachaankpak nuttig is en of de kosten wel opwegen tegen de opbrengsten. Daarvoor is het nog te vroeg en daarvoor waren de projecten die we hebben onderzocht te divers en in veel gevallen ook te ongericht (te weinig doelmatig opgezet). Wel geven we in dit rapport een goed beeld van de diverse verschijningsvormen die de straatcoach heeft gekregen, hoe zijn werk – straatcoaches zijn mannen! – op straat eruitziet en wat de voorwaarden zijn om de straatcoachaankpak in de toekomst goed vorm te geven.

---

¹ Het programmaministerie voor Wonen, Wijken en Integratie, dat onder VROM viel op dat moment, en het ministerie van BZK.

Tot slot danken wij alle gemeenten die aan dit onderzoek hebben meegewerkt en stukken ter beschikking hebben gesteld – in het bijzonder de vier gemeenten die meewerkten aan het verdiepingsonderzoek. Ook gaat onze dank uit naar de begeleidingscommissie van P&W.

1

Geschiedenis en onderzoeksaanpak

1.1 Ontstaan van een nieuwe aanpak

De straatcoach ontstond in Amsterdam naar aanleiding van overlast in de Diamantbuurt. Mede door veel publiciteit kreeg de aanpak van jeugdoverlast in 2006 hoge prioriteit van het college van B&W in Amsterdam. 'De impact van die overlast was enorm. Mensen voelden zich niet meer veilig in hun eigen buurt, zelfs niet in hun eigen huis,' aldus oud-burgemeester Cohen van Amsterdam. Overlast kwam hierdoor hoog op de agenda. De politie rekende overlast niet tot haar eerste prioriteit, waardoor de gemeente de taak op zich nam om dit probleem op te pakken en een nieuwe functie te creëren.

De gemeenteraad stelde aanvankelijk 1 miljoen euro beschikbaar voor de aanpak van jeugdoverlast.² Directie Openbare Orde en Veiligheid liet een analyse uitvoeren van de aanpak van jeugdoverlast in de stad. Hieruit bleek dat er heel veel partijen betrokken waren, zonder een samenhangende en voor iedereen duidelijke samenwerkingsstructuur. Ook bleek geen enkele organisatie op straat jongeren aan te spreken. Deze analyse is de katalysator geweest om iets nieuws te bedenken.

Job Cohen, toenmalig burgemeester van Amsterdam, zei over het ontstaan van de straatcoach in een interview met DSP-groep het volgende: 'Het concept van de straatcoach was simpel: strak aangestuurde, breedgeschouderde mannen, die enige ervaring hebben met de doelgroep en er soms uit voortkomen, gingen de straat op, op de tijden die nodig waren en niet zoals voorheen op tijden waarop ze beschikbaar waren. Ze moesten de jongens op straat leren kennen en hen aanspreken. Naast deze straatcoaches werden interventiemedewerkers aangesteld, die naar de ouders van de jongeren toe gingen en in hun eigen taal vertelden wat er aan de hand was.'

² Bij de latere uitrol naar een groot aantal delen van de stad is er een veelvoud van dit aanvankelijke bedrag beschikbaar gesteld.

Twee nieuwe elementen

Om zicht te bieden op wat deze Amsterdamse aanpak globaal inhield, geven we hieronder de twee elementen weer die essentieel waren bij de nieuwe aanpak.

- *Nieuwe vorm van toezicht*

Voor het stoppen van de jeugdoverlast op straat is gekozen voor de inzet van toezichthouders. Deze toezichthouders hebben een stevige uitstraling en moeten indruk maken op de jongeren op straat. Zij moeten aan kunnen sluiten bij de doelgroep en hun 'taal spreken'. Daarnaast is belangrijk dat het toezicht ook buiten kantooruren plaats kan vinden, vooral 's avonds en 's nachts wanneer er veel overlast is. De straatcoaches moeten zichtbaar zijn – zowel voor de jongeren als voor de overige bewoners die overlast ervaren – en jongeren direct aanspreken op hun gedrag.

- *Gezinsaanpak*

Uitgangspunt was ook ouders medeverantwoordelijk te maken voor het gedrag van hun kinderen. Er moet niet alleen *over* ouders worden gepraat, maar juist ook *met* ouders. Ouders worden geconfronteerd met het gedrag van hun kinderen, bij Marokkaans-Nederlandse ouders wordt ook ingespeeld op de schaamtecultuur.

Deze twee elementen vormden de kern van de Amsterdamse straatcoachaankpak. Zoals we later zullen zien, geven andere gemeenten op andere wijze invulling aan de aanpak.

Bredere uitrol

Na de positieve ervaringen in Amsterdam, volgden Venlo en Utrecht in 2008 met het opzetten van een straatcoachaankpak. Een groot aantal gemeenten ging werken met straatcoaches toen er vanuit het Rijk subsidie kwam. 22 gemeenten konden gebruikmaken van financiering door het – toenmalige – ministerie van VROM/Wonen, Wijken en Integratie (WWI).³ Een aantal andere gemeenten ontving middelen in het kader van het programma Overlast en Verloedering (de Van Montfrans-middelen) en benutte deze onder andere voor de inzet van straatcoaches.

---

³ WWI zegde voor de jaren 2010 tot en met 2012 een bedrag van 7 miljoen euro toe aan de 22 gemeenten met een oververtegenwoordiging Marokkaans-Nederlandse risicjongeren.

1.2 Onderzoeksanpak

DSP-groep kreeg de opdracht een onderzoek uit te voeren naar de wijze waarop gemeenten invulling geven aan de straatcoachaankpak en daarbij oog te hebben voor verschillen in verschijningsvorm, werkwijze, doelstelling en doelgroep. In aansluiting op dit – inventariserende – onderzoek heeft DSP-groep een verdiepingsonderzoek uitgevoerd, waarbij de centrale vraag was of de straatcoach een aanvulling biedt op de eerder bestaande aanpakken van jeugdoverlast.

Definitie begrip straatcoaches

In de meeste gemeenten hanteert men ‘straatcoaches’ als naam, maar ook kwamen we varianten tegen: streetcoaches (Leiden), straatwachters (Eindhoven), ambulante jongerenwerkers (Lelystad, Gorinchem) en Shouf Kedemk (Helmond). In het onderzoek hanteerden we een algemene definitie die al deze variaties omvat:

Straatcoaches zijn toezichhouders, die jongeren op straat die overlastgevend gedrag vertonen, aanspreken, corrigeren en waar nodig naar huis brengen of wegsturen. Deze toezichhouders zijn alert op wat jongeren (op straat) doen en spelen deze signalen door naar ketenpartners. Straatcoaches zijn sociaal vaardig en cultureel sensitief en hebben kennis van de jongeren en straatcultuur.

1.2.1 Inventariserend onderzoek: quickscan van de verschijningsvormen

Zoals gezegd bestond het onderzoek uit twee fasen. Het eerste deel van het onderzoek had als doel om de verschillende manieren waarop straatcoaches in gemeenten worden ingezet te inventariseren en te beschrijven.

We startten de inventarisatie met een brede zoektocht naar straatcoachinitiatieven in het hele land. We hebben ons licht opgestoken in de 22 gemeenten die vanuit VROM/WWI middelen hebben ontvangen voor straatcoaches en/of gezinsmanagers in het kader van hun aanpak van Marokkaans-Nederlandse risicjongeren. Daarnaast hebben we gekeken naar een aantal gemeenten dat de ontvangen subsidie van BZK om overlast aan te pakken inzet voor straatcoaches,

en hebben we via een internetsearch gemeenten gezocht die buiten deze regeling om waren gestart of wilden starten met de straatcoachaankpak. Bij alle gemeenten die een straatcoachaankpak bleken te hebben, hebben we relevante documenten opgevraagd.⁴

Uiteindelijk zijn 24 gemeenten in de inventarisatie betrokken: 18 (van de in totaal 22) gemeenten die subsidie van VROM/WWI ontvingen,⁵ en 6 (van de in totaal 10) overige gemeenten.⁶

Peildatum voor het inventariserende onderzoek was 1 mei 2010. Op dat moment liep de straatcoachaankpak:

- in 4 gemeenten langer dan een jaar;
- in 11 gemeenten korter dan een jaar;
- in 9 gemeenten nog niet.

Van alle geïnventariseerde straatcoachinitiatieven hebben we – medio 2010 – een beschrijving gemaakt op de hoofdpunten: doel, aanpak, wie is de straatcoach, inzet, doelgroep, budget en inbedding (zie bijlage 1 en 2).

Op basis daarvan hebben we een vergelijking gemaakt van de verschijningsvormen van de straatcoach op drie hoofdonderwerpen: het projectplan (doel/missie, doelgroep, opdrachtgever, uitvoerende partijen en financiering), de aanpak (het type straatcoach) en de uitvoering en inbedding van het project (regie en aansturing, samenwerking met de politie, samenwerking met andere (kern)partners, afbakening van rollen en verantwoordelijkheden).

1.2.2 Verdiepingsonderzoek

Op basis van het eerste inventariserende onderzoek hebben we een verdiepingsonderzoek gedaan om te achterhalen hoe de aanpak in de praktijk wordt

---

4 Een lijst van de onderzochte gemeenten en bestudeerde documenten is te vinden in bijlage 4.

5 In één van deze 22 gemeenten (Oosterhout) hebben ze hun volledige subsidie ingezet om gezinsmanagers te financieren; er zijn hier dus geen straatcoaches ingezet. De gemeente Ede was nog op zoek naar een structurele oplossing; voor hen zijn straatcoaches te duur om structureel in te zetten en ze kiezen niet voor een tijdelijke inzet. Twee gemeenten gaven aan dat hun plannen op dit gebied nog niet klaar waren (Amersfoort en Den Bosch). Dit betekent dat van de 22 gemeenten, 18 gemeenten zeker weten dat ze met de subsidie straatcoaches (willen) inzetten. Deze gemeenten zijn betrokken in de inventarisatie.

6 Vier van deze overige gemeenten kwamen in beeld via een internetsearch. Drie daarvan bleken plannen in een zeer prematuur stadium te hebben en vielen om die reden af, de vierde gemeente wilde niet meewerken aan het onderzoek.

gebracht en om te achterhalen of de straatcoach een aanvulling biedt op de bestaande aanpak van jeugdoverlast.⁷

Tussen de uitvoering van het inventariserende en het verdiepingsonderzoek zat een klein jaar. In de loop van dat jaar kwamen straatcoaches steeds vaker negatief in het nieuws en (mede) daardoor reageerden gemeenten terughoudend op ons verzoek deel te nemen aan het onderzoek. We wilden zes gemeenten in dit gedeelte betrekken en benaderden in totaal vijftien gemeenten, waarvan er uiteindelijk vier bereid waren deel te nemen: Amsterdam, Haarlemmermeer, Maassluis en Venlo. De overige gemeenten gaven als belangrijkste argumenten om niet deel te willen nemen aan het onderzoek:

- eventuele negatieve uitkomsten aangaande onze straatcoachaankpak zouden ons slecht uitkomen. De aanpak ligt al onder vuur;
- onze aanpak is nog in ontwikkeling en nog te kwetsbaar om door een extern bureau te worden geëvalueerd (evalueren doen we later liever zelf);
- deelname aan het onderzoek kost ons te veel tijd en heeft voor ons geen meerwaarde.

Hoewel we moeten vaststellen dat het verdiepingsonderzoek geen representatief beeld kan geven (slechts vier van de in totaal 24 gemeenten hebben we nader kunnen onderzoeken), kunnen we ook zeggen dat de vier gemeenten die wél wilden meewerken, goede en rijke inzichten hebben verschaft in de gang van zaken binnen de projecten, de vraagstukken waar men in de praktijk tegenaan liep en de oplossingen die men hiervoor heeft gevonden.

Amsterdam was als grondlegger van de straatcoachaankpak natuurlijk interessant, omdat de aanpak hier het meest is beproefd: hier is de straatcoach al langere tijd en op grote schaal ingezet. Haarlemmermeer was interessant omdat deze gemeente heeft gekozen om de straatcoach in de gemeentelijke organisatie in te bedden en hem bovendien eigen bevoegdheden te geven – die hij ook benut. In Maassluis liep men in de aanpak tegen een aantal problemen aan en ging daar op een zo open manier mee om dat wij er goede lessen uit konden destilleren. En in Venlo ten slotte koos men voor een type coach dat in onze typologie een aparte plek heeft gekregen: de helpende coach. Venlo was ook waardevol omdat men hier al een eigen evaluatie had gedaan.

We hebben recente documenten van deze vier gemeenten geanalyseerd en in totaal achttien semigestructureerde interviews gehouden met betrokken

---

7 De onderzoeksvragen van dit verdiepingsonderzoek zijn opgenomen in bijlage 3.

beleidsambtenaren, teamleiders van straatcoaches, straatcoaches, politiechefs, agenten en jongerenwerkers.

Tijdens de interviews bespraken we met de betrokkenen onder andere de volgende onderwerpen:

- problemen en aanleiding van inzet straatcoaches;
- doelstellingen van de aanpak;
- taken en uitvoering;
- samenwerking en taakafbakening ketenpartners;
- aansturing en afstemming;
- resultaten;
- succes- en faalfactoren.

Tevens hebben we gesproken met oud-burgemeester Cohen van Amsterdam over het ontstaan van de straatcoachaankpak en hebben we onze conclusies voor-gelegd aan Tweede Kamerlid Diederik Samsom, die sinds een jaar werkzaam is als straatcoach en gezinsbezoeker in Amsterdam.

In Haarlemmermeer en Maassluis hebben we bovendien een dag meegelo-
pen met de straatcoaches om hun werk in de praktijk te observeren. In Venlo en Amsterdam was dit helaas niet mogelijk (het project in Venlo was ten tijde van ons onderzoek tijdelijk gestopt,⁸ in Amsterdam kregen we geen toestemming om mee te lopen omdat ten tijde van ons verzoek twee andere onderzoeken⁹ werden uitgevoerd waarbinnen meegelopen werd).

Tot slot hebben we beschikbare cijfers over jeugdoverlast en onveiligheids-
gevoelens van de betrokken gemeenten opgevraagd en geanalyseerd.

1.2.3 Relatie tussen inventarisatie en verdiepingsonderzoek

In deze rapportage integreren we de opbrengsten van beide onderzoeksronden. Van het inventariserende onderzoek hebben we in een eerder stadium ook apart rapport uitgebracht.¹⁰ De observaties en inzichten uit het verdiepingsonderzoek hebben we zo veel mogelijk strategisch ingezet en gebruikt om:

---

8 Vanwege vertrek van één van de twee straatcoaches.

9 Onderzoek gemeentelijke ombudsman 2011 en Effectonderzoek SAOA.

10 DSP-groep (2010). 'De verschillende verschijningsvormen van de straatcoach. Tussenrapportage'.

- een kijkje achter de schermen te geven en te laten zien hoe de aanpak in de praktijk werkt;
- te laten zien hoe bepaalde keuzes in de vormgeving van de projecten in de praktijk uitpakken, tegen welke struikelblokken men opliep en welke nieuwe zienswijzen men heeft ontwikkeld;
- de vooronderstellingen die we naar aanleiding van de inventarisatie hadden, in te kleuren dan wel te ontkrachten.

1.3 Opbouw van dit rapport

In hoofdstuk 2 beschrijven en analyseren we de straatcoachprojecten op een aantal hoofdpunten. In hoofdstuk 3 formuleren we een typologie van de straatcoach en komen achtereenvolgens zijn eigenschappen en taakstelling in hun diverse variaties aan bod. In hoofdstuk 4 laten we zien hoe de straatcoaches worden aangestuurd en wat de voor- en nadelen zijn van de diverse varianten in aansturing. In hoofdstuk 5 proberen we zicht te bieden op de resultaten van de straatcoachaankpak in de vier verdiepingsgemeenten.

We besluiten ons rapport met een aantal aanbevelingen in hoofdstuk 6. Hier beantwoorden we de vraag of de straatcoachaankpak een aanvulling is op de bestaande aanpak van jeugdoverlast en welke elementen in de aanpak nieuw en nuttig zijn. Ook beschrijven we de lessen die in de praktijk geleerd zijn en onder welke voorwaarden de aanpak waardevol kan zijn.

Aanpak op hoofdlijnen vergeleken

2.1 Redenen voor straatcoachaanpak

Jongerenoverlast en organisatorische problemen

Gemeenten zetten straatcoaches in tegen jongerenoverlast. De precieze aard van deze overlast verschilt per gemeente en loopt uiteen van lawaai en rotzooi door rondhangende jongeren tot intimidatie en geweld van jongeren uit criminele jeugdgroepen.

Naast problemen op straat lagen er in sommige gemeenten ook organisatorische problemen aan de basis van het inzetten van straatcoaches. Vaak waren veel verschillende partijen bij de aanpak van overlast betrokken, maar geen van deze partijen sprak jongeren op straat aan op hun gedrag. De politie rekende jeugdoverlast in veel gevallen niet tot haar primaire taak. Andere organisaties als jongerenwerk en opbouwwerk werkten te weinig *outreaching* en meer hulpbiedend dan corrigerend. Gemeenten zagen straatcoaches als een geschikt instrument om dit gat te vullen.

2.2 Probleemanalyse

Opvallend was de uiteenlopende kwaliteit van de plannen die gemeenten maakten voor hun straatcoachaanpak. Veel gemeenten zijn begonnen met een straatcoachaanpak omdat er financiering beschikbaar was vanuit VROM/WWI en stelden in een korte tijd plannen voor de aanpak op. Uit ons onderzoek blijkt dat hier niet altijd een grondige probleemanalyse aan ten grondslag lag. Ook is niet altijd goed geanalyseerd wat de meest geschikte aanpak van de problemen zou zijn. Veel projecten waren, met andere woorden, bij aanvang niet goed doordacht en uitgewerkt. Een aantal gemeenten heeft dit wel grondig gedaan. Deze gemeenten hebben besloten meer tijd te nemen voor het opzetten van de aanpak.¹¹

11 Of – in sommige gevallen – besloten zij om niet van start te gaan. Belangrijkste redenen om niet van start te gaan waren onbekendheid met de aanpak en de tijdelijkheid van de geldstroom.

Problematiek verschilt

Uit het verdiepingsonderzoek wordt duidelijk dat achter het woord ‘overlast’ problematiek van een geheel verschillende aard ligt – en daarmee wordt ook duidelijk hoe belangrijk zo’n probleemanalyse is. In de gemeente Haarlemmermeer bijvoorbeeld is er sprake van overlast, omdat er relatief veel jongeren wonen, dicht op elkaar in een aantal (Vinex-)wijken. En volgens de statistieken zal het aantal jongeren de komende jaren alleen nog maar stijgen. In deze gemeente hangt of speelt veel jeugd op straat in woonwijken. De jongeren komen samen, drinken alcohol, blowen, veroorzaken geluidsoverlast en zorgen voor vervuiling en – in mindere mate – vernielingen. Bij deze jongeren is niet of nauwelijks sprake van een hulpverleningsvraag. Op organisatorisch gebied miste er een partij die breed contact kon leggen met de jongeren.

In de gemeente Amsterdam worden straatcoaches ook ingezet tegen overlast, maar is de problematiek van een andere aard. De gemeente heeft last van een groot aantal jeugdgroepen dat ernstige overlast veroorzaakt. Bij de jongeren in deze gemeente is met grote regelmaat sprake van zaken als schooluitval, criminaliteit, zorgelijke thuissituaties, psychiatrie en verstandelijke handicaps. Bij veel jongeren is een duidelijke zorgvraag. Ook hier ontbrak een partij die jongeren op straat kon aanspreken en de groepen goed in beeld kon brengen.

De aard van de problemen – op straat en op organisatorisch niveau – moet richting geven aan de straatcoachaankpak. Vooral bij milde overlast kan een gemeente bijvoorbeeld kiezen voor een overwegend toezichthoudende straatcoachaankpak, die als doel heeft de jongeren aan te spreken en weg te sturen. Als jongeren met zorgvraag het probleem zijn, kan een meer helpende aanpak op zijn plaats zijn.¹²

2.3 Doelstellingen

In de projectplannen hebben de gemeenten hun doelstellingen en visie op de straatcoachaankpak beschreven – soms uitgebreid, soms beknopt. Bijna alle gemeenten (op Tilburg na) hebben het terugdringen of verminderen van overlast als hoofddoelstelling. Daarnaast stellen verschillende gemeenten ‘zachtere’ doelstellingen die liggen op het gebied van het verbeteren van de ontwikkelingskansen van jongeren, jongeren in de goede richting bewegen, enzovoort.¹³

---

¹² In hoofdstuk 4 werken we deze gedachtegang verder uit.

De meest voorkomende doelstellingen zijn:

- terugdringen van de overlast;
- goed zicht krijgen en houden op alle groepen jongeren die zich op straat ophouden en daar hinderlijk of overlastgevend aanwezig zijn;
- verbeteren van de informatiepositie van de gemeente;
- toeleiding van jongeren naar hulpverlening of dagbesteding.

Opmerkelijk is dat veel van de doelstellingen niet (goed) meetbaar zijn. Zo is bijvoorbeeld doorgaans niet gespecificeerd in welke mate de gemeente overlast wil terugdringen, wat het moeilijk maakt te toetsen of doelstellingen behaald worden.

2.4 Opdrachtgevende en uitvoerende partijen

Bij alle onderzochte gemeenten is de gemeente de opdrachtgever van de straatcoaches. Afdelingen binnen gemeenten die daarbij betrokken zijn, variëren van openbare orde en veiligheid (onder andere Amsterdam, Roosendaal, Nijmegen) tot onderwijs en welzijn (onder andere Den Haag, Gorinchem). Partijen die de aanpak uitvoeren en de straatcoaches leveren, zijn:

- particuliere beveiligingsorganisaties, al dan niet gespecialiseerd: Amsterdam, Amstelveen (via SAOA), Culemborg, Gouda, Maassluis, Roosendaal, Utrecht, Veenendaal, Leeuwarden;
- welzijnsorganisaties: Den Haag, Gorinchem, Enschede, Lelystad;
- gemeenten zelf: Eindhoven, Rotterdam (Stadtoezicht), Haarlemmermeer (Handhaving en Toezicht) en Venlo.

Aan de keuze van gemeenten om zelf straatcoaches in dienst te nemen kleeft een aantal voor- en nadelen. Dit blijkt ook uit het verdiepingsonderzoek. De bekendheid met de buurt wordt hierdoor gegarandeerd (dezelfde personen voeren in dezelfde buurt de functie gedurende langere tijd uit) en er zijn korte lijnen voor de aansturing. Een nadeel is dat er (door geringe omvang) problemen kunnen ontstaan met capaciteit, flexibiliteit, roosterplanning en uitval. Bij externe inhuur loopt juist de bekendheid met de buurt en de jongeren gevaar door (mogelijke) personele wisselingen.

---

13 Gouda valt op door een aparte doelstelling over het tegengaan van zogenaamde 'nieuwe aanwas', jonge jeugd die zich aansluit bij de overlastgevende groepen.

2.5 Doelgroep

De doelgroep waarop de straatcoachaankpak zich richt, bestaat in alle gemeenten uit jongeren die overlast veroorzaken. We onderscheiden in de plannen de volgende categorieën:

- gemeenten die zich met de straatcoaches alleen op jongeren richten die in de gemeente als risico- of probleemjongere zijn bestempeld of op groepen die zijn geprioriteerd (via de shortlistmethodiek);¹⁴
- gemeenten die zich op alle jongeren richten die overlast veroorzaken;
- (een klein aantal) gemeenten die hun pijlen op een zwaardere doelgroep richten. In Eindhoven bijvoorbeeld wordt de straatcoach ingezet op de jongeren met het hoogste risicoprofiel, zogenoemde hardekernjongeren. Ook in Helmond moeten straatcoaches zich richten op criminele groepen en ook Almere sluit deze doelgroep niet uit.

In de plannen wordt vaak expliciet gesteld dat de doelgroep bestaat uit de overlastgevende en hinderlijke jeugdgroepen. Onduidelijk blijft of alleen leden uit jeugdgroepen (waarvan een shortlist is gemaakt) worden aangesproken of ook andere jongeren.

Criminele jeugdgroepen vallen onder verantwoordelijkheid van de politie, wat echter niet betekent dat de straatcoaches geen contact hebben met de leden van deze groepen. Als criminele jongeren overlast veroorzaken, komen ze binnen het aandachtsgebied van de straatcoaches. Waar het gedrag van de jongeren vooral strafbare feiten en misdrijven betreft, ligt de opsporing en vervolging bij de politie. Soms kunnen straatcoaches hierbij informatie bieden of verzamelen voor de politie, vanuit de dingen die ze op straat tegenkomen.

In elf gemeenten wordt specifiek genoemd dat het gaat om Marokkaans-Nederlandse jongeren (Amsterdam, Culemborg, Den Haag (een van de twee deelprojecten), Gorinchem, Helmond, Lelystad, Nijmegen, Roosendaal, Maassluis, Schiedam, Tilburg). Opvallend is dat nergens in deze plannen wordt beschreven hoe moet worden omgegaan met jongeren die geen Marokkaans-Nederlandse achtergrond hebben.

In veel plannen is de leeftijd van de doelgroep tussen de 12 en 23 jaar. Uit het verdiepingsonderzoek blijkt dat daar in de praktijk vaak flexibel mee wordt

---

¹⁴ De shortlistmethodiek of groepsaankpak (ontwikkeld door Bureau Beke) is een werkwijze die politie, in samenwerking met gemeenten, gebruikt om jeugdoverlast en -criminaliteit aan te pakken. In de methode worden overlastgevende groepen in kaart gebracht door middel van de 'shortlist' en wordt een plan van aanpak geformuleerd om het probleemgedrag terug te dringen.

omgegaan: zowel jongere (vanaf 8 jaar) als oudere personen ('soms zelfs dertigers') worden in de aanpak meegenomen als zij overlast op straat veroorzaken. De aanpak van de jonge kinderen is anders. Zo worden kinderen onder de 12 door de straatcoaches vaak naar huis gebracht.

Verschuivingen

Er kunnen na verloop van tijd verschuivingen optreden in de doelgroep, zo blijkt uit het verdiepingsonderzoek. Zo richtten de straatcoaches in de gemeente Amsterdam zich de eerste jaren met name op hinderlijke en overlastgevende groepen die met de shortlistmethodiek van Ferwerda waren vastgelegd.¹⁵ In de praktijk bleken de shortlists niet up-to-date en zag men steeds meer wisselende groepen en individuen die overlast veroorzaken. Daarom is men in Amsterdam overgestapt naar werken vanuit de actualiteit: wie veroorzaakt op dit moment overlast?

Ook blijkt in de praktijk dat de focus op Marokkaans-Nederlandse jongeren verschuift. Waar bij aanvang in veel gemeenten de focus vooral moest liggen op deze doelgroep, spreken de straatcoaches in de praktijk ook jongeren van andere afkomst aan. In Maassluis vindt men zelfs dat de aanpak voor de Marokkaans-Nederlandse doelgroep het minst effectief is.

2.6 Locatie

De straatcoaches worden in de meeste gemeenten alleen in wijken ingezet waar overlast is van jongeren. Kleinere gemeenten kiezen echter vaker voor inzet in de gehele gemeente. Gemeenten bepalen de locatie waar de overlast het grootst is, vaak hotspots genoemd, zodat daar straatcoaches kunnen worden ingezet.

In Haarlemmermeer bijvoorbeeld ligt de prioriteit van de inzet eerst op hotspots, die zijn vastgesteld door het college van B&W. De tweede prioriteit ligt bij overige bekende overlastlocaties. Hotspots worden meestal bepaald door de gemeente, al dan niet in overleg met politie of partners uit het Veiligheidshuis. In Amsterdam heeft een pilot Overlooptgroepen plaatsgevonden, waarbij straatcoaches met de overlastgroepen meebewogen naar locaties in het centrum.

---

¹⁵ Henk Ferwerda (2009). *Shortlistmethodiek in zeven stappen*. Arnhem: Bureau Beke.

2.7 Formatie

In tabel 2.1 geven we een overzicht van het aantal jongeren dat tot de doelgroep van de straatcoaches behoort en het aantal straatcoaches dat daarvoor beschikbaar is.

Tabel 2.1: Beoogd aantal jongeren en aantal straatcoaches

Gemeente	Aantal jongeren	Aantal straatcoaches
Amsterdam	400-600 jongeren, 20-25 groepen	42 straatcoaches (21 koppels)
Culemborg	150 jongeren, 5 groepen	2,5 fte
Den Haag	minimaal 80 jongerencontacten	4 volgen de 'oude formule', 2 speciaal voor M-N jongeren
Eindhoven	175 jongeren	4 straatcoaches
Gorinchem	15 jongeren in indiv. traject	1 straatcoach
Gouda	geen beoogd aantal	4 straatcoaches (2 koppels)
Helmond	?	2 straatcoaches
Leiden	115 en 40 jongeren aan school/werk geholpen	4 teams van 1 begeleider en 2 jongeren
Lelystad	30 jongeren	?
Maassluis	geen beoogd aantal	2 straatcoaches
Nijmegen	60 in wijk Meijhorst	4 in wijk Meijhorst, 2 in andere wijk
Roosendaal	zo veel mogelijk	2 à 3 straatcoaches
Rotterdam	200 jongeren	8 straatcoaches
Tilburg	50-60 jongeren	2 straatcoaches
Utrecht	geen beoogd aantal	31 straatcoaches (in 2009)
Veenendaal	15-40 jongeren	4 straatcoaches (2 koppels)
Zeist	?	?
Almere	?	?
Leeuwarden	geen beoogd aantal	2 straatwerkers (Welzijn) en 1 straatcoach
Enschede	4 groepen	?
Haarlemmermeer	7 hotspots	4 fte
Venlo	?	2 fte
Amstelveen	?	4 straatcoaches (2 koppels)

Grote verschillen

Er bestaan zeer grote verschillen in de verhouding tussen het aantal straatcoaches en de omvang van de doelgroep. Zo wil de ene gemeente met vier straatcoaches toezicht houden op 175 jongeren (Eindhoven), de andere gemeente op zestig jongeren (Nijmegen-Meijhorst) en weer een andere op vijftien tot veertig jongeren (Veenendaal). Een kanttekening daarbij is dat we niet altijd het aantal beschikbare uren per straatcoach uit de plannen konden opmaken.

Culemborg heeft een opvallend ambitieus streefgetal, zij hebben 150 jongeren die overlast veroorzaken en 2,5 fulltime straatcoach. Een aantal gemeenten heeft (bewust) geen doelstellingen voor het aantal te bereiken jongeren.

In koppels of als team

Uit de plannen van de straatcoachprojecten is niet altijd af te leiden in welke samenstelling de straatcoaches werkzaam zullen zijn. We treffen verschillende mogelijkheden aan. De meest voorkomende variant is het optreden in koppels van twee coaches. Kleine gemeenten met een beperkte inzet aan straatcoaches willen vaak minimaal twee coaches aanstellen omdat ze deze voor hun eigen veiligheid in koppels willen laten werken.

Van de 24 gemeenten die we in de inventarisatie onderzochten, waren er twee die slechts één enkele straatcoach hadden aangesteld. Het gaat om Gorinchem, waar een ambulante jongerenwerker wordt ingezet als straatcoach, en Leeuwarden, waar één straatcoach naast twee ambulante straatwerkers wordt ingezet speciaal op overlastgevende groepen.

Ervaringen in de praktijk

Uit het verdiepingsonderzoek komt naar voren dat de effectiviteit van de aanpak groter is als vaste koppels straatcoaches in bepaalde buurten rondlopen; zij kennen immers de buurt en de doelgroep. Zowel de straatcoaches zelf als de politie en gemeente beamen dit. Jongeren leren (her)kennen is één van de sterke punten van de aanpak en dit lukt alleen als je bekend raakt in de wijk en met de bewoners. De inzet van vaste straatcoaches is qua roosterplanning lastiger te organiseren dan wisselende straatcoaches.

De inzet van een enkele straatcoach is vanuit veiligheidsoverwegingen onverstandig, in de praktijk lopen de straatcoaches daarom overwegend in koppels over straat.¹⁶ Gemeenten kiezen er bij afwezigheid van een straatcoach soms voor om de overgebleven coach mee te laten lopen met de politie, hem samen met een handhaver van de gemeente in te zetten, de administratie te laten doen of alleen en in burger de straat op te laten gaan om observaties te doen.

2.8 Werktijden van de straatcoach

De gemeenten waren het er in hun plannen over eens dat straatcoaches moeten worden ingezet op de tijdstippen waarop de jongeren op straat zijn en de overlast het grootst is. De geplande werktijden van de straatcoaches waren daardoor

---

¹⁶ Zelfs in Leeuwarden, waar men aanvankelijk met één straatcoach wilde gaan werken.

vooral buiten kantoor tijden: 's avonds, 's nachts en in de weekenden. Idealiter zijn de straatcoaches iedere dag/avond/nacht beschikbaar, zodat ze op ieder moment kunnen worden ingezet.

Grofweg de helft van de gemeenten wilde de straatcoaches *permanent* inzetten op vaste tijdstippen. In de plannen beschrijven ze dat straatcoaches het liefst zeven dagen per week inzetbaar moesten zijn, maar het was op voorhand bekend dat dit niet voor alle gemeenten haalbaar zou zijn. Veel gemeenten kiezen voor een vaste, maar beperkte inzet van straatcoaches in de middagen en avonden tot middernacht. De belangrijkste reden voor deze beperkte inzet is dat er geen geld is om de straatcoach langer in te zetten.

Daarnaast loopt men, zo blijkt uit het verdiepingsonderzoek, aan tegen het probleem van de beschikbaarheid van de politie voor back-up. Wanneer de politiebureaus op bepaalde uren en dagen dicht zijn, kunnen de straatcoaches op die tijdstippen geen back-up krijgen. De veiligheid kan hierdoor niet worden gewaarborgd en dat beperkt dus de mogelijkheden van de inzet.

Opvallend is dat straatcoaches relatief veel overdag werkzaam zijn in plaats van in de avond en nacht, wanneer de meeste overlast plaatsvindt. Hoewel het oorspronkelijke idee was dat straatcoaches met name buiten kantoor uren werken, kan dit niet overal zo worden uitgevoerd. Redenen hiervoor zijn de overleggen en briefings tijdens kantoor uren die straatcoaches in sommige gemeenten moeten bijwonen, de al genoemde back-up door de politie en de hogere kosten voor inzet buiten kantoor uren.

Invloed van het seizoen

Uit het verdiepingsonderzoek kwam eveneens naar voren dat seizoenen een belangrijke factor zijn bij de inzet van straatcoaches. In warme maanden is er over het algemeen meer overlast dan in koude. Een aantal gemeenten geeft ook aan dat het tijdens de zomervakantie minder druk is. Gemeenten die hun coaches extern inhuren kunnen hierop inspelen door met de leverancier afspraken te maken over de gewenste inzet per seizoen. Voor gemeenten met straatcoaches in eigen dienst is het lastiger om in te spelen op seizoensomstandigheden. Oplossingen hiervoor zijn vervangende taken voor de straatcoaches, zoals naar scholen gaan om jongeren op te zoeken, internetresearch doen of administratieve taken uitvoeren. Dit lijkt het initiële doel van de inzet van straatcoaches, overlast beperken, voorbij te schieten.

In Amsterdam, waar men al geruime tijd bezig is met de aanpak, zien we dat er steeds meer vraag is en wordt gewerkt met een flexibele inzet van straat-

coaches. De stadsdelen hebben een basisbezetting van straatcoaches die permanent rondlopen en kunnen daarnaast aanspraak maken op extra straatcoaches indien er acute overlast is.

2.9 Kosten

De budgetten van de verschillende gemeenten voor straatcoaches verschillen enorm en liggen tussen de 5,2 miljoen (Amsterdam) en 75.000 (Gorinchem, Leeuwarden) euro per jaar. Het aantal in te zetten straatcoaches hangt uiteraard samen met dit budget. Als we echter een zeer grove inschatting maken van de kosten die verschillende gemeenten begroten per ingezette straatcoach, zien we hierin eveneens grote verschillen. De kosten variëren sterk: ze liggen tussen de 25.000 (Veenendaal) en 100.000 of 120.000 euro per straatcoach (Eindhoven, Helmond, Amsterdam). Het meest gangbare budget voor een straatcoach ligt tussen de 35.000 en 60.000 euro. Kanttekening hierbij is dat in deze berekening het aantal uren dat de straatcoaches werkzaam zijn, niet kon worden meegenomen.

De kosten voor de inzet van straatcoaches vormen voor enkele gemeenten een belemmering. De gemeente Ede heeft vanwege de hoge kosten afgezien van het inzetten van straatcoaches, ondanks de subsidie van WWI. Amstelveen gaf aan dat de kosten een probleem vormen voor de continuering van de aanpak en dat men van het inhuren van een particulier bedrijf (SAOA) overgaat tot inzet van straatcoaches in eigen dienst.

2.10 Straatcoaches in de toekomst

Diverse gemeenten beoogden de straatcoaches meerjarig of structureel in te zetten. In de plannen komt het volgende naar voren.

- De helft van de gemeenten die subsidie kregen van VROM/WWI beoogde straatcoaches meerjarig in te zetten, meestal tot en met 2012. Vier van deze gemeenten hadden zicht op eventuele verlenging als de aanpak effectief bleek (Culemborg, Leiden, Veenendaal en Den Haag).
- Drie projecten beoogden structureel te zijn, voorlopig zonder einddatum. In Amsterdam behoren straatcoaches reeds tot het structurele beleid, in Rotterdam wil men de inzet van straatcoaches structureel maken. Ook Lelystad heeft de wens het project structureel te maken, echter zet straatcoaches voorlopig voor drie jaar in.

- Vier gemeenten (Almere, Leeuwarden, Haarlemmermeer en Venlo) hadden het plan om de straatcoaches voor een aantal jaren in te zetten.
- Twee gemeenten (Enschede en Amstelveen) wilden per periode van 5-6 maanden de inzet van straatcoaches bepalen.

Straatcoaches onder vuur – gemeenten stoppen de aanpak

In een aantal gemeenten is de straatcoachaankpak inmiddels gestopt. Bijvoorbeeld in Gouda, waar de straatcoaches volgens de gemeente onvoldoende contact opbouwden met jongeren en bewoners in de wijk Oosterwei. Hierdoor werden er weinig jongeren doorverwezen naar hulpverleningsorganisaties. Daarnaast waren de rapportages van de straatcoaches te beperkt, waardoor duidelijkheid over hun dagelijkse werkzaamheden bij de gemeente ontbrak en de sturing werd bemoeilijkt.¹⁷

Ook Enschede is na korte tijd gestopt met het inzetten van straatcoaches. In Helmond lagen de straatcoaches in maart 2011 zwaar onder vuur omdat zij jongeren zouden helpen om onder boetes uit te komen. Hier waren de straatcoaches in juni 2011 nog wel actief.¹⁸

2.11 Conclusie

Opvallend zijn de zeer grote verschillen tussen de verschillende projecten die onder de noemer ‘straatcoachaankpak’ vallen. Wij constateren verschillen in:

- de *doelgroep* waarop de straatcoaches zich zouden moeten richten: op alle overlastgevende jongeren, op risico- of probleemjongeren of juist op de hardkernjongeren. In de praktijk richten straatcoaches zich op alle jeugd die ze op straat tegenkomen en blijkt het vooraf bepalen van de doelgroep weinig zinvol. Ook de focus op Marokkaans-Nederlandse jongeren blijkt in de praktijk moeilijk uitvoerbaar;
- de *intensiteit* van de inzet van straatcoaches (aantal fte’s straatcoach in verhouding tot het beoogde aantal jongeren): het aantal jongeren dat men beoogt te benaderen hangt, net als de intensiteit van de inzet en de kosten, samen met de taak- en doelstelling van de straatcoaches. Straatcoaches die vooral

---

¹⁷ www.binnenlandsbestuur.nl/Home/all/gouda-stopt-met-straatcoaches.1018918.lynx.

¹⁸ *EenVandaag*, 30 maart 2011.

toezicht houden op straat kunnen zich op meer jongeren richten dan straatcoaches die ook op huisbezoek moeten en jongeren coachen en begeleiden. In het volgende hoofdstuk gaan we hierop in;

- de partijen die de straatcoaches leveren. Veel gemeenten kiezen ervoor om straatcoaches los te koppelen van het bestaande circuit van hulpverlening, toezicht en handhaving en gaan in zee met particuliere (beveiligings)bedrijven. Een aantal gemeenten ziet er echter wel voordeel in om de straatcoaches binnenshuis te houden en brengt de aanpak onder bij stadstoezicht of een welzijnsinstelling. Ook de kosten per straatcoach variëren sterk van gemeente tot gemeente.

Vooraf wilden de meeste gemeenten de mogelijkheid hebben de straatcoaches 24/7 in te zetten, liefst ook in avonden en nachten. In de praktijk lukt dit niet altijd door (een van) de volgende redenen: gemeenten hebben een beperkt budget en de politie kan niet altijd back-up zijn. Dit zijn begrijpelijke redenen, maar in verschillende gemeenten zie je dat de straatcoaches relatief veel overdag actief zijn, wanneer zij minder duur zijn dan 's avonds/'s nachts, en als er back-up is van de politie. Dat is een opmerkelijke beslissing aangezien straatcoaches op veel plekken worden ingezet omdat de politie geen capaciteit of taak had om jongeren aan te spreken.

Opvallend is verder dat het bij de geanalyseerde projecten vaak ontbrak aan een grondige probleemanalyse vooraf. Gemeenten zijn vaak snel gestart met de inzet van straatcoaches, mede gedreven door de subsidies, zonder goed te bedenken welke problemen ze wilden aanpakken, welke doelen ze zich stelden en hoe dit met de straatcoaches kon worden bereikt.

Drie verschijningsvormen

3.1 Drie typen

Uit de inventarisatie bleek dat er een grote variëteit aan straatcoachprojecten bestaat: de taakstelling en (gewenste) eigenschappen van de straatcoaches die gemeenten kiezen, lopen sterk uiteen. Op basis van de taakstelling en eigenschappen van de straatcoaches in de verschillende projecten onderscheiden we grofweg drie typen straatcoaches: de toezichhoudende bink, de helper die de orde herstelt en de helpende coach.

De toezichhoudende bink

Dit zijn stevige mannen, qua uiterlijk (kleerkasten), maar liefst ook qua innerlijk (stabiele personen). Zij moeten de terreur van probleemjongeren op straat op een consequente wijze terugbrengen door hen aan te spreken op ongewenst gedrag. De toezichhoudende bink speelt zijn observaties door aan (een beperkt aantal) partners die er wat mee kunnen en beperkt zijn rol tot het aanspreken en corrigeren van de jongeren en eventueel de ouders. Deze toezichhouder is vooral op straat en laat de huisbezoekjes over aan collega's (zoals gezinsbezoekers of gezinsmanagers). Hij is pertinent geen hulpverlener. Zijn belangrijkste partners zijn de gemeente en de politie.

De helper die de orde herstelt

De helper die de orde herstelt, heeft als hoofdtaak het bewaren of herstellen van de orde op straat, door het aanspreken van de jongeren en ouders. Daarnaast heeft hij een meer helpende kant en is hij door het contact dat hij heeft met de jongeren op straat, een gewilde schakel met hulpverlening. Hij gaat het contact aan met de jongeren en hun ouders en maakt een inschatting van een eventuele noodzaak tot hulpverlening. Als hiervan sprake is, verwijst deze helper door en motiveert hij de jongeren en/of het gezin voor hulp/begeleiding. Daar houdt zijn rol op. Hij is zelf geen coach of begeleider. Dit type zien we vaker dan de

toezichthoudende bink terug in overleggen, waarbij jongerenwerk, straathoekwerk of zelfs jeugdzorg aanschuiven. Daarnaast werkt de helper die de orde herstelt meestal samen met de politie (en uiteraard met de gemeente).

De helpende coach

Het laatste type straatcoach is iemand die eigenlijk meer lijkt op een hulpverlener of jongerenwerker dan op een toezichthouder. In zijn taakomschrijving staan een paar repressieve taken, zoals het aanspreken van jongeren op overlastgevend gedrag, maar belangrijker is het opbouwen van het contact met de jongeren door gesprekken met hen te voeren, een relatie met hen op te bouwen en een inschatting te maken van hun problemen. De helpende coach kan zelf coachend optreden en indien de problemen van ernstiger aard zijn, de jongeren toeleiden naar hulpverlening. Vaak worden ouders door dit type betrokken bij de aanpak. Als daar aanleiding toe is, kunnen ze doorverwezen worden naar hulpverlening, waarbij de helpende coach voor een warme overdracht zorgt. Dit type straatcoach werkt samen met het jongerenwerk en het hulpverleningsnetwerk. Er is beperkt of geen contact met de politie.

In deze typologie zien we duidelijk terug dat het werkveld van de straatcoach is komen te liggen tussen dat van de politie (althans de kerntaak, handhaving van de openbare orde) en het ambulante jongerenwerk. Hoewel het concept ooit is ontstaan omdat men iets nieuws zocht en het bestaande (hulpverlenings)aanbod onvoldoende werkte, beweegt men in sommige gemeenten bij het invullen van de functie straatcoach naar oude, bekende functies toe. Zo ontstaat de hierboven beschreven driedeling van overwegend toezichthoudende straatcoaches tot overwegend hulpverlenende straatcoaches.

We kwamen tot deze typologie vanuit onze bevindingen over eigenschappen en taakstellingen van de straatcoach in verschillende gemeenten.

3.2 Eigenschappen straatcoach

Een lange lijst gewenste eigenschappen

In de eigenschappen die straatcoaches volgens gemeenten moeten bezitten, zie je de grote verscheidenheid direct terug. Toch is er ook een aantal vaardigheden dat bijna alle gemeenten terug willen zien in hun straatcoaches.

- **Sociaal en contactueel vaardig**
Straatcoaches moeten over 'uitstekende contactuele en communicatieve vaardigheden' beschikken en sociaal vaardig zijn.
- **Streetwise en bekend met jongeren**
Straatcoaches hebben kennis van jongerencultuur. De taal van de straat spreken is een belangrijke voorwaarde om straatcoach te worden.
- **Stevige uitstraling**
Straatcoaches moeten natuurlijk gezag uitstralen en stevig overkomen. Sommige gemeenten prefereren een 'imposant uiterlijk' of 'potige kerels', maar meestal wordt dit niet expliciet genoemd. In Amsterdam is het type straatcoach geleidelijk veranderd. Bij de eerste confrontaties met jongeren waren 'kleerkasten' nodig, maar nu de straat door hen 'heroverd' is, zijn vooral coaches nodig met goede sociale vaardigheden om overlast tegen te gaan. Belangrijk vindt men vooral dat de coaches bestand zijn tegen stress en verbaal geweld en stevig in hun schoenen staan.
- **Culturele sensitiviteit**
De straatcoaches worden geacht kennis te hebben van de culturele verschillen in de doelgroep, specifiek voor Marokkaans-Nederlandse jongeren. Gemeenten streven naar teams die een afspiegeling vormen van de bewoners in een wijk of buurt.
- **Voorbeeldfunctie**
De straatcoaches zijn het visitekaartje van de gemeente en moeten zich, bewust van hun uniform, gedragen als voorbeeld voor de jongeren.

Al naargelang de straatcoach meer van het 'helpende' type is, willen de gemeenten dat de straatcoaches ook vaardigheden hebben op het gebied van coaching en hulpverlening. Zo is kennis van het netwerk van hulpverlening in een gemeente, evenals vaardigheden om een inschatting te kunnen maken van de eventuele hulpbehoefte bij een jongere of gezin nodig. Deze vaardigheden vereisen doorgaans een relatief hoog opleidingsniveau. De keuze voor het type straatcoach heeft dus gevolgen voor de werving van geschikte straatcoaches.

Hoge eisen, lage beloning

Gemeenten stellen hoge eisen aan hun straatcoaches. De straatcoaches moeten volgens de plannen over een breed scala aan basisvaardigheden en eigenschappen beschikken. In het verdiepingsonderzoek blijken deze basisvaardigheden inderdaad ook minimale vereisten voor een straatcoach om zijn taken te kunnen uitvoeren. De straatcoach heeft een lastige rol tussen de jongeren en de gemeente in. Het vergt veel durf en volharding om steeds weer op de jongeren af te stappen. Tijdens het meelopen met de coaches merkten we dat de jongeren afhoudend zijn en weinig open jegens de straatcoaches. Straatcoaches zijn doorgaans niet geliefd bij de doelgroep, zeker niet in eerste instantie, hetgeen soms zelfs bedreigingen tot gevolg heeft.

Of zoals PvdA-parlementariër Diederik Samsom zijn ervaring als straatcoach na een jaar samenvat: 'Daarom is het werk van een straatcoach ook zo geraffineerd: je moet op precies het juiste moment het juiste stapje zetten, het juiste gebaartje maken om je gezag op straat te laten gelden. Zonder geweld te gebruiken. Als je het goed doet, eindigt elke ontmoeting zo dat jij hebt gewonnen, maar dat zij niet hebben verloren. Je moet ze niet vernederen, maar wel op hun plaats zetten. Je hoeft ze niet van de berg te trappen, maar wel een treetje lager. Het is onbetaalbaar werk. Maar de mensen zijn moeilijk te vinden: de straat betaalt slecht, het kantoor goed. Dat hebben we verkeerd geregeld.'

Bron: NRC Handelsblad, 15 september 2011

Ondanks de lastige rol en de lange lijst gevraagde vaardigheden krijgen straatcoaches vaak een relatief lage beloning voor hun werk. Hierbij denken we natuurlijk aan salaris, maar ook aan status en erkenning. Gemeenten merken in de praktijk dat het moeilijk is om onder deze voorwaarden geschikte personen te vinden als straatcoaches. Straatcoaches voldoen regelmatig niet aan de verwachtingen, met name op het gebied van sociale vaardigheden en integriteit. Als geschikte straatcoaches al gevonden worden, blijken ze vaak een beperkte 'houdbaarheidsdatum' te hebben. Het verloop binnen straatcoaches is hoog.

Na enige tijd zijn met name de hoger opgeleide straatcoaches uitgekeken op de functie. Het is maar de vraag of dit een probleem is, want, zoals één gemeente ook aangaf, regelmatige vervanging van straatcoaches is gunstig voor het effect van de aanpak.

Afstand en nabijheid tot doelgroep

Bij het bepalen van de eigenschappen die een straatcoach moet hebben, speelt de afstand tot de doelgroep een rol. Gemeenten willen graag dat straatcoaches aansluiting vinden bij de doelgroep. Daarom kiezen zij vaak voor straatcoaches die zelf dicht bij de doelgroep staan en bijvoorbeeld zelf ervaring hebben in het straatleven of zelfs het criminele circuit. Over het algemeen hebben de straatcoaches dezelfde culturele achtergrond (bijvoorbeeld Marokkaans of Turks) als de doelgroep.

Het voordeel van snel aansluiting vinden bij de doelgroep vormt ook een risico, bleek in verschillende gemeenten. Zo koos Helmond ervoor te werken met 'ex-gedetineerde allochtone jongvolwassenen (tot 25 jaar)' omdat zij 'ervaringsdeskundig' werden geacht en daarom zeer geschikt voor het werk. Al snel konden de straatcoaches niet meer rekenen op het vertrouwen van bewoners, die de coaches zagen als één met de overlastgevende jongeren. Later bleek deze argwaan terecht toen naar buiten kwam dat de coaches jongeren hadden geholpen om aan boetes te ontkomen. Ook Amsterdam waarschuwde voor deze valkuil en erkende dat kiezen voor straatcoaches vanuit de doelgroep risico's met zich meebrengt.

Te veel nabijheid tot de doelgroep is met andere woorden een faalfactor in de straatcoachaankpak. In sommige gemeenten probeert men dit te ondervangen door van straatcoaches een bewijs van goed gedrag te vragen. Ook beveiligers zijn door hun bedrijf gescreend op goed gedrag, alvorens ze als straatcoach worden ingezet. In Maassluis bleek echter dat dit niet voorkwam dat de beveiligers die als straatcoaches werkten, zich te veel identificeerden met de doelgroep en daardoor geen betrouwbare samenwerkingspartners meer konden zijn voor de gemeente en de politie.

Te weinig afstand tot de doelgroep is dus niet goed, maar te veel ook niet. Te veel afstand van de straatcoaches tot de doelgroep kan de aanpak laten mislukken. Gouda koos voor 'beveiligers die specifiek getraind zijn in het aanspreken van jongeren op overlastgevend gedrag', maar stopte in april 2011 met de inzet van straatcoaches omdat de straatcoaches 'te weinig contacten maakten met de jongeren', 'te weinig jongeren doorverwezen naar hulpverlening' en 'te weinig aansluiting in de wijk' hadden.¹⁹

---

19 'Gouda stopt met straatcoaches'. In: *Binnenlands Bestuur*, april 2011.

3.3 Taken

De functie van de straatcoach, zo blijkt uit inventarisatie en verdiepingsonderzoek, is onder te verdelen in een aantal taken. Niet alle straatcoaches hebben al deze taken, zoals we in onze typologie al duidelijk maakten. Samen vormen deze taken het 'palet' waaruit elke gemeente zijn eigen straatcoach samenstelt:

- aanspreken en corrigeren op straat;
- betrekken van ouders;
- betrekken van buurtbewoners, ondernemers;
- observeren, signaleren, informeren en rapporteren;
- coachen, begeleiden en doorverwijzen.

In het algemeen is een risico voor de straatcoach dat hij voor allerlei taken wordt ingezet die eigenlijk niet behoren tot zijn takenpakket. Dit zagen we bij de inventarisatie al in de plannen terugkomen, maar bleek in het verdiepingsonderzoek ook echt het geval te zijn. Omdat straatcoaches toch al op straat aanwezig zijn en de ogen en oren van de gemeente zijn, kunnen ze voor allerlei klusjes worden ingezet. Zo zijn er straatcoaches die moeten opletten of straatlantaarns kapot zijn, stoeptegels los liggen, en dergelijke zaken. Er zijn straatcoaches die moeten bemiddelen bij burenruzies en straatcoaches die parkeerovertredingen moeten bekeuren. Sommige straatcoaches worden ingeschakeld bij de organisatie van activiteiten voor jongeren. Verder komt het ook voor dat straatcoaches door de politie oneigenlijk worden ingezet.²⁰

Het is de vraag of deze neventaken de straatcoaches hinderen bij de uitvoering van hun hoofdtaak. Vanuit de literatuur blijkt dat toezicht vooral effectief is als het gericht wordt ingezet op specifieke plekken, tijden en individuen.²¹ Ongerichte surveillance met diverse doelen is minder effectief. In sommige gemeenten, waar de jeugdoverlast relatief beperkt is, hebben de straatcoaches echter tijd over. Het toekennen van enkele andere taken aan de straatcoach maakt de aanpak voor deze gemeenten makkelijker te legitimeren. Dit lijkt een goede oplossing voor kleinere gemeenten met beperkte overlast.

---

²⁰ Zie §4.2.1.

²¹ L.M. van der Knaap, L.T.J. Nijssen & S. Bogaerts (2006). *Geweld verslagen? Een studie naar de preventie van geweld in het publieke en semi-publieke domein*. Den Haag: Ministerie van Justitie/Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum.

3.3.1 Rol op straat: aanspreken en corrigeren

Hoofdtak van de straatcoaches is het aanspreken van jongeren die op straat voor overlast zorgen. De coaches moeten corrigerend optreden. Deze taak wordt door alle typen straatcoach uitgevoerd en wordt door alle betrokkenen als waardevol gezien. Dat is niet bij alle andere taken het geval.

Het op deze manier aanspreken van de jongeren is een taak die exclusief door de straatcoaches wordt uitgevoerd. Daarin biedt de straatcoach een aanvulling op het bestaande aanbod tegen jeugdoverlast. Jongerenwerk richt zich niet uitsluitend op overlastgevendende jeugd, maar meer op het organiseren van activiteiten en een breed aanbod voor alle jongeren in de gemeente. De politie ziet de aanpak van overlast vaak wel als taak, maar niet als prioriteit.

Aanwezigheid op straat

Eerste vereiste bij het aanspreken is natuurlijk dat de straatcoaches daadwerkelijk op straat aanwezig zijn. De bedenkers van de straatcoaches in Amsterdam veronderstelden dat zichtbare aanwezigheid een belangrijke factor zou zijn in het effect van de straatcoachaankpak. Ook de literatuur ondersteunt deze aanname.²²

Hoewel alle straatcoaches hun werktijd overwegend op straat doorbrengen, bleek in het verdiepingsonderzoek dat dit vaak maximaal zes uur per dag is. Door de tijd die straatcoaches steken in andere taken zoals rapporteren en overleggen, wordt de tijd op straat beperkt. Om de zichtbaarheid (en benaderbaarheid) zo groot mogelijk te maken zijn de straatcoaches te voet of per fiets op straat. Sommige straatcoaches bewegen zich echter voort op scooters of zelfs per auto. Deze keuze is het gevolg van een groot werkgebied voor de straatcoaches, zoals gebeurt in kleinere gemeenten die beperkte inzet hebben (bijvoorbeeld Venlo en Haarlemmermeer).

Kennen van jongeren

Als straatcoaches de jongeren die ze tegenkomen en aanspreken bij naam kennen, heeft dit verschillende voordelen.

---

22 D. Dalgleish & A. Myhill (2004). *Reassuring the Public. A review of international policing intervention*. Londen: Home Office Research.

- Straatcoaches hebben effect door jongeren uit de anonimiteit te halen. Anonimiteit geeft jongeren gelegenheid om onbekend en ongestoord kattenkwaad uit te halen en overlast te geven.
- Straatcoaches vinden het prettiger jongeren aan te spreken die ze kennen.
- Straatcoaches kunnen jongeren effectiever aanspreken als de namen van de jongeren bekend zijn. Bij niet opvolgen van de aanwijzingen, kunnen ze hun ouders benaderen of de naam doorgeven aan de gemeente.
- Straatcoaches kunnen betere rapportages leveren aan gemeente en politie als ze de namen van de jongeren kennen.

In de gemeenten waarin we verdiepingsonderzoek uitvoerden, blijkt het voor de straatcoaches echter vaak niet gemakkelijk om de namen van de jongeren die ze aantreffen te achterhalen, zeker wanneer ze geen bevoegdheden hebben. Buiten het feit dat jongeren in het algemeen graag hun anonimiteit behouden, geldt dit extra voor Marokkaans-Nederlandse jongeren.²³ Zoals tijdens het meelopen met de straatcoaches bleek, zijn deze jongeren erg achterdochtig en terughoudend met het bekendmaken van hun identiteit. 'Zelfs de jongste kinderen die we op straat tegenkwamen, wilden hun naam niet prijsgeven.'

Het leren kennen van de jongeren (bij naam) vinden niet alle gemeenten noodzakelijk. Haarlemmermeer bijvoorbeeld is tevreden over een aanpak waarin jongeren niet uit de anonimiteit worden gehaald en namen onbekend blijven. Maar als een gemeente kiest voor een helpende coach, dan is het wel noodzakelijk dat de straatcoaches jongeren leren kennen.

Bevoegdheden

Een ander aspect dat komt kijken bij de rol die straatcoaches hebben op straat, is nut en noodzaak van wettelijke bevoegdheden voor een straatcoach. De bedenkers van het concept straatcoaches in Amsterdam hadden de veronderstelling dat officiële bevoegdheden voor de straatcoaches onwenselijk zijn om twee redenen.

- Ze hebben geen bevoegdheden nodig, deze staan zelfs een sociale interactie met de jongeren in de weg.
- Het is verwarrend voor de burger; het onderscheid tussen (gemeentelijke) toezichthouders, politie en straatcoaches vervaagt.

---

²³ De primaire doelgroep van de aanpak in de meeste gemeenten.

De meeste straatcoaches hebben dan ook geen bevoegdheden.

De twee gemeenten uit het verdiepingsonderzoek waar BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren) als straatcoaches wel bevoegdheden hebben,²⁴ zijn hierover tevreden. Het blijkt de relatie met de jongeren niet te beïnvloeden en geeft de straatcoaches meer aanzien. Het geeft de straatcoaches bij het aanspreken van jongeren ook een zekerder gevoel. Van taakverwarring met de politie is geen sprake, omdat de straatcoaches zich alleen op de jeugdoverlast richten. Zowel gemeenten met overwegend toezichthoudende coaches als gemeenten waar de coaches ook een helpende rol hebben, beschouwen de bevoegdheden als nuttig instrument.

Vooralsnog lijken de voordelen van het hebben van bevoegdheden duidelijker dan de nadelen. Het is hierbij belangrijk om te onthouden dat bevoegdheden nog geen goede straatcoach maken. Bevoegdheden lijken echter meerwaarde te kunnen hebben, mits goed en sociaal vaardig gebruikt.

3.3.2 Betrekken van ouders

De aanpak zoals deze oorspronkelijk werd ontwikkeld in Amsterdam kent, naast de straatcoaches, aparte gezinsbezoekers die met ouders gaan praten over het gedrag van hun kind. Veel gemeenten namen dit idee over in hun plannen, maar legden deze functie bij de straatcoach zelf. Doel van het contact met ouders is:

- hen confronteren met het gedrag van hun kind op straat;
- hen aanspreken op hun verantwoordelijkheid;
- afspraken met hen maken over de wijze waarop zij het gedrag van hun kind op straat corrigeren.

In de plannen die we in de inventarisatie lazen, was deze taak vaak niet helder uitgekristalliseerd. Meestal is onduidelijk wanneer straatcoaches ouders moeten opzoeken, hoe ze het gesprek moeten aangaan en waar hun rol ophoudt en ze moeten doorverwijzen. Sommige gemeenten waren van plan ouders aan te schrijven naar aanleiding van de bevindingen van de straatcoaches, en niet op huisbezoek te gaan. Deze tussenvariant kost minder inzet. Nadeel kan zijn dat niet alle ouders de brief kunnen lezen.

---

²⁴ Een BOA mag de identiteit controleren, proces-verbaal opmaken, boetes uitschrijven en personen aanhouden als deze worden verdacht van een strafbaar feit.

Het betrekken van de ouders is een taak waarin de straatcoachaankpak in de praktijk, zo bleek in de vier onderzochte gemeenten, minder succesvol is gebleken dan in de rol op straat. Onder meer zijn er praktische problemen die de uitvoering ervan bemoeilijken, zoals het ontbreken van een huisadres of onvoldoende tijd om op huisbezoek te gaan. Overigens is het maar de vraag of alle (typen) straatcoaches de tijd en competenties hebben om ouders op een juiste manier te benaderen. Dit vergt andere vaardigheden dan het kunnen aansluiten bij jongeren.

Uit interviews in het verdiepingsonderzoek bleek dat het op huisbezoek sturen van speciale gezinsbezoekers of -managers naar aanleiding van signalen van straatcoaches, zoals in Amsterdam, minder resultaten oplevert dan verwacht. Een probleem dat hierbij speelt, is dat de overdracht van de gegevens en het nagaan van het woonadres zoveel tijd kosten dat een lik-op-stukreactie vaak niet lukt. Een ander probleem is dat vaak blijkt dat er in de thuisituatie bij betreffende gezinnen al heel veel hulpverleners rondlopen en dat nog iemand over de vloer niet bijdraagt. In deze gevallen kan de informatie die de straatcoach meeneemt wel heel goed worden gebruikt in de andere aanpak (bijvoorbeeld multi-probleemgezinnenaanpak) rond de jongere, maar hiervoor is het niet nodig dat er iemand vanuit de straatcoachaankpak bij het gezin thuiskomt.

3.3.3 Betrekken van bewoners en ondernemers

Sommige gemeenten kiezen ervoor dat straatcoaches bewoners en ondernemers betrekken bij de aanpak. Dit lijkt een verstandige keuze, want overlast is een subjectief begrip. Om overlast te verminderen is het belangrijk dat degenen die de overlast ervaren, worden betrokken. Zowel gemeenten als politie vinden het belangrijk dat bewoners en andere belanghebbenden, zoals winkeliers en horecaondernemers, het werk van de straatcoaches zien en waarderen.

Het betrekken van bewoners kan op twee manieren. Ten eerste door bewoners direct in contact te brengen met de straatcoaches of hun organisatie over de concrete overlast. Dit blijkt in Venlo en Haarlemmermeer goed te werken. Daar worden meldingen van overlast direct doorgestuurd naar de straatcoaches, die na actie ondernomen te hebben terugkoppeling geven aan de bewoners. Een tweede manier om bewoners te betrekken is door middel van algemene communicatie over het doel en de werkwijze van de straatcoaches. Zo kan een gemeente duidelijk maken de overlast serieus aan te pakken. Ook om misver-

standen en verkeerde verwachtingen over de aanpak te voorkomen is communicatie essentieel.

In één gemeente liep men tegen verkeerde verwachtingen aan: sommige bewoners waren teleurgesteld en vonden de straatcoaches te soft, ze hadden gehoopt dat ze bekeuringen zouden uitdelen, andere bewoners lieten de gemeente weten dat de coaches te 'streng en weinig toegankelijk' waren. Diederik Samsom zei hierover: 'Straatcoaches worden nog te weinig benaderd door bewoners. Bewoners durven straatcoaches niet aan te spreken en daarom blijft de beleving van overlast soms onnodig bestaan. Een straatcoach moet idealiter ook voor de bewoners een vertrouwenwekkend persoon zijn. Dit is moeilijk verenigbaar met een streetwise uitstraling die veel bewoners juist een beetje afschrikt. Die barrière doorbreken is de volgende uitdaging voor straatcoaches.'

Ontevredenheid bij bewoners over de straatcoaches resulteert vaak in klachten en afnemend vertrouwen in het effect van de aanpak. En omdat overlast een subjectief begrip is, doen dergelijke negatieve gevoelens afbreuk aan het resultaat van de aanpak.

3.3.4 Observeren, signaleren en rapporteren

Straatcoaches zijn de ogen en oren van de gemeente op straat. Zij zien en horen dingen die andere professionals niet te weten komen. Veel gemeenten stuurden straatcoaches met een losse opdracht de straat op: ga observeren en rapporteer ons wat je tegenkomt. In de plannen was nauwelijks uitgewerkt waar de straatcoaches op moesten letten en wat ze moesten signaleren. De straatcoaches en beveiligingsbedrijven die straatcoaches verhuren hebben hier een eigen invulling aan moeten geven. Zij rapporteren in de meeste gemeenten dagelijks over hun bevindingen op straat. Deze rapportages worden aan de gemeente gestuurd en ook vaak aan de politie en andere ketenpartners.

De opbrengsten van het observeren, signaleren en rapporteren zijn tweeledig. Ten eerste biedt het de gemeente als opdrachtgever de mogelijkheid om voortdurend zicht te houden op de output en opbrengst van de inzet. Betrokkenen vinden dit een geslaagd element van de aanpak.²⁵ Ten tweede voorzien de straatcoaches ketenpartners van nieuwe informatie. De ketenpartners verschillen echter van mening over de bruikbaarheid van deze informatie voor hun doeleinden. De informatie die straatcoaches meebrengen van de straat wordt

---

²⁵ Zie §4.1.2.

door de gemeenten uit het verdiepingsonderzoek niet altijd als betrouwbaar ervaren. Hun bron zijn immers de jongeren.

Verskillende ketenpartners, verschillende informatiebehoefte

Het verdiepingsonderzoek leerde ons dat de waarde van informatie die de straatcoaches overdragen voor de ketenpartners verschillend is. De politie is blij met de extra ogen en oren op straat. Zij gebruiken de input van straatcoaches om te weten waar de jongeren rondhangen, de netwerken te bepalen (wie gaat om met wie), enzovoort. De gretigheid van de politie om gebruik te maken van de straatcoaches kan er soms toe leiden dat ze de straatcoaches oneigenlijk inzetten voor opsporingsdoeleinden. Dit heeft ook gevolgen voor de waarde van de vergaarde informatie. Straatcoaches kunnen veel informatie van de jongeren krijgen als de jongeren hen vertrouwen. Als deze informatie wordt ingezet voor opsporingsdoeleinden kan dat de vertrouwensband van de straatcoach met de jongeren schaden²⁶ en wordt de mogelijkheid deze informatie te verkrijgen kleiner.

Vanuit de hulpverlening is men niet altijd tevreden over de informatie die straatcoaches leveren. Ze vinden de informatie ‘oppervlakkig’ met veel feitelijkheden en weinig bruikbaar voor hun doeleinden. De zorgpartners willen meer inhoudelijke informatie: waar ging het gesprek over, hoe gaat het met de jongeren, gaan ze naar school, enzovoort.

Wat haalbaar is en wat wenselijk is om aan observaties door de straatcoach te laten uitvoeren, is afhankelijk van het type straatcoach dat wordt gekozen.

- Hoe meer de straatcoach ook een helpende rol heeft, hoe meer zijn informatie moet voldoen aan de eisen/behoefte vanuit de hulpverlening.
- Als de straatcoachaankpak naast toezicht houden ook coachingsdoelen nastreeft, heeft de straatcoach zelf ook meer informatie nodig van hulpverleningspartners. Doel is dan namelijk dat de straatcoach een eerste inschatting maakt van de problematiek en noodzaak tot doorverwijzing.
- De observaties die zuiver toezichthoudende coaches doen zijn logischerwijs beperkt tot feitelijke informatie over het aantal jongeren dat zich op bepaalde plaatsen ophoudt en wat ze daar doen, eventueel aangevuld met de namen van de jongeren. Toch verwachten gemeenten soms ook van dit type straatcoach een verdergaande analyse van jongeren en zijn ze ontevreden over de kwaliteit van de informatie die straatcoaches leveren.

---

²⁶ Zie §4.2.1.

3.3.5 Coaching en begeleiding

Voor welk type straatcoach een gemeente kiest, bepaalt in belangrijke mate of een straatcoach coachingstaken krijgt. Op alle taken zien we diversiteit in de uitwerking van het concept straatcoach, maar het sterkst verschillen de aanpakken in de mate waarin straatcoaches een coachende en toeleidende rol richting hulpverlening hebben.

Onze inventarisatie wees uit dat de mate waarin de straatcoaches worden geacht zelf betrokken te zijn bij hulpverlening varieert.

- Een deel van de gemeenten is heel duidelijk van mening dat straatcoaches geen enkele hulpverlenende rol moeten hebben. Hier wordt informatie doorgespeeld aan de gemeente die verantwoordelijk is voor de inzet van hulpverlening.
- In sommige gemeenten is deze betrokkenheid beperkt tot doorverwijzing van de jongeren en eventueel hun ouders naar passende hulpverlening.
- In andere gemeenten wordt actiever naar hulpverlening toe gewerkt, leiden de straatcoaches ook zelf jongeren toe en zorgen in sommige gevallen voor een warme overdracht. Zo is Den Haag van mening dat straatcoaches 'een ingang moeten kunnen creëren voor hulpverlening en eventueel een gezamenlijke intake kunnen doen'.
- Tot slot zijn er gemeenten waar de straatcoaches zelf getypeerd zouden kunnen worden als hulpverlener.

In het verdiepingsonderzoek bleek dat verwarring rondom deze begeleidende taak van de straatcoach mede is ontstaan door het begrip 'coach'. Dit roept bij met name professionals vanuit de hulpverlenings- en welzijnshoek de associatie op van begeleider of hulpverlener. Een begeleider helpt mensen zich positief te ontwikkelen en bijvoorbeeld een baan te vinden of, zoals in deze context, met problematisch en overlastgevend gedrag te stoppen. Het woord 'straatcoach' is dus aanleiding geweest voor verschillende interpretaties van het concept en dat zien we terug in de verschijningsvormen.

Voor de standaard toegeruste straatcoach lijkt de verwachting dat hij als hulpverlener kan fungeren onrealistisch. Deze personen zijn niet opgeleid en toegerust met vaardigheden in deze richting. Het kan niet de bedoeling zijn deze coaches te laten 'aanmodderen'. Als gemeenten toch willen dat hun straatcoaches ook een coachende rol innemen, moeten ze hiermee rekening houden bij de werving.

3.4 Conclusie

We begonnen dit hoofdstuk met een schets van drie typen straatcoach. Die typologie is vooral gebaseerd op verschillen in eigenschappen en taakstelling van de straatcoaches in de diverse projecten/aanpakken.

Een aantal *eigenschappen* is essentieel voor de straatcoach, zoals sociaal vaardig, streetwise en 'stevig'. Het eisenpakket dat gemeenten stellen is niet onterecht gebleken, want straatcoaches hebben een lastige rol. Gemeenten hebben moeite om hiervoor geschikte personen te vinden. Hierbij is ook de relatief beperkte beloning voor straatcoaches van invloed.

Naast de basiseigenschappen hebben de straatcoaches met een meer helpende rol extra vaardigheden nodig om deze taken te kunnen uitvoeren (bijvoorbeeld kennis van het hulpverleningsveld). Deze vaardigheden vereisen een hoger opleidingsniveau dan dat van de gemiddelde straatcoach. Hiermee moeten gemeenten die hun straatcoach dergelijke taken toebedelen, rekening houden bij de werving van straatcoaches.

Het onderwerp *afstand en nabijheid* is belangrijk bij de selectie van straatcoaches. Om goede aansluiting te krijgen bij de doelgroep kiezen gemeenten vaak voor straatcoaches die dicht bij de doelgroep staan (bijvoorbeeld zelf uit de (achterstands)buurt komen of zelf een straatverleden hebben). Te veel nabijheid tot de jongeren kan echter met zich meebrengen dat de straatcoach zich te veel identificeert (of te veel wordt geïdentificeerd) met de doelgroep en daardoor vertrouwen van de gemeente en andere ketenpartners verliest. Gevolg is dat ketenpartners geen informatie meer willen uitwisselen en dat het vertrouwen van bewoners in de aanpak verdwijnt.

De *taakstelling* van de straatcoaches is als volgt onder te verdelen:

- rol op straat: aanspreken en corrigeren;
- betrekken van ouders;
- betrekken van buurtbewoners, ondernemers;
- observeren, signaleren, informeren en rapporteren;
- coachen, begeleiden en doorverwijzen.

De uitvoering van deze taken varieert per gemeente en hangt samen met het type straatcoach waarvoor gemeenten kiezen. Eén van succesvolste elementen van de aanpak is de *rol op straat* en het aanspreken van de jongeren. Deze taak komt echter door de uitvoering van andere taken (overleggen, rapporteren) onder druk te staan in sommige gemeenten. Op straat is het handig als de straatcoaches de jongeren leren kennen. Het maakt het voor de straatcoach gemakkelijker een jongere aan te spreken, maar zorgt er naar verwachting ook

voor dat een jongere zijn aanwijzingen beter opvolgt. Sommige gemeenten kiezen ervoor de straatcoaches bekeuringen te laten uitdelen. De meningen verschillen erover of deze bevoegdheden een aanvulling bieden. In Haarlemmermeer vindt men de voordelen echter duidelijker dan de nadelen.

De inzet die wordt gepleegd om *ouders te betrekken* bij de aanpak wordt onder andere in Amsterdam nader onderzocht. Er zijn vaak al veel hulpverleners die zich met de gezinnen bezighouden, waardoor het de vraag is of *nóg* een professional in huis meerwaarde heeft. *Het betrekken van bewoners en ondernemers* is wel een nieuwe taak die de straatcoaches met succes op zich nemen. Afstemmen van verwachtingen over de aanpak is hierbij een belangrijk element.

Straatcoaches verschaffen ketenpartners informatie die nieuw en uniek is. Omdat de invalshoeken van de verschillende ketenpartners anders zijn, is niet voor iedereen dezelfde soort informatie bruikbaar en nuttig. Vooral de politie is tevreden met de aanvulling, de hulpverlenende partners vinden persoonlijke informatie over de jongeren nuttiger. Het is echter de vraag wat voor de straatcoaches haalbaar is om te signaleren en rapporteren. De meer 'helpende' en bij voorkeur hoger opgeleide straatcoaches kunnen op dit gebied meer bereiken dan de standaard toegeruste toezichthoudende coach.

Grote verscheidenheid bestaat er in de *coachende taken*. Er zijn gemeenten waar de straatcoach getypeerd zou kunnen worden als hulpverlener of jongerenwerker, maar meestal proberen gemeenten de coachingstaken van hun straatcoaches beperkt te houden. Dit lijkt een goede keuze, gezien de vaardigheden van de straatcoaches die vooral liggen bij het aanspreken van jongeren en toezicht houden.

4

Sturing en samenwerking

4.1 Aansturing en opdrachtgeverschap

Gemeenten die straatcoaches inzetten, sturen de aanpak op twee niveaus aan:

- 1 aansturing van de straatcoaches door te bepalen waar, wanneer en hoe de straatcoaches hun werk doen;
- 2 sturing op beleidsniveau gericht op prestaties (kwantitatief) of kwaliteit (kwalitatief).

4.1.1 Aansturing

De gemeente is als opdrachtgever primair verantwoordelijk voor de aansturing van de straatcoaches. In de wijze waarop de gemeenten dat vormgeven en vanuit welke afdeling ze dit organiseren, zagen we in het verdiepingsonderzoek verschillende varianten. De mate waarin de leidinggevende direct zicht heeft op het werk van de straatcoaches varieert daarbinnen. In volgorde van mate van directe aansturing zien we de volgende mogelijkheden.

- Amsterdam heeft de straatcoaches, die het inhuurt bij een beveiligingsbedrijf, ondergebracht in een aparte stichting.²⁷ Een coördinator stuurt de straatcoaches op directe wijze dagelijks aan. Deze heeft veel zicht op het werk van de straatcoach en is tevens de schakel met de opdrachtgevende ambtenaar vanuit het stadsdeel.
- Maassluis heeft de straatcoaches, die het inhuurt bij een beveiligingsbedrijf, ondergebracht in het team Handhaving en Toezicht. De teamleider hiervan is tevens verantwoordelijk voor aansturing van de straatcoaches. De teamleider heeft dagelijks werkoverleg met de straatcoaches.
- Haarlemmermeer heeft de straatcoaches in eigen dienst. Zij worden aange-

²⁷ De Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA) is de schakel tussen de gemeente en het beveiligingsbedrijf. Zij verzorgt de dagelijkse aansturing van de straatcoaches door coördinatie te leveren en een backoffice. SAOA is de partij die de financiering ontvangt van de gemeente. Zij maakt de prestatieafspraken met de gemeente.

stuurd door de teammanager, die tevens beleidsmedewerker is van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid. De teamleider heeft wekelijks werkoverleg met de straatcoaches.

- Venlo heeft straatcoaches die werkzaam zijn bij de politie en een welzijnsinstelling. Zij vallen formeel onder verantwoordelijkheid van de teamleider Toezicht en Handhaving. In de praktijk stuurt de jeugdregisseur (beleidsmedewerker) hen echter aan, vanuit het Veiligheidshuis. De straatcoaches werken behoorlijk autonoom.

De coaches krijgen dus veel vrijheid om hun werkzaamheden te bepalen en diensten in te delen. De leidinggevendenden zijn doorgaans niet aanwezig op de werktijden van de straatcoaches of de locaties waar de straatcoaches zich begeven. Gezien het opleidingsniveau van de straatcoaches en de verantwoordelijkheden die zij vanuit hun functie hebben, is deze vrijheid opmerkelijk. Het vergroot de kans dat hun werk niet op de manier wordt uitgevoerd die de opdrachtgever voor ogen heeft, omdat niemand dit direct controleert. Straatcoaches zelf gaven ook aan dat ze directe begeleiding door de gemeente of politie prettig vinden.

Met name in kleinere straatcoachprojecten blijkt dit probleem van gebrek aan directe sturing aan de orde, omdat hier het volume ontbreekt om speciale coördinatoren aan te stellen. De coaches worden dan ondergebracht bij een bestaande afdeling of team, met een leidinggevende die de straatcoaches als neventaak erbij krijgt.

Gemeenten die geen direct zicht hebben op het werk van de straatcoaches via een leidinggevende, kunnen door middel van de rapportages het werk van de straatcoaches monitoren. Hierin rapporteren straatcoaches over hun activiteiten, jongeren die ze gezien hebben en eventueel over doorverwijzing en toeleiding van jongeren.²⁸

Gemeenten uit het verdiepingsonderzoek vonden het rapporteren een succesfactor van de aanpak. De straatcoachaankpak is hierin uitzonderlijk vergeleken met bijvoorbeeld het werk van de politie of jongerenwerk, die niet op dergelijke directe wijze aan hun opdrachtgevers rapporteren over hun activiteiten.

---

28 Zie §4.1.2.

4.1.2 Beleidssturing

Prestatie-indicatoren

In alle straatcoachprojecten is de gemeente als opdrachtgever verantwoordelijk voor de straatcoaches. Om de straatcoaches op beleidsniveau aan te sturen, kunnen gemeenten verschillende methoden aanwenden. Eén van deze methoden zijn de (dag)rapportages die de straatcoaches schrijven. Dit biedt voor de gemeente de mogelijkheid controle op de werkzaamheden van de straatcoaches te houden.²⁹ Naast het benutten van de rapportages voor controle (monitoren) moeten gemeenten ook op de langere termijn en in grotere lijnen de output van de straatcoaches volgen en beoordelen. Om deze output te beoordelen en er een waardering aan te verbinden kunnen op voorhand afspraken worden gemaakt over prestaties van de straatcoaches.

Uit het verdiepingsonderzoek blijkt dat gemeenten in de praktijk nauwelijks afspraken maken over prestaties en de aanpak vaak niet op basis van concrete prestaties monitoren. Vooral gemeenten die de straatcoaches in eigen dienst hebben, zien geen noodzaak om prestatieafspraken te maken, maar ook bij gemeenten die straatcoaches extern inhuren, ontbreekt het soms aan afspraken.

Eén van de problemen die zich hier voordoen, is dat het moeilijk is geschikte indicatoren te vinden voor prestaties. Verschillende indicatoren die gemeenten kunnen gebruiken liggen buiten de beïnvloedingssfeer van de straatcoach. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het aantal meldingen van jeugdoverlast of het aantal aangetroffen jongeren, allemaal indicatoren waarop straatcoaches maar in beperkte mate invloed kunnen uitoefenen. Ze zijn immers afhankelijk van de hoeveelheid jongeren op straat, hun gedrag en het meldingsgedrag van de bewoners.

Een basale indicator om afspraken over te maken is logischerwijs het aantal uren dat de straatcoach op straat aanwezig is. Door dit af te spreken kunnen gemeenten dit belangrijke onderdeel van de werking van de straatcoaches garanderen. Zelfs op deze basale variabele maken gemeenten echter vaak geen afspraak met de straatcoaches.

In Amsterdam kwamen de prestatieafspraken over het aantal meldingen van overlast in opspraak. Waar of niet waar, maar een aantal voormalig straatcoaches verklaarde dat de quota van meldingen per dag leidden tot het verzinnen van overlastgevallen door de straatcoaches. Andere gemeenten uit het verdiepingsonderzoek zeggen blij te zijn dergelijke quota niet te hebben ingevoerd.

---

²⁹ Zie §4.1.1.

Kwaliteitsbewaking

Naast de kwantitatieve output van de straatcoaches is het voor gemeenten ook belangrijk om de kwaliteit van de diensten van de straatcoaches te bewaken, om verschillende redenen.

- In het algemeen is kwaliteit bewaken altijd belangrijk. Het heeft effect op de beeldvorming van betrokkenen, in dit geval bijvoorbeeld bewoners of ondernemers.
- Het is moeilijk om geschikte straatcoaches te vinden die over de gewenste capaciteiten beschikken, waardoor bewaking van de kwaliteit extra belangrijk is.
- Bij het inhuren van beveiligingsbedrijven blijken gemeenten niet uit te kunnen gaan van voldoende kwaliteit van de straatcoaches. Die laat soms werkelijk te wensen over. Gemeenten moeten ook hierom zelf de kwaliteit controleren.
- Ook alle incidenten rondom straatcoaches, die de functie een negatief imago bezorgen, maken het extra belangrijk om de vinger aan de pols te houden als het om de kwaliteit van de straatcoaches en hun manier van werken gaat.

Ook hier stelden we in het verdiepingsonderzoek vast dat er door gemeenten geen of nauwelijks afspraken zijn gemaakt en dus geen indicatoren voor kwaliteit zijn vastgesteld. Gemeenten zijn dus weinig in staat om de kwaliteit van hun straatcoachaangepak te bewaken.

Na ervaringen met minder geschikte ingehuurd straatcoaches heeft een aantal gemeenten inmiddels meer bemoeienis met de selectie van straatcoaches. Amsterdam heeft als enige gemeente inmiddels kwaliteitsbewaking, ook na werving en selectie, ingebed in de werkwijze. SAOA heeft een straatcoachacademie opgericht, een opleiding die alle beginnende straatcoaches moeten volgen alvorens ze aan het werk mogen. Ook heeft de stichting een kwaliteitscoördinator en kwaliteitscontroleur aangesteld. De kwaliteitscoördinator is een functionaris die de selectiegesprekken voert met de straatcoaches, dagrapportages controleert op inhoud en controlerondes maakt op straat, ook onaangekondigd. De kwaliteitscontroleur is werkzaam als straatcoach en loopt wisselend met verschillende koppels in verschillende wijken mee om de kwaliteit van hun werk in de gaten te houden. Zo probeert SAOA de kwaliteit op de verschillende momenten in het proces te waarborgen.

4.2 Samenwerking

Uit het verdiepingsonderzoek bleek dat straatcoaches met verschillende partners samenwerken, waarvan de politie de belangrijkste is.

4.2.1 Samenwerking met de politie

De voornaamste samenwerkingspartner van de straatcoaches is de politie. De intensiteit waarmee wordt samengewerkt varieert van dagelijkse briefings tot af en toe informatie delen. In één gemeente dragen de straatcoaches portofoons van de politie. In andere gemeenten is de samenwerking beperkter en fungeert de politie met name als leverancier van informatie voor de straatcoaches. Een aantal gemeenten beschrijft helemaal geen samenwerking met de politie in het projectplan.

De intensiteit van de samenwerking met de politie hangt samen met het type straatcoach. Samenwerking met de politie is vooral belangrijk voor het toezichthoudende type en minder voor de helpende coaches die het meer zoeken in samenwerking met welzijnsorganisaties en hulpverlening.

De samenwerking tussen politie en straatcoaches bestaat uit meerdere aspecten. Ten eerste is uitwisseling van informatie een belangrijk element. Beide partijen acteren op straat en het is dus belangrijk dat ze elkaar informeren over wat ze tegenkomen. De politie is vaak ontvanger van de dagrapportages van straatcoaches, waardoor ze op de hoogte blijft van hun bevindingen. De mate waarin de politie de straatcoaches informeert, ook wel 'briefing' genoemd, varieert per gemeente van dagelijks tot minder frequent of zelfs helemaal niet. De informatie-uitwisseling tussen straatcoaches en politie brengt privacyissues met zich mee.³⁰

Een tweede aspect in de samenwerking is dat de politie verantwoordelijk is voor de back-up van straatcoaches. Om de veiligheid van de straatcoaches te waarborgen spreken de gemeenten af dat de politie met prioriteit back-up verleent wanneer de straatcoaches in nood komen. Straatcoaches komen soms in gevaarlijke situaties terecht waarin ze ondersteuning nodig hebben. De inzet van de straatcoaches moet worden afgestemd op het rooster van de politie, om back-up te kunnen garanderen. Vooral in gemeenten waar beperkte aanwezig-

---

30 Zie §4.3.

heid van politie is, zorgt dit voor beperkingen bij de inzet van straatcoaches. In het verdiepingsonderzoek bleek dat back-up door de politie in de meeste gemeenten nog maar weinig nodig was geweest. Straatcoaches gaven aan dat de meeste jongeren voorzichtig zijn met acties tegen straatcoaches, zeker als hun naam bij de straatcoaches bekend is. Dit is in grotere gemeenten zoals Amsterdam en Utrecht, waar de anonimiteit groter is, anders. Hier is het dan ook wel eens tot confrontaties gekomen tussen jongeren en straatcoaches.

Een derde aspect in de samenwerking met de politie is dat straatcoaches de politie gebruiken als opschalingsmogelijkheid om aan jongeren die ondanks correcties van de straatcoach toch herhaaldelijk overlast blijven veroorzaken, een sanctie uit te delen (bekeuring/proces-verbaal). De politie wordt niet in alle gemeenten zo ingezet. In gemeenten waar straatcoaches zelf bevoegdheden hebben, is dit sowieso niet het geval.

Positionering en geloofwaardigheid

Opvallend is dat de positie van de straatcoach ten opzichte van de politie in twee van de gemeenten in het verdiepingsonderzoek in de loop van de tijd is verschoven. De aanpak van deze gemeenten was in eerste instantie gebaseerd op het idee dat het opbouwen van een band met de jongeren gemakkelijker zou gaan als de straatcoaches geen band met de politie hadden. De geloofwaardigheid (en ervaren integriteit) van de straatcoaches blijkt in de praktijk echter gekoppeld aan samenwerking met de politie. Inmiddels wordt in deze gemeenten wel openlijk samengewerkt met de politie en dit heeft vooral voordelen.

Taakafbakening

Straatcoaches moeten samen met de politie een front vormen tegen overlastgevende jongeren, maar tegelijkertijd is belangrijk dat politie en straatcoaches onderling een duidelijke taakverdeling hebben. De vanzelfsprekende verdeling is dat de politie optreedt bij strafbare feiten en criminele activiteiten en dat de straatcoaches op overlast reageren.

Het verdiepingsonderzoek laat het nut zien van een nauwe verbinding tussen politie en straatcoaches. In Haarlemmermeer bijvoorbeeld worden straatcoaches gezien als een verlengstuk van de politie en gaan straatcoaches af op de overlastmeldingen die binnenkomen bij politie en gemeente. Dit is een taak die goed past bij de doelen van de straatcoachaanpak en de taken van de coaches. Doordat de straatcoaches zich uitsluitend richten op overlast, hebben zij meer

tijd dan de politie om op een goede manier op de meldingen te reageren. Bovendien is de aanpak van de straatcoaches, waarbij meer de dialoog wordt aangegaan met de overlastgever, en eventueel melder, erg geschikt om op deze meldingen te reageren.

Het verdiepingsonderzoek laat echter ook een gevaar zien dat schuilt in een al te nauwe band tussen politie en straatcoaches. Soms vraagt de politie straatcoaches bijvoorbeeld om uit te kijken naar bepaalde voertuigen of om kentekens te noteren. Deze extra rol gaat de doelen van de straatcoachaankpak te buiten. Bovendien bemoeilijkt het de straatcoaches om vertrouwen te wekken bij de jongeren en contact met hen te maken. Gericht inzet van straatcoaches voor de opsporing van criminelen is dus niet wenselijk, maar de politie kan de informatie van straatcoaches eventueel wel gebruiken om analyses te maken over groepen, netwerken en activiteiten van jongeren. Ook op deze manier kunnen straatcoaches een bijdrage leveren aan het werk van de politie.

Bij de taakafbakening van de politie en de straatcoaches komt de discussie over bevoegdheden ook aan bod.

Weerstand politie

In veel gemeenten bestond bij de politie een zekere weerstand tegen de komst van straatcoaches. Hoewel dit niet altijd werd uitgesproken door de politie, voelde zij de komst als een bedreiging van haar werkterrein. Om een duidelijke taakafbakening te houden kozen gemeenten er mede daarom voor de straatcoaches geen bevoegdheden te geven.

Een andere reden voor weerstand van de politie was dat de back-up die de politie aan straatcoaches moet geven, extra capaciteit kost. In één gemeente zei de politie dat ze niet wilde dat de straatcoaches een 'sleepanker' voor de politie werden.

4.2.2 Samenwerking met de andere ketenpartners

Naast de samenwerking met de politie en met de gemeente als opdrachtgever en aansturende partij hebben straatcoaches ook een relatie tot andere ketenpartners, met name in het zorg- en welzijnsveld. Welke samenwerkingspartners worden gekozen, hangt samen met het type straatcoach dat wordt neergezet. Samenwerkingspartners van straatcoaches zijn onder andere: welzijnsinstanties (jongerenwerk), straathoekwerk, woningcorporaties, bewoners, partners Veilig-

heidshuis, CJG, scholen, winkeliers, Jongerenloket, alle hulpverlening zoals GGZ, schuldhulpverlening en buurtvaders.

Eén van de relatief nieuwe zorgpartners waarmee straatcoaches te maken kunnen krijgen, zijn gezinsmanagers/gezinscoaches. Verschillende gemeenten koppelen deze nieuwe hulpverleners aan de straatcoachaankpak, zodat zij de bevindingen van de straatcoaches op straat kunnen bespreken achter de voordeur. Een klein aantal gemeenten heeft speciale gezinsbezoekers binnen de straatcoachaankpak.

4.3 Informatie-uitwisseling

De uitwisseling van informatie tussen straatcoaches en andere partijen heeft twee doelen:

- 1 afstemming over werkzaamheden;
- 2 informeren van ketenpartners.

Afstemming

Onze inventarisatie liet zien dat in veel gemeenten frequent afstemmingsoverleg is tussen politie, gemeente en (de organisatie van de) straatcoaches. Dit gebeurt meestal wekelijks. In deze afstemming zijn de gemeente en de politie meer sturend en de straatcoaches volgend. In verschillende gemeenten is daarnaast ook afstemming met jongerenwerk en/of stadstoezicht. De partij waarmee wordt afgestemd, is afhankelijk van het type straatcoach. Al naargelang deze een meer helpende rol heeft, gaat de frequentie hiervan omhoog.

Informeren en rapporteren

De wijze van informeren van ketenpartners varieert in verschillende gemeenten. Zowel de frequentie van het rapporteren varieert, van dagelijks tot tweewekelijks, als de vorm, schriftelijk of mondeling. Sommige straatcoaches nemen deel aan een structureel overlegverband met diverse organisaties,³¹ andere straatcoaches beperken zich tot rapporteren aan de kernpartners: politie

---

31 Bijvoorbeeld overleg in wijkteam of casuïstiekoverleg in Veiligheidshuis.

en gemeente. Deelname van straatcoaches aan overleg gaat ten koste van hun tijd op straat. Er zijn ook gemeenten die om deze reden niet willen dat straatcoaches aan overleggen deelnemen. De informatie-uitwisseling gaat dan schriftelijk, bilateraal met de gemeente of via een coördinator.

Het feit dat de informatie die straatcoaches geven niet altijd aansluit bij de informatiebehoefte van met name zorgpartners, is ook voor de straatcoaches zelf demotiverend. Zij merken dat hun informatie niet tot vervolgacties door de ketenpartners leidt.

Privacy

De informatie over de jongeren op straat die straatcoaches uitwisselen met de gemeente, de politie en andere partijen is privacygevoelig en valt onder de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Daarbij komt dat de informatie van de politie extra gevoelig is en valt onder de Wet Politiegegevens. In de meeste straatcoachaanpakken vindt men het echter belangrijk dat de straatcoach goed wordt geïnformeerd over wie hij op straat kan aantreffen. De mate waarin naast de basale informatie over naam en familie ook nog inhoudelijke informatie aan de straatcoach wordt gegeven, is afhankelijk van het type aanpak.

Voor de informatie-uitwisseling is vaak een convenant opgesteld. Soms wordt gebruikgemaakt van bestaande convenanten, bijvoorbeeld voor het Veiligheidshuis. Positief is dat de betrokken partijen in de gemeenten van het verdiepingsonderzoek bereid zijn om zich in te zetten voor de uitwisseling en de wetgeving niet als obstakel zien om efficiënt informatie te delen. Dit in tegenstelling tot andere projecten of situaties, waarin de WPG vaak door ketenpartners wordt aangewend als excuus om geen informatie te hoeven uitwisselen. Hieraan zien we dat de straatcoachaanpak door de ketenpartners veelal als belangrijk en nuttig wordt gezien.

4.4 Conclusie

De *directe aansturing* van de straatcoaches wordt door de gemeente op meer of minder directe wijze uitgevoerd. Soms zijn coördinatoren aangesteld die de straatcoach op een directe manier aansturen en nauw betrokken zijn bij het werk van de straatcoaches, maar we vonden ook varianten waarin de straatcoach wordt aangestuurd door een beleidsambtenaar die meer op afstand staat of een leidinggevende van een bestaand team toezichthouders. Gemeenten pro-

beren ook door middel van de dagrapportages van straatcoaches zicht te houden op hun werkzaamheden. Afhankelijk van de gekozen vorm van aansturing krijgen straatcoaches vaak veel vrijheid in de uitvoering van hun werk. Dit is onwenselijk omdat dan controle ontbreekt en de straatcoaches dit zelf ook onprettig vinden.

Ondanks de beschikbaarheid van uitgebreide rapportages van de werkzaamheden van straatcoaches maken de gemeenten in het verdiepingsonderzoek hier bij de *beleidsmatige* sturing van straatcoaches maar in beperkte mate gebruik van. Afspraken over *prestatie-indicatoren* worden in de praktijk weinig gemaakt. Eén van de redenen is dat het moeilijk is geschikte indicatoren hiervoor te vinden.

Naast kwantitatieve prestaties is het voor gemeenten ook belangrijk sturing te houden op *kwaliteit*. Deze schoot regelmatig tekort, sommige projecten zijn daarom zelfs gestopt. Omdat de uitvoering van de rol als straatcoach lastig is, is controle door de gemeente van belang. Gemeenten hebben weinig maatregelen genomen om kwaliteit te waarborgen.

Straatcoaches gaan met verschillende partners de *samenwerking* aan. Kernpartner, naast de gemeente, is voor veel projecten de *politie*. Die moet zorgen voor de veiligheid van de straatcoaches en back-up verlenen als dat nodig is. Daarnaast wisselen straatcoaches en politie wederzijds informatie uit. De positionering van de straatcoaches ten opzichte van de politie wisselde. Waar men in twee van de vier gemeenten van het verdiepingsonderzoek eerst koos voor een straatcoachaangepak zonder banden met de politie, is men hiervan teruggekomen en werken politie en straatcoaches nu wel openlijk samen. De taakverdeling tussen politie en straatcoaches is over het algemeen helder, soms worden straatcoaches echter oneigenlijk ingezet voor opsporingsdoeleinden. Behalve met de politie werken straatcoaches overigens samen met ketenpartners zoals jongerenwerk, woningcorporaties, CJG, scholen, enzovoort.

Straatcoaches wisselen informatie uit met hun samenwerkingspartners. Dit doen ze enerzijds om afstemming te bereiken over hun werkzaamheden op straat en anderzijds om elkaar te informeren. *Afstemming* gebeurt vooral met de politie en de gemeente. Voor helpende coaches is jongerenwerk een partner waarmee afstemming moet worden bereikt. Hoe de straatcoaches hun ketenpartners *informeren* varieert per gemeente in frequentie en vorm. Straatcoaches krijgen te maken met *privacygevoelige* informatie. Desalniettemin vormt dit in de vier verdiepingsgemeenten geen struikelblok.

5

Resultaten

Zoals we in hoofdstuk 2 zagen, willen gemeenten met de straatcoachaanpak allerlei verschillende doelen bereiken. De volgende doelstellingen komen het meest voor in de projectplannen:

- terugdringen van de overlast;
- verbetering van de veiligheidsgevoelens van bewoners;
- verbeteren van de informatiepositie van de gemeente;
- toeleiding van jongeren naar hulpverlening of dagbesteding.

Hoewel dit een onderzoek is naar de diverse verschijningsvormen van de straatcoachaanpak, hebben we ook gepoogd iets te weten te komen over de eerste effecten.

Om de resultaten op de doelstellingen van de straatcoachaanpak te evalueren, gaan we allereerst in de literatuur na welke resultaten redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Hierbij kijken we naar de werkzame elementen van de aanpak en de te verwachten effecten.

5.1 Verwachte resultaten

Het belangrijkste element van de straatcoachaanpak is toezicht. Het toezicht dat de straatcoaches uitvoeren heeft een aantal kenmerken die als effectief zijn bestempeld. De straatcoachaanpak volgt dezelfde kenmerken als de veiligheidsstrategieën van *hotspot policing* en *problem oriented policing*:

- gericht op specifieke locaties (hotspots);
- gericht op specifieke tijdstippen (hot times);
- gericht op specifieke individuen/groepen (hot persons/groups).

Deze wijze van toezicht houden heeft volgens de literatuur effect op criminaliteit en overlast alsook op gevoelens van veiligheid.³²

Een ander effectief aspect van het toezicht door straatcoaches is de zichtbaar-

heid. Ook het zichtbaar maken van toezicht heeft een gunstig effect op gevoelens van veiligheid (Dalglish & Myhill, 2004). Deze onderzoekers benadrukken ook het belang van toegankelijkheid en vertrouwen van bewoners in de toezichthouders.

Het betrekken van bewoners is eveneens een belangrijk element van de straatcoachaankpak. Het effect hiervan bleek uit onderzoek naar het programma *National Reassurance Policing* in Engeland.³³ Dit programma heeft deels dezelfde elementen als de straatcoachaankpak:

- problemen (criminaliteit en overlast) aanpakken die het publiek belangrijk vindt, zogenaamde 'signal crime';
- betrokkenheid van de buurt;
- zichtbaarheid van autoriteit.

Het programma leidde tot een afname van de ervaring van criminaliteit en overlast. Het effect dat het programma had op onveiligheidsgevoelens was echter minimaal. Ook in Nederland werd *community policing* als één van de effectieve methoden voor politiewerk aangemerkt.³⁴

Hoewel de bovengenoemde onderzoeken zich voornamelijk richtten op politiewerk, zijn we van mening dat door de aard van het onderzochte de conclusies doorgetrokken kunnen worden naar het werk van de straatcoach. Resultaten die men van de straatcoach kan verwachten liggen primair op het terugdringen van het aantal jeugdgroepen en het terugdringen van (de ervaring van) jeugdoverlast.³⁵ Secundaire opbrengst is het verhogen van de veiligheidsgevoelens van bewoners, waar deze worden veroorzaakt door jeugdoverlast, in buurten waar de straatcoaches optreden. Deze gevoelens worden

32 B. Vollaard (2005). *Policenumbers up, crime rates down. The effect of police on crime in the Netherlands*. Den Haag: Centraal Planbureau; B. Vollaard (2006). *Evaluating the push for tougher, more targeted policing in the Netherlands. Evidence from a citizen survey*. Den Haag: Centraal Planbureau; B. Vollaard & P. Koning (2005). *Estimating police effectiveness with individual victimization data*. Den Haag: Centraal Planbureau; L.W. Sherman & J.E. Eck (2002). 'Policing for crime prevention'. In: L.W. Sherman, D.P. Farrington, B.C. Welsh & D.L. MacKenzie (red.). *Evidence-based crime prevention*. Londen/New York: Routledge. 295-329.

33 R. Tuffin, J. Morris & A. Poole (2006). *An evaluation of the impact of the National Reassurance Policing Program*. Londen: Home Office Research.

34 P. Versteegh, T. van der Plas & H. Nieuwstraten (2010). *The best of three worlds*. Apeldoorn: Politieacademie.

35 De genoemde onderzoeken tonen ook een vermindering van criminaliteit aan; de straatcoachaankpak richt zich echter specifiek op overlast en juist niet op criminaliteit, waardoor er geen effecten op criminaliteit mogen worden verwacht.

echter door meer factoren beïnvloed dan alleen de inzet van straatcoaches. Hierdoor zijn eventuele veranderingen van deze subjectieve gevoelens niet een-op-een te verbinden met de aanpak van de straatcoaches.

De straatcoachaankpak is ontwikkeld voor structurele jeugdoverlast voornamelijk gepleegd door groepen in vaste buurten/wijken. Resultaten moeten dan ook vooral op dit niveau worden gemeten.

5.2 Primair doel: terugdringen aantal jeugdgroepen/jeugdoverlast

Het rendement van de straatcoachaankpak kan het beste worden afgemeten tegen het aantal actieve (overlastgevende) jeugdgroepen. De straatcoaches worden immers actief ingezet op deze jeugdgroepen, dus is het aannemelijk dat een eventuele afname resultaat is van de aanpak. Veel van de straatcoachaankpakken zijn nog te kort geleden gestart om goed inzicht te geven, met uitzondering van Amsterdam en Utrecht, waar wel al enige jaren straatcoaches worden ingezet. Daarom hebben we niet alleen bij de verdiepingsgemeenten maar ook bij de gemeente Utrecht gegevens opgevraagd.

Bij het in kaart brengen van algemenere resultaten op het verminderen van jeugdoverlast, loopt men tegen de volgende problemen aan.

- Overlast op zichzelf is een zeer moeilijk te meten begrip. Twee zaken maken het begrip lastig: er is geen eenduidigheid over wat het inhoudt en de ervaring van overlast is per definitie subjectief. Wat de een als overlast ervaart, vindt een ander geen overlast.
- Ontwikkelingen van overlastmeldingen zijn heel moeilijk te duiden. Als eventuele stijgingen of dalingen van de ervaring van overlast zich voordoen (bijvoorbeeld aan de hand van overlastmeldingen bij de politie), is het onmogelijk te bepalen welke invloed de inzet van straatcoaches hierop heeft gehad. Ook de richting van de ontwikkelingen geeft geen eenduidige conclusie. Bij projecten als straatcoaches gebeurt het dat de meldingen van overlast in eerste instantie toenemen, omdat bewoners ervaren dat er 'eindelijk' iets met hun melding wordt gedaan en daardoor de meldingsbereidheid groter wordt. Een stijging van de (jeugd)overlast kan dus in eerste instantie een gewenst effect zijn.

In de vier gemeenten hebben we vervolgens breder gekeken naar de ontwikkeling van (jeugd)overlast (zie kader). Dit is geen eenduidige indicator. De ont-

wikkelingen op ervaren overlast zijn namelijk niet direct te koppelen aan de inzet van straatcoaches, omdat veel andere factoren hier een effect op kunnen hebben.

Meetbare resultaten aantal jeugdgroepen/jeugdoverlast

Utrecht

Bron: *Straatcoaches in Utrecht. Een evaluatie van 'stevig toezicht' op jongerenoverlast (2011)*. Utrecht: Projectmanagementbureau.

Tabel 5.1: Cijfers ontwikkeling overlastgevende jeugdgroepen Utrecht, 2009-2011

Periode	Shortlist	Shortlist	Shortlist
	maart 2009	maart 2010	maart 2011
Totaal	49	43	36
Hinderlijk	26	23	17
Overlastgevend	15	11	9
Crimineel	8	9	10
Straatbende	3	0	0
Jeugdbende	1	0	0

Verder wordt in Utrecht het volgende geconcludeerd.

- De inzet van het pakket maatregelen gericht op jongerenoverlast heeft in geen enkele wijk geresulteerd in een structurele afname van geregistreerde of ervaren jongerenoverlast.

Amsterdam

Bron: *Regionale Veiligheidsrapportage Amsterdam-Amstelland (2011)*. Amsterdam: Gemeente Amsterdam.

Tabel 5.2: Totaal aantal jeugdgroepen Amsterdam, 2005-2010

	Aantal jeugdgroepen	Ontwikkeling t.o.v. vorig jaar
2005	118	n.v.t.
2006	102	-14%
2007	92	-10%
2008	73	-21%
2009	51	-30%
2010	40	-22%

Ten opzichte van peiljaar 2005 (voor de start van de aanpak straatcoaches) is het aantal jeugdgroepen in 2010 afgenomen met 66%. Het aantal hinderlijke groepen is met 70% afgenomen, het aantal overlastgevende groepen met 38% en het aantal criminele groepen met 56%. De teruggang is ook het afgelopen jaar nog aan de orde: in oktober 2011 waren nog maar 26 jeugdgroepen actief.

Om de cijfers te kunnen vergelijken met Utrecht geven we tevens een overzicht per type jeugdgroep.

Tabel 5.3: Cijfers ontwikkeling overlastgevende jeugdgroepen Amsterdam, 2009-2010

Periode	Shortlist	Shortlist	Ontwikkeling t.o.v. vorig jaar
	december 2009	december 2010	
Totaal	51	40	-22%
Hinderlijk	30	21	-30%
Overlastgevend	15	15	0%
Crimineel	6	4	-33%

Verder blijkt het volgende.

- In het aantal meldingen van jeugdoverlast zie je van 2006 tot 2009 een opgaande lijn. Ten opzichte van 2009 is in 2010 het aantal meldingen met 9% afgenomen. In de jaren daarvoor waren ze echter eerst opgelopen van 6109 (2006) tot 7630 (2009). Hieruit kunnen we dus geen effect van straatcoaches afleiden.
- De door bewoners ervaren jeugdoverlast is in de afgelopen jaren stabiel gebleven.

Haarlemmermeer

Ten behoeve van het verdiepingsonderzoek zijn de volgende politiecijfers aangeleverd.

- De incidenten jeugdoverlast zijn in 2010 16% lager dan in 2009.
- In het eerste kwartaal van 2011 zette de daling door: 18% minder jeugdoverlast t.o.v. 2010. NB: deze daling is reeds in het eerste kwartaal van 2010 ingezet, toen er nog geen straatcoaches waren aangeesteld.

Tabel 5.4: Cijfers ontwikkeling incidenten jeugdoverlast Haarlemmermeer, 2008-2011

Januari t/m april	Aantal incidenten				% verschil 2010/2011
	2008	2009	2010	2011	
Overlast jeugd	468	565	492	403	-18%

Gemeentecijfers aangeleverd ten behoeve van het verdiepingsonderzoek tonen dat sinds de komst van de straatcoaches het aantal meldingen van overlast bij de gemeente licht is gestegen (3%).

Venlo

Bron: Evaluatie straatcoaches 2009-2010³⁶

In 2009 zijn de overlastmeldingen afgenomen ten opzichte van 2008. Het is onbekend in welke mate.

Maassluis

Geen kwantitatieve gegevens beschikbaar. In Maassluis zegt de gemeente dat overlastmeldingen zijn verminderd. De politie onderkent deze afname, maar voegt hieraan toe dat in dezelfde periode ook door de politie is ingezet op afname van jeugdoverlast. Zij noemen het effect een coproductie.

5.3 Secundair doel: afname van onveiligheidsgevoelens

Voor (on)veiligheidsgevoelens geldt hetzelfde als voor jeugdoverlast: het is slecht meetbaar, subjectief en als er al effecten te onderscheiden zijn, kunnen we niet vaststellen of deze toe te schrijven zijn aan straatcoaches. Dit laatste punt geldt bij (on)veiligheidsgevoelens meer dan bij jeugdoverlast, omdat veel verschillende factoren een invloed kunnen hebben die een belangrijkere rol spelen dan overlast door jeugdigen in groepsverband. De ervaring van overlast bepaalt maar voor een klein deel het gevoel van onveiligheid.

De betrokken partners in de vier gemeenten (gemeente, politie, jongeren-

³⁶ E. van Marissing (2010). *Evaluatie van de straatcoaches en de rol van de jeugdregisseur in Venlo. Inventarisatie van de gepercipieerde effecten in de periode 2009-2010*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

werk) benoemen in de interviews de volgende indrukken op het gebied van veiligheidsgevoelens.

- In Amsterdam zegt de politie dat het veiligheidsgevoel van bewoners en ondernemers/winkeliers is toegenomen door de komst van de straatcoaches.
- In Haarlemmermeer werden geen effecten genoemd op dit gebied.
- In Maassluis heeft de gemeente de indruk dat bewoners en winkeliers tevreden zijn over de aanpak en dat dit een positief effect heeft op hun veiligheidsbeleving.
- In Venlo denken gemeente en politie dat straatcoaches zeker bijdragen aan een gevoel van veiligheid van bewoners. Elementen van de aanpak die hieraan bijdragen zijn de uniformen van straatcoaches en het feit dat bewoners de straatcoaches mobiel kunnen bellen als er problemen zijn.

5.4 Overige effecten

Naast het primaire en secundaire doel van de straatcoachaankpak kwamen in het onderzoek een aantal andere kwalitatieve effecten naar voren.

Toeleiding jongeren naar hulpverlening

Met name Venlo richt zich in zijn aanpak tevens op 'zachtere' doelstellingen zoals 'het vergroten van ontwikkelingskansen van jongeren' of 'jongeren in de goede richting bewegen'. De resultaten op deze doelstellingen zijn moeilijk te kwantificeren. In ruim een jaar,³⁷ hebben de straatcoaches daar 25 jongeren toegeleid naar zorg, opleiding of werk. Of dit de effectiviteit van de aanpak op deze doelstelling aantoont, kunnen we niet beoordelen aan de hand van deze informatie. De drie andere verdiepingsgemeenten hadden geen doelen op dit vlak en hier werden dan ook geen resultaten gerapporteerd.

---

37 April 2009-augustus 2010. Uit: E. van Marissing (2010). *Evaluatie van de straatcoaches en de rol van de jeugdregisseur in Venlo. Inventarisatie van de gepercipieerde effecten in de periode 2009-2010*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Verbeterde informatiepositie gemeente en politie

Een belangrijk effect van de straatcoachaankpak voor de ketenpartners is de verbeterde informatiepositie. Met name voor politie en gemeenten bieden de straatcoaches nieuwe informatie over jongeren: waar ze zich ophouden en wanneer, met wie ze omgaan (jeugdgroepen), wat hen bezighoudt. De politie kan deze informatie gebruiken voor opsporingsdoeleinden en bij de aanpak van misdrijven. Wat de verbeterde informatiepositie exact oplevert voor de politie, in termen van meer opgeloste delicten bijvoorbeeld, is niet vast te stellen. De doeleinden waarvoor de gemeenten de input van de straatcoaches gebruiken, zijn minder duidelijk. In verschillende gemeenten gebruiken ze de input om door te spelen aan zorgpartners, die kunnen bepalen of hulpverlening (aan het gezin) nodig is.

Een kanttekening bij dit resultaat is de waarde van de informatie: informatie van de straat is niet altijd betrouwbaar. Straatcoaches krijgen hun informatie van jongeren die vaak geen betrouwbare informanten zijn.

Verbeterde samenwerking ketenpartners

Zoals vaak in projecten en aanpakken waarin ketenpartners een hernieuwde samenwerking aangaan, is ook in de straatcoachaankpak een verbeterde samenwerking een neveneffect, zo bleek uit de interviews. Vooral de samenwerking tussen gemeente en politie wordt hierbij genoemd. Deze partijen worden door de straatcoachaankpak gedwongen samen aan tafel te gaan zitten en afspraken te maken over de aanpak van overlast, waar de politie het idee had hier voorheen alleen voor te staan.

Gemeente neemt regierol

Straatcoaches worden ingezet in opdracht en vaak ook onder regie van de gemeenten. Hiermee nemen de gemeenten een grote rol in de aanpak van overlast, waar ze dit voorheen vaak bij de politie neerlegden. Aan deze verandering kleven voor- en nadelen.

De politie is hier overwegend positief over. Door de aanwezigheid van straatcoaches hoeft de politie zich minder bezig te houden met overlast en heeft ze haar handen vrij voor andere taken. De politie vindt dit prettig, omdat jeugdoverlast niet tot haar prioriteiten behoort.

Deze terugtrekkende beweging van de politie wat betreft overlastbestrijding zorgt voor extra druk bij gemeenten om dit aan te pakken. Ketenpartners vin-

den het positief dat gemeenten meer verantwoordelijkheid nemen in de aanpak van overlast. Aan de andere kant bezorgt dit gemeenten veel extra kosten. Het is de vraag of de gemeenten, als de Rijksgelden in de toekomst wegvallen, deze taak blijvend op zich kunnen nemen, en zo niet, of de politie dan weer haar taak terugpakt. Recent zijn er ontwikkelingen zichtbaar waaruit blijkt dat de politie in Amsterdam al terrein probeert terug te winnen. Twee wijkteamchefs in Amsterdam-West communiceerden dat ze zich weer meer op de overlast willen richten 'in plaats van het aan de straatcoaches over te laten'.³⁸

Betere bezetting jongerencentra

Een ander effect dat werd genoemd, is dat in Haarlemmermeer en Maassluis door de acties van straatcoaches de bestaande jongerencentra beter worden bezocht. Waar deze voorzieningen regelmatig te weinig benut worden door de jongeren, draagt het wegsturen van de jongeren op straat bij tot bezetting van de centra. Eigenlijk is het een taak van jongerenwerk om jongeren naar de voorzieningen te trekken en het is opvallend dat straatcoaches hier wel in slagen.

Waterbedeffect

De inzet van straatcoaches in een wijk kan leiden tot een verbetering in die wijk, maar een verplaatsing van de problematiek naar een andere, naastgelegen wijk. Dit effect noemt men het waterbedeffect. In Amsterdam is dit effect aangepakt door de straatcoaches niet meer alleen wijkgebonden te laten werken, maar ze mee te laten bewegen met de groepen. Ze werken dus wijkoverstijgend. In kleinere gemeenten, zoals Maassluis, kan het waterbedeffect gevolgen hebben voor andere, omringende gemeenten.

5.5 Conclusie

Primair doel van de straatcoachaankpak is het terugdringen van *overlast door jeugdgroepen*. In de gemeenten Amsterdam en Utrecht, die als eerste gestart zijn met de aanpak straatcoaches, zien we dat het aantal jeugdgroepen in de tijd dat straatcoaches actief zijn ingezet, substantieel is afgenomen. Alle andere resulta-

---

38 De Pers, 6 juni 2011.

ten zijn lastig meetbaar. Zo laat *jeugdoverlast* zich moeilijk kwantificeren en meten en zijn er bovendien te weinig betrouwbare en vergelijkbare gegevens beschikbaar om conclusies uit te trekken.

Welk effect straatcoaches hebben op de (on)veiligheidsgevoelens van bewoners en ondernemers (secundaire doelstelling) kunnen we aan de hand van cijfers niet vaststellen. Verschillende respondenten zeiden in de interviews dat er aanwijzingen zijn dat bewoners en ondernemers zich veiliger voelen door de straatcoaches, maar een onderbouwing hiervoor is er niet.

In het onderzoek kwamen ook andere effecten van de straatcoachaankpak naar voren. Op het gebied van *toeleiding* van jongeren naar hulpverlening of dagbesteding rapporteert alleen Venlo beperkte resultaten.

De *informatiepositie* is volgens gemeenten tot op zekere hoogte verbeterd. Bij de betrouwbaarheid van de gegevens zetten sommige gemeenten hun vraagtekens, maar de input biedt nuttige informatie. Ook de informatiepositie van ketenpartner politie verbetert door de straatcoaches. De informatiepositie van hulpverleningspartners verbeterde in mindere mate. De informatie sluit inhoudelijk vaak niet aan bij hun behoefte. Daarnaast is de *samenwerking* tussen ketenpartners verbeterd.

De gemeente heeft de *regie* op de overlastaankpak (grotendeels) van de politie overgenomen. Enerzijds is dit positief, omdat de gemeente daarmee haar verantwoordelijkheid neemt en de politie meer tijd overhoudt voor prioriteiten. Anderzijds bestaat het risico dat als straks de Rijksgelden op zijn, gemeenten geen middelen meer hebben om deze taak uit te voeren. Het is dan maar de vraag of de politie de taak weer overneemt. Andere effecten in de gemeenten uit het verdiepingsonderzoek zijn een *beter bezetting van jongeren* centra en een *waterbedeffect* van overlast richting naastgelegen wijken.

Slotbeschouwing

In dit hoofdstuk formuleren we – gestuurd door het materiaal uit het onderzoek en onze bredere expertise over dit onderwerp – een aantal gedachtelijnen en conclusies over hoe de straatcoaches er op dit moment voor staan. Met het oog op de toekomst verbinden we aan deze conclusies steeds een of meerdere aanbevelingen. Het referentiekader van de conclusies in deze slotbeschouwing is de hoofdvraag van het onderzoek: is de straatcoach een nieuw fenomeen en vormt hij een aanvulling op de bestaande aanpak van jeugdoverlast?

De focus van dit onderzoek lag op de verschillende verschijningsvormen van de straatcoachaankpak. Ook hebben we getracht een eerste indruk te krijgen van de resultaten. Vanwege de uiteenlopende verschijningsvormen is het niet mogelijk om een algemene uitspraak te doen over de effectiviteit van de straatcoachaankpak. We zijn geneigd om de aanpak voorzichtig als positief te bestemmen. Dit baseren we vooral op de vermindering van het aantal jeugdgroepen (in Amsterdam en Utrecht) en de ervaringen van ketenpartners die in de interviews naar voren kwamen. Zij rapporteerden een positief effect van straatcoaches op het terugdringen van jeugdoverlast, zagen hun informatiepositie verbeteren en sommigen waren van mening dat bewoners/winkeliers zich veiliger voelden. De opbrengsten wijzen erop dat met name de ‘nieuwe’ elementen van de straatcoachaankpak effect hebben.

6.1 De straatcoach is verworpen tot een containerbegrip

Onder de noemer ‘straatcoach’ is een veelheid aan initiatieven ontstaan, die soms meer van elkaar verschillen dan overeenkomen. We zien dat gemeenten straatcoaches vaak te weinig gericht inzetten, slechte/onrealistische doelen stellen (zie ook §6.2), een te brede of onduidelijke taakstelling geven en de inbedding niet voldoende regelen. De wildgroei aan beperkt doordachte straatcoachprojecten is mede ontstaan doordat een groot aantal gemeenten in 2009 op stel en sprong een straatcoachproject is gestart omdat zij (in het kader van de aanpak van Marokkaans-Nederlandse risicojongeren) subsidie ontvingen van het

Rijk om straatcoaches in te zetten. Vaak ging hier geen goede analyse van de lokale problematiek aan vooraf. Wat onder een straatcoach moest worden verstaan, welke taken deze functionaris moest uitvoeren en welke effecten konden worden verwacht, is toen onvoldoende doordacht en geëxpliciteerd. Overigens was dat in dat stadium ook lastiger; de kennis over de mogelijke verschijningsvormen van de straatcoach was toen beperkter dan nu. Maar ook toen al waren er verschillende varianten, waar meer van geleerd had kunnen worden door bijvoorbeeld enige afbakening aan te brengen en enkele randvoorwaarden te formuleren.

In de uitwaaiering van het concept straatcoach schuilt een aantal gevaren, met als belangrijkste dat allerlei onvergelykbare aanpakken en hun resultaten onterecht op één hoop worden gegooid (de straatcoaches). Het risico bestaat dat in (toekomstige) evaluaties het effect van de inzet van straatcoaches hierdoor onzichtbaar wordt, omdat de resultaten van sterk uiteenlopende aanpakken (straatcoaches met overwegend hulpverleningstaken versus de overwegend toezichthoudende straatcoaches) onvergelykbaar zijn. Dat maakt het onmogelijk om uitspraken te doen over het nut en de waarde van 'de straatcoach'. Bovendien lopen goed opgezette initiatieven zo de kans te worden afgerekend op resultaten van de slechter uitgedachte initiatieven.

Wij pleiten er daarom voor om één definitie van de straatcoach vast te stellen met een helder afgebakende taakomschrijving. Hierin moeten vooral de elementen van de straatcoach terugkomen die nieuw zijn ten opzichte van het bestaande aanbod.

Straatcoaches zijn toezichthouders, die:

- zichtbaar op straat aanwezig zijn;
- uitsluitend worden belast met de aanpak van jeugdoverlast;
- jongeren op straat die overlastgevend gedrag vertonen, aanspreken, corrigeren en waar nodig wegsturen;
- alert zijn op wat jongeren doen (op straat) en deze signalen doorspelen naar ketenpartners (gemeente en politie);
- bewoners en ondernemers in de buurt betrekken bij hun aanpak om te laten zien dat er iets aan de overlast wordt gedaan.

Allerlei andere elementen van straatcoachinitiatieven zijn minder nieuw en nuttig, zoals hulpverlenings-, coachings- en toezichthoudende taken ten aanzien

van andere doelen dan jongerenoverlast (parkeerbeheer, openbare voorzieningen beheren). Deze taken zijn al bij andere functionarissen (jongerenwerkers, hulpverleners versus toezichthouders) belegd en in die zin geen aanvulling op het bestaande aanbod.

In dit onderzoek naar de verschijningsvormen hebben we drie vormen van straatcoachaankpakken onderscheiden, namelijk de overwegend 'toezichthoudende bink', de 'helper die de orde herstelt' en de overwegend 'helpende coach'. Naar onze mening horen alleen de eerste twee varianten onder de noemer straatcoach thuis. De derde variant is te veel hulpverlener om onder de noemer straatcoach te vallen en heeft te weinig toegevoegde waarde ten aanzien van het bestaande aanbod. Belangrijker is nog dat naar onze mening een straatcoach niet tegelijkertijd ook hulpverlener kan zijn, omdat de rol van hulpverlener conflicteert met de rol en hoofdtaak van een straatcoach. Een hulpverlener wil namelijk vooral graag een vertrouwensband opbouwen en 'aansluiten' bij de jongere. Een straatcoach moet dit niet willen en moet zich dicht bij de regulerende opdracht van de politie positioneren. De omgangsstijl van een straatcoach kan worden getypeerd als 'confronterend', terwijl de hulpverlener een 'inlevende' houding aanneemt. Ten tweede is het gezien het opleidingsniveau van de meeste straatcoaches niet reëel om te verwachten dat straatcoaches over competenties beschikken om deze hulpverlenende rol goed te kunnen uitvoeren. Ten derde zorgt de hulpverlenervariant ook vaak voor verwarring en teleurstelling bij de gemeente en andere ketenpartners, omdat het type bejegening (contact maken en hulp verlenen) niet aansluit bij de beoogde doelen (overlast verminderen door jongeren aan te spreken op hun gedrag) en het type informatie dat de straatcoach moet overdragen (informatie over problemen op de diverse leefgebieden). Dit heeft zijn doorwerking op de straatcoaches, bij wie ook verwarring kan ontstaan over hun rol en taakstelling.

De functie straatcoach is juist ontstaan vanwege het aanzienlijke gat tussen het werk van de politie en het jongerenwerk. De straatcoach moet zich hierbinnen positioneren, op een smalle bandbreedte dicht tegen het gezag aan. Hoe 'softer' de aanpak, hoe minder de toegevoegde waarde ten opzichte van het bestaande aanbod. Wel is het van belang dat de informatie van de straatcoach wordt gebruikt om een adequate hulpverlening aan de overlastgevende probleemjongeren en hun gezinnen te organiseren, maar dit behoort niet tot de taak van de straatcoach zelf. De gemeente dient er daarom voor te zorgen dat de straatcoach een goed afzetpunt heeft voor de informatie die hij opdoet op straat.

6.2 Straatcoaches moeten over voldoende competenties beschikken

Voor een effectieve aanpak is het vinden van geschikte straatcoaches van groot belang.

In het verlengde van de definitie in §6.1 benoemen we de volgende competenties die de straatcoach moet bezitten.

Straatcoaches

- zijn sociaal vaardig;
- zijn cultureel sensitief;
- zijn streetwise (hebben kennis van de jongeren en straatcultuur);
- hebben overwicht (werken niet vanuit machtsvertoon);
- zijn benaderbaar en vertrouwenwekkend voor bewoners en ondernemers/winkeliers.

Gemeenten zetten nu zeer uiteenlopende types in als straatcoach. Sommige gemeenten denken door de inzet van werklozen twee vliegen in één klap te slaan, andere gemeenten bombarderen één van hun jongerenwerkers tot straatcoach, weer andere vinden dat voormalig criminele jongeren geschikt zijn om overlastgevertjes in de hand te houden. Nog weer andere huren beveiligers in met een stevig fysiek postuur.

De functie van straatcoach is vrij complex en veelzijdig, ook als eenduidig voor het type van toezichthouder wordt gekozen, volgens de definitie in §6.1. Vooral sociale vaardigheden en affiniteit met jongeren zijn essentiële eigenschappen die straatcoaches moeten hebben en waarover reguliere beveiligers of algemene toezichthouders niet hoeven te beschikken. Werken als straatcoach vergt dus specifieke vaardigheden en met name de houding van de straatcoaches jegens de jongeren is essentieel voor hun effectiviteit. Het zijn specialisten op het gebied van jongeren, geen algemene toezichthouders. De straatcoaches moeten gezag uitstralen, maar niet vanuit een politieachtige autoritaire stijl werken. Ze moeten de straat 'beheersen', maar tegelijkertijd de jongeren hun eer niet afnemen. Daarnaast heeft de straatcoach een lastige rol vanwege de positionering ten opzichte van politie, jongerenwerk en gemeente, maar ook bewoners en ondernemers. Iedere betrokkene heeft andere verwachtingen van de coach. De straatcoach moet met deze verschillende rollen en verwachtingen omgaan zonder hierbij zijn doelstelling uit het oog te verliezen.

Het blijkt moeilijk om geschikte kandidaten te vinden voor de functie van straatcoach en de aanpak is in verschillende gemeenten niet geslaagd vanwege dit probleem. Dit wordt versterkt doordat onvoldoende is nagedacht over de benodigde competenties. Die kunnen ook per fase verschillen: is er sprake van ernstige overlast, dan dient er gebied te worden heroverd en is een forse straatcoach (2 bij 2) zeer functioneel. In een later stadium schuift dit op richting minder fysieke uitstraling en meer communicatieve vaardigheden ('helper die de orde herstelt').

Een specifiek thema dat hier een rol speelt, is het dilemma van afstand en nabijheid. In hoeverre moeten straatcoaches een vertrouwensband opbouwen met de jongeren? Of zijn ze een verlengstuk van de politie en geven ze informatie van de straat door aan de politie? Wij vinden dat de straatcoach de nabijheid tot de jongeren beperkt moet houden: ze moeten zeker geen vriendjes worden! Dit is van belang zodat hij zijn integriteit ten opzichte van de gemeente en politie kan behouden, bewoners vertrouwen houden in de straatcoach en het voor de jongeren duidelijk is in welke rol de straatcoach fungeert. Zoals Diederik Samsom mooi verwoordde: 'De jongeren moeten weten dat de straatcoaches aan de kant van het gezag staan, maar ze moeten het niet zien.' De straatcoaches moeten boven de jongeren staan, zonder dat de jongeren gezichtverlies lijden (zie voorbeeld op pagina 32).

In de projecten die we zijn tegengekomen waren ook veel straatcoaches werkzaam die deze houding en vaardigheden onvoldoende onder de knie hadden. De volgende redenen werkten dit in de hand:

- wijze van werven: vanuit een grote pool beveiligers werden ineens tientallen straatcoaches geworven;
- aard van het werk: 's avonds en 's nachts op straat, bij weer of geen weer, lastig en soms gevaarlijk werk;
- arbeidsvoorwaarden: laag salaris, wisseldiensten, wisselende locaties;
- onduidelijk takenpakket, onvoldoende helder omschreven competenties en profielschets.

Straatcoaches moeten in de toekomst zorgvuldiger worden geworven en goed worden voorbereid op hun lastige rol. Tevens zou het kunnen helpen om de arbeidsvoorwaarden (salariëring) voor straatcoaches te verbeteren. Alleen een goede werving is echter zeker bij deze functie nog geen garantie voor succes. Het op orde hebben van de basiszaken, zoals een goed uniform en een goede houding, is essentieel. Het is belangrijk om na werving van de straatcoach de kwaliteit en competenties van de straatcoaches te waarborgen door middel van

super- of intervisie. De rol van straatcoach levert bij de uitvoering onvermijdelijk dilemma's en vragen op, bijvoorbeeld over afstand en nabijheid, de grens die men hanteert bij het corrigeren of hoe men zich verhoudt tot bewoners, die in een dergelijk verband zouden kunnen worden besproken. Het is van belang om dagelijks boven op de uitvoering te blijven zitten: briefing en toezicht op de uitvoering ('s avonds en 's nachts, dus tijdens de diensten).

6.3 De straatcoach is geen oplossing voor alle problemen

Een derde belangrijke conclusie is dat gemeenten vaak te brede en onvoldoende realistische doelen stellen bij de straatcoachaankpak, waardoor regelmatig te hoge verwachtingen ontstaan van de resultaten van de aanpak – ook bij bewoners en winkeliers/ondernemers. Het reduceren van overlast en onveiligheidsgevoelens kan niet alleen worden opgehangen aan de inzet van straatcoaches. Het is een samenhang aan maatregelen die moeten worden genomen, waaronder de inzet van straatcoaches, die leidt tot een bepaald resultaat. Het resultaat is ook niet toe te schrijven aan de inzet van straatcoaches alleen (zowel in positieve als negatieve zin). Bovendien worden er vaak geen of onduidelijke resultaatafspraken gemaakt.

Het primaire doel van de straatcoachaankpak is het terugdringen van overlast van jongeren (in groepsverband).³⁹ Secundair doel van de aanpak is het verhogen van de veiligheidsgevoelens van bewoners en ondernemers in een buurt door onder anderen hen te laten zien dat hun klachten serieus genomen worden. Belangrijk is dat de meldingsbereidheid van bewoners en winkeliers toeneemt, doordat men ziet dat een melding een duidelijk vervolg krijgt. Heldere signalen van overlastsituaties leiden weer tot een effectievere inzet van de straatcoaches en een reductie van de macht op straat van de overlastgevende groepen.

Er zijn echter ook veel andere factoren van invloed op de (on)veiligheidsgevoelens, waardoor eventuele veranderingen niet eenzijdig kunnen worden toegeschreven aan de aanpak van straatcoaches. Doelstellingen op het gebied van het opbouwen van een vertrouwensrelatie door een intensieve persoonlijke

---

39 De straatcoachaankpak is een instrument dat in veel gemeenten wordt ingezet binnen het kader van de groepsaankpak (vaak gebaseerd op het model van Beke/Ferwerda), die zich richt op overlastgevende groepen jongeren. In deze aanpak brengt de politie de overlastgevende jeugdgroepen in kaart en voert zij, samen met de gemeente, een gericht plan van aanpak uit om de overlast die de groep veroorzaakt terug te dringen.

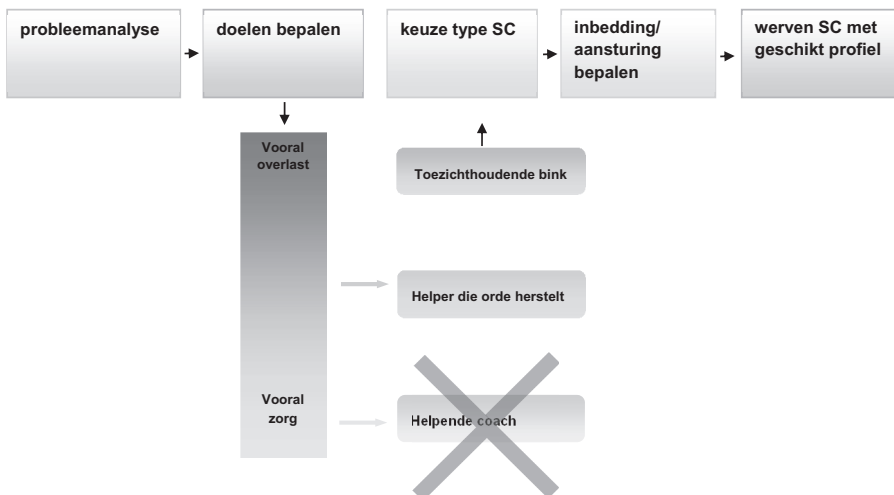
benadering en het bevorderen van de leefsituatie van jongeren of de algemene leefbaarheid in de gemeente, vallen buiten het concept van de straatcochaanpak als we uitgaan van de in §6.1 gedefinieerde aanpak. Het is niet realistisch om te denken dat met de inzet van straatcoaches dergelijke doelen kunnen worden bereikt.

Dit betekent dat de reikwijdte van de straatcochaanpak naar ons idee moet worden ingeperkt en afgebakend – waarmee tegelijkertijd ook de verwachtingen over het effect van de aanpak realistische proporties krijgen. Straatcoaches dienen zich primair te richten op het terugdringen van overlastgevende (groepen) jeugdigen in de wijk. In de uitvoering moet niet alleen op groepen worden ingezet maar ook op individuen. In Amsterdam is een duidelijke verschuiving waarneembaar van aandacht voor overlastgevende groepen naar een locatiegerichte aanpak, omdat er minder sprake is van groepen en groepsoverlast en meer van individuele overlast, in wisselende samenstellingen.

Het opzetten van straatcochaanpak

Een groot deel van de problemen die zich voordoen met het concept straatcoach, komt voort uit een beperkte probleemanalyse en een gebrek aan afstemming tussen de doelen van de inzet van straatcoaches en de aanpak. Het opzetten van een straatcoachproject moet in een aantal stappen gebeuren (zie figuur 6.1).

Figuur 6.1: Schema voor opzetten straatcochaanpak

Het effectief inzetten van straatcoaches begint met een analyse van de problematiek rondom overlastgevende jeugdgroepen. Hierbij moet een gemeente ook meewegen welke vormen van toezicht in de gemeente reeds aanwezig zijn en hoe de straatcoach daarbij kan aansluiten. De volgende stap is bepalen welke haalbare doelen de gemeente wil bereiken, waarna de gemeente een keuze moet maken voor het type straatcoach dat zij hiervoor (in deze fase) gaat inzetten. Aandachtspunt hierbij is dat het type coach en de bijbehorende taakstelling goed aansluiten bij de geformuleerde doelstellingen. Naast de keuze voor een type coach (dit kan dus in aanvang de toezichthoudende bink zijn en later de helper die de orde herstelt), moet de gemeente ook keuzes maken over hoe ze de straatcoach inbedt (om samenwerkingspartners te bepalen) en aanstuurt. Specifiek moet een gemeente hier beslissen of de straatcoach in eigen dienst wordt genomen of dat wordt gewerkt met ingehuurd personeel. Aan beide opties kleven voor- en nadelen. Ook is het cruciaal de rol van de politie in deze fase te bepalen. De laatste stap is dan het werven van geschikte straatcoaches, die qua profiel passen bij het gekozen type. Aan deze wijze van doelmatig en doordacht inzetten van straatcoaches heeft het in veel gemeenten tot op heden ontbroken.

6.4 Straatcoachaankpak moet minimale omvang hebben

Met het vinden van een geschikte straatcoach heeft een gemeente nog geen geslaagde straatcoachaankpak. Om effectief te kunnen zijn moet een straatcoachproject aan een aantal voorwaarden voldoen, ook rondom volume en omvang.

De kracht van de aanpak zit ons inziens in het flexibel kunnen inzetten van straatcoaches in verschillende buurten, waarbij juist het onverwachte element een toegevoegde waarde heeft. Om dit mogelijk te maken, is het nodig dat het straatcoachproject minimaal vier (fulltime) straatcoaches heeft, die ingezet worden in een aantal verschillende buurten en wijken. Een straatcoachaankpak met slechts een of twee werkers is te kwetsbaar. De minimale omvang heeft logistieke voordelen, zoals het garanderen van de continuïteit van de inzet en de mogelijkheid flexibel in te zetten. Maar het werken in een team van straatcoaches heeft ook inhoudelijk gezien voordelen. Zo zorgt het ervoor dat competenties van verschillende straatcoaches elkaar kunnen aanvullen, belangrijk omdat het moeilijk blijkt straatcoaches te vinden die aan alle competenties voldoen. Het aanstellen van meer straatcoaches zorgt ook – vanwege de variëteit – voor een betere aansluiting bij de doelgroep. Elkaar back-up kunnen verlenen,

dus het veiligheidsaspect, speelt ook een grote rol. De politie is immers niet altijd direct ter plaatse. Daarnaast kan men werken in wisselende koppels wat ervoor zorgt dat men elkaar scherp kan houden op de werkwijze en de manier van zich verhouden tot de jongeren. Het verkleint het risico om 'ingezogen' te worden in de doelgroep en de distantie te verliezen.

Om deze flexibele werkwijze mogelijk te maken, denken we dat de straatcoachaankpak – zeker als deze op meer structurele wijze wordt ingezet – vooral geschikt is voor middelgrote tot grote gemeenten, waar de straatcoaches in meerdere overlastbuurten kunnen optreden en kunnen variëren wat betreft intensiteit en samenstelling. Te veel onderdeel worden van een buurt is onwenselijk. Een goede balans tussen 'kennen en gekend worden' en distantie is een van de werkzame bestanddelen van de aanpak.

6.5 Samenwerking tussen straatcoach, politie en gemeente is cruciaal en gaat niet vanzelf

Samenwerking straatcoach-gemeente-politie

De effectiviteit van de inzet van straatcoaches is gebaat bij een goede afstemming en samenwerking tussen straatcoaches, gemeente en politie (zie figuur 6.2). Onder regie van de gemeente kunnen de straatcoaches een belangrijke aanvulling bieden op het werk van de politie/wijkagent. Indien ze tot goede afspraken komen over hun taken en informatie-uitwisseling kunnen bewerkstelligen, vormen de straatcoach en de wijkagent een 'gouden duo' en versterken ze elkaars werk. Ze vullen elkaar aan in de toezichtfunctie op straat als daar heldere operationele afspraken over worden gemaakt en kunnen elkaar nuttige informatie verschaffen. Als de samenwerking niet van de grond komt, kunnen ze afbreuk doen aan elkaars aanpak, omdat ze niet meer geloofwaardig zijn richting jongeren en bewoners. Een cruciale randvoorwaarde voor de aanpak van de straatcoach is de back-up van de politie. Als een straatcoach op straat in de problemen komt, moet hij ervan op aan kunnen dat de politie direct back-up verleent.

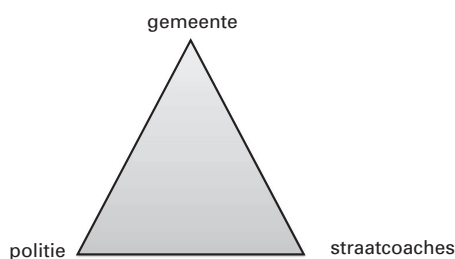
De samenwerking is echter precair en commitment op het hoogste niveau van de gemeente en de politie (driehoek) is de ruggengraat van de totale aanpak en een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van de samenwerking en dus het succes van de aanpak. De zich onvermijdelijk voordoende problemen, bijvoorbeeld conflicten met jongeren of discussies over afbakening van taken, dienen op het hoogste bestuurlijke niveau gezamenlijk te worden aangepakt.

De politie heeft in meerdere gemeenten in aanvang moeite gehad met de positionering en bevoegdheden van de straatcoach. De afstemming en afbakening van rollen tussen politie en straatcoaches zijn echter wel cruciaal voor het welslagen. Commitment op uitvoerend niveau is ook cruciaal voor het slagen van de straatcoachaankpak. Dit geldt vooral voor de dagelijkse uitvoering vanuit de politie, in samenwerking met de straatcoaches. Het is van belang dat op wijkniveau, van leidinggevende (wijkteamchef) tot straatdiender, de neuzen dezelfde kant op staan en richting wordt gegeven aan de aanpak.

Figuur 6.2: Samenwerking tussen gemeente, politie en straatcoaches

Een regierol voor de gemeente

In de samenwerking tussen de drie kernpartners moet de gemeente, verantwoordelijk voor de aanpak van overlast, de regierol innemen. Dit hebben gemeenten tot op heden nog onvoldoende gedaan. Veel gemeenten waren de afgelopen periode zoekende naar de wijze waarop ze de straatcoaches nuttig konden inzetten, naar de wijze van aansturing en naar de verhouding tussen straatcoaches en andere ketenpartners. Hiervoor bestond geen blauwdruk en omdat alle gemeenten bijna tegelijkertijd met de aanpak begonnen en er nog maar weinig ervaring was opgedaan, konden ze hierbij niet van elkaar leren.

Het gebrek aan regie zien we terug in de vrijheid die straatcoaches vaak genoten. Deze vrijheid wordt mede in de hand gewerkt door te weinig specifiek geformuleerde doelen en taakstelling en leidt tot ongewenste effecten, zoals disfunctionerende straatcoaches of straatcoaches die zich misdragen ten aanzien van bewoners of jongeren.

Gemeenten moeten zorgen dat ze de straatcoaches op directe wijze aansturen en dat ze blijvend directe controle houden op de coaches en er als opdrachtgever dus bovenop blijven zitten. Bijvoorbeeld door te checken of op overlastmeldingen prompt wordt gereageerd en of ze de meeste tijd wel daad-

werkelijk op straat doorbrengen. Dit dient dus vooral 's avonds en 's nachts plaats te vinden, tijdens de feitelijke uitvoering van de diensten.

Ook in de communicatie over straatcoaches moet de gemeente een regierol nemen. Straatcoaches zijn een heel gevoelig onderwerp. Zowel in de media als in de politiek wordt veel aandacht besteed aan straatcoaches. Met name negatieve informatie wordt hierbij uitvergroot. Gemeenten dienen hier rekening mee te houden en ook positieve resultaten naar buiten te brengen.

Taakafbakening en back-up politie

Ten opzichte van de politie moeten straatcoaches ook goede afspraken hebben over de taakverdeling en back-up. Straatcoaches krijgen vaak oneigenlijke taken opgelegd, die hun rol als straatcoach vervuilen. Gemeente en politie moeten het met elkaar eens worden waar de grens ligt van het werk van de straatcoach. Informatie verzamelen (in het kader van opsporing) in opdracht van de politie kan bijvoorbeeld als bijvangst een haalbare neventaak zijn, maar zou vooral ten dienste moeten staan van het doel van de aanpak: overlast tegengaan. Het is voor de rol van de straatcoaches ten opzichte van de jongeren niet wenselijk dat zij als verlengstuk van de politie worden gezien. De straatcoaches moeten zich richten op de overlast, en verdachte voertuigen, kapotte straatlantaarns of parkeerboetes aan andere functionarissen overlaten.

Een ander aspect van de samenwerking tussen politie en straatcoaches is goede back-up. Back-up door de politie is noodzakelijk om de veiligheid van de straatcoaches te garanderen. Zonder back-up kan de straatcoach niet opereren op de wijze zoals zou moeten. Politie moet dus bereid zijn te allen tijde prioriteit te geven aan oproepen van de straatcoaches. In de praktijk ontbreekt het hieraan; niet alle politiebureaus willen en/of kunnen de garantie geven van snelle back-up. Er zijn bijvoorbeeld gemeenten waar slechts gedurende beperkte (kantoor)uren – en niet 24 uur per dag – een politiepost beschikbaar is. Hier is een straatcoachaankpak niet realistisch.

6.6 De verbinding met ouders heeft meerwaarde voor aanpak

Een belangrijke risicofactor voor het ontstaan van probleemgedrag bij jongeren zijn ouders met geringe opvoedingskwaliteiten en te weinig ouderlijk toezicht. Ouders zijn verantwoordelijk voor het gedrag van hun minderjarige kinderen, ook op straat, maar zijn vaak niet op de hoogte van de overlast die hun kind ver-

oorzaakt. Dit komt vaak door gebrekkig toezicht. De straatcoaches zijn hiervan wél op de hoogte, en deze informatie moet ook bij de ouders terechtkomen, zodat ze kunnen ingrijpen. Het is opvallend dat in veel straatcoachprojecten dit aspect naar de achtergrond is verdwenen. Waar in de plannen vaak wel wordt genoemd dat straatcoaches ook contact met ouders moeten zoeken, is dit in de praktijk niet altijd zo uitgevoerd. Het is echter naar onze mening een gemiste kans als gemeenten in hun straatcoachaanpak geen verbinding leggen tussen de straat en het gezin. Een bezoek aan het gezin waarbij ouders worden geïnformeerd over het gedrag van hun kind op straat, kan ervoor zorgen dat ouders scherper op het gedrag van hun kind gaan letten en kan de jongere stimuleren zich op straat beter te gedragen. Bij Marokkaans-Nederlandse jongeren kan door deze werkwijze worden ingespeeld op de schaamtecultuur.

In Amsterdam is het concept van een straataanpak en een gezinsaanpak belegd bij verschillende functies (straatcoach en gezinsbezoeker). Sommige gemeenten hebben geprobeerd om beide elementen in één functie samen te voegen. Maar het is de vraag of het verenigen van een toezichthouder en een hulpverlener in één persoon haalbaar is. Straatcoaches beschikken doorgaans niet over competenties om een gesprek met ouders aan te gaan. Bovendien zou dit leiden tot minder toezicht op straat, wat de hoofdtaak blijft.

6.7 Tot slot

Beoordeling van straatcoachaanpak in Nederland

Op basis van onze conclusies kunnen we een aantal criteria opstellen waaraan een straatcoachaanpak idealiter moet voldoen:

- vooral ‘nieuwe’ taken, waarvan veel op straat zijn de belangrijkste is;
- straatcoaches met juiste competenties;
- omvang van minimaal vier coaches;
- realistische doelstellingen: overlast van (groepen) jongeren terugdringen;
- regiefunctie door gemeente;
- heldere taakafbakening en samenwerkingsafspraken met politie;
- verbinding leggen met gezin.

Als we met de wijsheid van nu kijken naar de 24 projecten die we in het onderzoek analyseerden, stellen we vast dat het aantal projecten dat aan alle bovengenoemde criteria voldoet, op één hand te tellen is. We kunnen dus concluderen dat slechts een klein deel van de straatcoachprojecten in Nederland helder en

samenhangend is uitgewerkt en iets nieuws toevoegt aan het reeds aanwezige spectrum aan initiatieven rondom risicojongeren. De andere projecten bevatten zeker ook nuttige en waardevolle elementen, maar ze voldoen niet aan de genoemde criteria.

Antwoord gevend op de centrale onderzoeksvraag kunnen we zeggen dat de straatcoach een nieuw fenomeen is, dat in veel gevallen in een verkeerd jasje is gestoken. De komende anderhalf jaar zullen er veel ontwikkelingen zijn voor de straatcoach. Bezuinigingen zullen ertoe leiden dat verschillende gemeenten de aanpak stoppen of op een andere wijze vormgeven of inbedden, bijvoorbeeld door straatcoaches binnen het reguliere team handhaving te plaatsen of door hen substantiële neventaken te geven. Deze ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat de uitvoering verder van het oorspronkelijke idee van een nieuwe, onafhankelijke functie af komt te liggen.

Een andere interessante vraag is in hoeverre gemeenten straatcoaches als structureel instrument dienen in te zetten. Moeten zij blijvend straatcoaches inzetten, ook als de jeugdoverlast is teruggedrongen, al is het maar om bewoners tevreden te houden? Of kunnen ze de inzet van straatcoaches stoppen op het moment dat de doelen zijn behaald? Deze vraag speelt vooral voor de kleinere en middelgrote gemeenten. In de grotere gemeenten kan dit opgelost worden door de structurele dagelijkse aanwezigheid van straatcoaches in het straatbeeld te vervangen door een meer flexibele inzet op de echte hotspots. Voor het behoud van de informatiepositie (het kennen en gekend worden met betrekking tot de doelgroep) kan de standaard basisbezetting van straatcoaches minimaal zijn (voor de contacten en het straatbeeld) en daar bovenop, ten behoeve van een groter gebied, een flexibele inzet op de hotspots.

Een andere vraag die wij ons hebben gesteld en waar we nog geen antwoord op hebben, is of de aanpak na verloop van tijd effectief blijft. Of is de werking tijdelijk? Ook zijn we benieuwd naar de consequenties van de veranderingen rondom jeugdoverlast voor de straatcoachaankpak. We zien een tendens dat jongeren zich steeds sneller verplaatsen en gestuurd door mobiele communicatie zoals sociale media met elkaar afspreken. Het ouderwetse 'hangen' op vaste locaties komt daardoor steeds minder voor en de mobiliteit van jeugdigen wordt steeds groter. Er is vaker sprake van overlast door (een samenraapsel van losse) jeugdige individuen dan door jeugdgroepen. Dit heeft onvermijdelijk invloed op de aanpak van straatcoaches, die in beginsel werkt volgens de principes van de Ferwerda groepsaankpak, uitgaande van vaste groepen jongeren op vaste locaties. Hoe moet het toezicht door straatcoaches, tegen de achtergrond van deze ontwikkelingen, ingezet worden om effectief te blijven?

Om een goed oordeel te kunnen formuleren over de meerwaarde van de straatcoachaanpak is het nodig om meer zicht te krijgen op de resultaten en opbrengsten van de aanpak. Dit onderzoek heeft laten zien dat de straatcoach, in de vorm van toezichthoudende bink en helper die de orde herstelt, een aanvulling is op het bestaande aanbod. De kracht van de aanpak zit in het met verhoogde aandacht intensief gericht zijn op bepaalde (groepen) jongeren die overlast veroorzaken. Voor een effectief aanbod moet worden ingespeeld op trends en ontwikkelingen. De focus moet liggen op de nieuwe elementen: zichtbaar zijn, dagelijks alleen bezig zijn met aanpak van jeugdoverlast (specialisme), jongeren aanspreken, bewoners betrekken en informatie van de straat naar de gemeente en andere ketenpartners brengen.

Bijlagen

1 Beschrijving van straatcoachprojecten: inventariserend onderzoek

Medio 2010 is per gemeente op basis van schriftelijk materiaal een korte beschrijving van het project gemaakt.

Culemborg

Doel

De overlast van jeugdgroepen in de wijk Terweijde verminderen.

Aanpak

De straatcoaches in Culemborg zijn vooral toezichthouders die zichtbaar aanwezig zijn op straat en jongeren aanspreken op hun gedrag. De straatcoaches begeleiden of coachen de jongeren niet. Ouders worden door de straatcoaches in Culemborg aangesproken op hun verantwoordelijkheid.

Wie is de straatcoach?

Culemborg geeft een zeer uitgebreide beschrijving van de eigenschappen waaraan straatcoaches moeten voldoen. Een aantal hiervan is: sociaal vaardig, stevig uiterlijk, kennen van de straatcultuur, iemand die goede inschatting kan maken van hulpbehoefte van jongeren, enzovoort. Culemborg heeft een voorkeur voor straatcoaches met dezelfde etnische achtergrond als de jongeren. De straatcoaches hebben geen wettelijke bevoegdheden.

Inzet

Culemborg heeft 2,5 fulltime straatcoaches.

Doelgroep

In Culemborg wordt specifiek genoemd dat het gaat om Marokkaans-Neder-

landse jongeren. Ze hebben last van vijf jeugdgroepen, met in totaal ongeveer 150 overlastgevende jongeren.⁴⁰

Planning

In Culemborg is men in oktober 2009 gestart met de straatcoachaanpak. De aanpak wordt in eerste instantie ingezet voor de duur van één jaar.

Budget

Culemborg heeft in totaal in 2010 €115.000 begroot voor straatcoaches.

Inbedding en informatie-uitwisseling

In Terweijde werd een 'Veiliger Wijkteam Terweijde' aangesteld bestaande uit straatcoaches, gemeente (wijkmanager), politie (wijkagent), jongerenwerk, woningcorporaties en belanghebbende burgers. De gemeente voert de regie op de aanpak, de operationele aansturing van de straatcoaches ligt bij de politie. De wijkagent coördineert de werkzaamheden van de straatcoaches en fungeert als intermediair tussen het wijkteam, de gemeente en de straatcoaches. Wekelijks worden aandachtspunten en locaties benoemd.

In Culemborg worden de straatcoaches geleverd door particuliere beveiligingsorganisaties. Wekelijks vindt afstemming tussen straatcoaches en de politie plaats. Daarnaast vindt iedere zes weken overleg met het wijkteam plaats.

Bijzonderheden

—

Den Haag

Doel

De overlast door Marokkaans-Nederlandse jongeren verminderen. Ook wil Den Haag met deze aanpak schoolverzuim, jeugdwerkeloosheid en criminaliteit terugdringen.

Aanpak

In Den Haag zijn de straatcoaches toezichthouders met een helpend karakter. Zij

---

⁴⁰ Voor criminele jongeren wordt een andere aanpak ingezet.

zijn aanwezig op locaties waar overlast voorkomt, spreken jongeren aan en brengen hen thuis. Ook signaleren ze problemen bij jongeren en geven deze signalen door aan ketenpartners. Ze zorgen dat jongeren openstaan voor hulpverlening als dat nodig is en verwijzen hen dan door. Ze gaan eventueel samen naar de hulpverlenende instantie. De straatcoach volgt de jongere gedurende de hulpverlening en houdt naderhand telefonisch contact.

De straatcoaches in Den Haag gaan ook op huisbezoek. Zij bereiden het gezin voor op eventueel gezinsmanagement. Als in het gezin hulp nodig is, schakelt de straatcoach een gezinsmanager in.

Wie is de straatcoach?

Specifieke vaardigheden die de straatcoaches in Den Haag moeten bezitten zijn onder andere: jongeren aan durven spreken, een goede observator zijn, bekend zijn met doorverwijsmogelijkheden en in staat zijn om een huisbezoek te organiseren. Verder moeten de coaches zich kunnen inleven in de (Nederlands-) Marokkaanse taal en cultuur en van daaruit adequate hulp voorbereiden. De straatcoaches hebben geen wettelijke bevoegdheden.

Inzet

Twee straatcoaches worden ingezet op de Marokkaans-Nederlandse risicjongeren. Daarnaast zijn er andere ('oude stijl') straatcoaches.

Doelgroep

In Den Haag wordt een scheiding gemaakt tussen straatcoaches die zich uitsluitend op Marokkaans-Nederlandse risicjongeren (6 tot 24 jaar) richten en straatcoaches die zich op een bredere doelgroep richten. De straatcoaches richten zich alleen op leden van jeugdgroepen. Doel is dat de straatcoaches minimaal tachtig jongerencontacten hebben per jaar.

Planning

In Den Haag is men in november 2009 gestart met de straatcoachaankpak. De aanpak wordt in eerste instantie voor een half jaar ingezet, waarna wordt gekeken naar continuering.

Budget

Den Haag heeft in totaal in 2010 €460.000 begroot voor straatcoaches.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Opdrachtgever voor de straatcoaches is de Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn (vanuit de Impuls Marokkaanse Risicjongeren). De operationele regie over de straatcoaches ligt in het Veiligheidshuis (OOV accounthouder). Hier wordt bepaald waar aanwezigheid van straatcoaches gewenst is en hoe lang. De straatcoaches zitten in één team met gezinsmanagers en hebben samen een coördinator vanuit de gemeente.

In Den Haag zijn de straatcoaches in dienst bij een welzijnsorganisatie: SMJT/Streetcare.

De straatcoaches wisselen wekelijks informatie uit met de gemeente en de politie, op politiebureauniveau.

Bijzonderheden

—

Eindhoven

Doel

Doelstelling van de aanpak is jongeren in een goede richting te bewegen door hen voortdurend aandacht te geven en te ‘deprogrammeren’ of ‘herprogrammeren’. Dit moet tot uiting komen in minimaal vijftien hulpverleningstrajecten per jaar die via de straatcoaches zijn ingezet. Doel is ook om de overlastmeldingen terug te dringen met 30% en het aantal overlastgroepen te halveren.

Aanpak

De straatcoaches worden straatwachters genoemd. De straatwachters in Eindhoven zijn in uniform op straat aanwezig om toezicht te houden. Ze spreken jongeren aan op wangedrag en confronteren de ouders met het gedrag van hun kind d.m.v. een huisbezoek binnen 24 uur. De straatwachter maakt afspraken met de jongeren en ouders en legt de afspraken vast in een contract. Eventueel verwijst de straatwachter hen door naar hulpverlening; dit kunnen ze met voorrang doen.

Wie is de straatcoach?

Eindhoven prefereert ‘potige kerels, die met hun aanpak respect afdwingen’ als straatcoach. De straatwachters hebben geen wettelijke bevoegdheden.

Inzet

Eindhoven heeft vier straatwachters.

Doelgroep

In Eindhoven wordt de straatwachter ingezet op 'intimiderende' jongeren met het hoogste risicoprofiel, zogenoemde hardekernjongeren. De doelgroep betreft volgens de gemeente hiermee 175 jongeren.

Planning

In Eindhoven is de aanpak van start gegaan in september 2009. De aanpak wordt in eerste instantie voor drie jaar ingezet, en zal 'stoppen als het niet meer nodig is'.

Budget

Eindhoven heeft voor 2010 €400.000 begroot voor de straatcoachaankpak.

Inbedding en informatie-uitwisseling

In Eindhoven zijn de straatcoaches in dienst van de gemeente. De operationele aansturing en uitvoering is ondergebracht bij het Veiligheidshuis. Hierin zijn alle ketenpartners (waaronder politie, OM, jongerenwerk) vertegenwoordigd, waarmee de straatcoaches dus kunnen samenwerken.

Een Stedelijk Casusoverleg Overlastgevende Risicojeugd Eindhoven (SCORE) wordt gebruikt om voor individuele zaken tot een aanpak te komen. Op welke wijze de straatcoaches hun informatie overbrengen, is uit de bronnen niet duidelijk geworden.

Bijzonderheden

—

Gorinchem

Doel

Het verminderen van overlast, het bevorderen van de integratie van jongeren van allochtone afkomst binnen het ambulante jongerenwerk en jongeren toeleiden naar hulpverlening.

Aanpak

De straatcoach in Gorinchem moet contact leggen met de jongeren en een vertrouwensrelatie opbouwen in een-op-een contacten. De straatcoach stelt doelen op voor de jongeren met betrekking tot school, werk en vrije tijd en ondersteunt de jongeren bij het behalen van de doelen. De straatcoach is actief betrokken bij de toeleiding van jongeren naar hulpverlening en zorgt voor een warme overdracht.

De straatcoach zoekt ook de ouders thuis op en biedt hen begeleiding of ondersteuning aan.

De straatcoach moet minimaal 80% van de tijd op straat doorbrengen, maar moet ook deelnemen aan relevant netwerkoverleg.

Wie is de straatcoach?

Gorinchem wil als straatcoach een ervaren jongerenwerker inzetten, met een hbo-achtergrond en ruime werkervaring. Hij moet ervaring hebben met verschillende vormen van trajectbegeleiding. De straatcoach heeft geen wettelijke bevoegdheden.

Inzet

Gorinchem heeft slechts één straatcoach aangesteld.

Doelgroep

De straatcoach moet vijftien jongeren per jaar begeleiden in een individueel traject. Wel wordt aangegeven dat de totale doelgroep groter is. De doelgroep betreft specifiek Marokkaans-Nederlandse jongeren.

Planning

In Gorinchem is men inmiddels (2009) gestart met de straatcoachaankpak, voor een periode van vier jaar.

Budget

De kosten betreffen personeelskosten van één ambulant jongerenwerker en worden voor 2010 begroot op €75.000.

Inbedding en informatie-uitwisseling

De straatcoach is in dienst bij welzijnsorganisatie Arkelstad. De operationele aansturing van de straatcoach ligt dan ook daar. Overige samenwerkingspartners in Gorinchem zijn politie, gemeente, buurtvaders, woningcorporaties, bewoners en scholen/winkeliers.

De straatcoach wisselt vooral informatie uit met collega-jongerenwerkers (van algemeen jongerenwerk). De contacten die de jongerenwerker met andere samenwerkingspartners heeft, vinden plaats op straat waar de straatcoach de meeste tijd doorbrengt. Hier heeft de straatcoach bijna dagelijks contact met de politie over zaken die in de wijk spelen.

Bijzonderheden

De straatcoach heeft een rol in het ondersteunen van buurtvaders.

Gouda

Doel

Gouda valt op door een aparte doelstelling betreffende het tegengaan van 'nieuwe aanwas', jonge jeugd die zich aansluit bij de overlastgevende groepen. Daarnaast moeten straatcoaches de ervaren overlast terugdringen en problemen in de wijk signaleren en doorspelen naar anderen.

Aanpak

Straatcoaches zijn op straat aanwezig, spreken de jongeren aan op hun gedrag en brengen hen als dat nodig is thuis. Ze kunnen dan ook de ouders aanspreken.⁴¹ Naast het contact met de jongeren vindt Gouda het ook van belang dat straatcoaches (positief) contact maken met bewoners en ondernemers in de buurt. Gouda vindt expliciet dat straatcoaches geen coaching, begeleiding of andere hulpverlening moeten bieden.

Wie is de straatcoach?

Gouda zet beveiligers in die specifiek getraind zijn in het aanspreken van jongeren op overlastgevend gedrag. Ze werken vanuit persoonlijk gezag en hebben kennis van de straatcultuur. De straatcoaches hebben geen bevoegdheden.

Inzet

Gouda heeft vier straatcoaches (twee koppels).

---

41 In werkelijkheid is dit nog niet gebeurd.

Doelgroep

Gouda heeft geen beoogd aantal jongeren dat het wil benaderen. Het gaat om een aantal jeugdgroepen in vier verschillende wijken.

Planning

Gouda is in september 2009 gestart met straatcoaches. De looptijd is in ieder geval tot april 2011, maar verlenging van de periode is waarschijnlijk.

Budget

Gouda heeft in 2010 €195.000 begroot voor straatcoaches.

Inbedding en informatie-uitwisseling

In Gouda worden de straatcoaches geleverd door particuliere beveiligingsorganisaties. Zij worden aangestuurd door de gemeente die in overleg met het ketenoverleg bepaalt waar de straatcoaches worden ingezet.

Er vindt dagelijks een briefing plaats met de politie en tweewekelijks stemmen de straatcoaches af met de politie en stadstoezicht. Verder kunnen straatcoaches hun (zorg)signalen kwijt bij het Veiligheidshuis.

Bijzonderheden

Straatcoaches worden in de wintermaanden niet ingezet.

Helmond

Doel

Ernstige overlast verminderen en kansen van Marokkaans-Nederlandse jongeren verbeteren.

Aanpak

In Helmond worden straatcoaches ook wel Shouf Kedemk genoemd. Ze worden ingezet als het Jeugd Preventie Team (JPT) geen resultaat boekt. Bedoeling is dat de groepen jongeren na inzet van de straatcoaches wel bereikbaar worden voor JPT. De coaches richten zich op groepsdynamische processen en spreken ook individuele jongeren aan. Voor hulp aan het gezin kunnen gezinscoaches worden ingeschakeld, die de ouders thuis opzoeken, een inschatting maken van de hulpbehoefte en het gezin eventueel actief een hulpaanbod doen.

Wie is de straatcoach?

Helmond zet ex-gedetineerde allochtone jongvolwassenen (rond 25 jaar) in vanuit het project 'Allochtone Jongeren in Detentie' van Bureau Jeugdzorg Brabant. Zij worden ervaringsdeskundig geacht, ze kennen de wetten van de straat en de verleidingen die zich voordoen. Ze zijn zelf afkomstig uit de wijk en kennen de bewoners daar.

Inzet

Er zijn twee straatcoaches actief.

Doelgroep

In Helmond wordt expliciet gesproken over een Marokkaans-Nederlandse doelgroep. Hieronder vallen ook criminele groepen.

Planning

In 2009 is gestart met de straatcoachaangepak en het voornemen was deze in ieder geval tot en met 2011 in te zetten.

Budget

Het begroot budget voor 2010 is €390.000. Hiervan is €230.000 bestemd voor straatcoaches en €160.000 voor gezinscoaches.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Helmond laat de straatcoaches aansturen door een Jeugd Interventie Team (JIP), een samenwerkingsverband tussen gemeente, politie en jongerenwerk, en straathoekwerk. Coördinator is een ambtenaar uit het team jeugd. Eens in de veertien dagen vindt overleg van het JIP plaats.

Bijzonderheden

- Samenwerking met 'Allochtone Jongeren in Detentie' (AJID). Dit is een project waarbij jongeren die na een gevangenisstraf vrijkomen, op straat worden ingezet om overlast tegen te gaan. De twee straatcoaches zijn ex-deelnemers aan dit programma.
- Geen actieve samenwerking en afstemming met politie.

Leiden

Doel

Het doel is de jongeren die tussen wal en schip dreigen te vallen via intensieve persoonlijke begeleiding in staat te stellen waardevolle burgers te worden. Dit gebeurt onder andere door jongeren aan werk of scholing te helpen. Een ander doel is het verbeteren van de veiligheidsgevoelens van de bewoners van de betreffende wijken.

Aanpak

In Leiden worden straatcoaches ook wel streetcoaches genoemd. De streetcoaches moeten zelf als rolmodel fungeren voor de jongeren door hun houding op straat. Het is onbekend hoe streetcoaches zich tot hulpverlening moeten verhouden.

Wie is de straatcoach?

Leiden heeft teams bestaande uit één begeleider en twee jongeren die de straat op gaan.

Inzet

Vijf teams van één begeleider en twee jongeren; zij lopen twintig uur per week door de wijken.

Doelgroep

Doel is om 115 jongeren te bereiken op straat. Daarnaast moeten in de teams in 2010 veertig jongeren aan werk of school worden geholpen.

Planning

In Leiden is in september 2009 begonnen met het eerste team straatcoaches. Het project loopt gedurende één jaar met zicht op verlenging als de aanpak effectief blijkt.

Budget

Voor 2010 is €150.000 begroot.

Inbedding en informatie-uitwisseling

De straatcoaches wisselen informatie uit met instanties als politie, jeugd- en jongerenwerk Midden-Holland, wijkbeheer, stichting Visie-R, Jongerenloket, Kick Start/Sport United en gemeente.

Bijzonderheden

- Combinatie tussen professional en jongeren.
- Jongeren aan school of werk helpen.

Lelystad

Doel

Overlast van Marokkaans-Nederlandse jongeren verminderen.

Aanpak

In Lelystad worden straatcoaches ook wel ambulante jongerenwerkers genoemd. Zij richten zich op risicjongeren en stimuleren hen door intensieve contactlegging en activering te werken aan het oplossen van problemen. Er wordt actief naar hulpverlening toe gewerkt, de jongerenwerkers leiden de jongeren ook zelf toe en zorgen in sommige gevallen voor een warme overdracht.

Wie is de straatcoach?

Ambulant jongerenwerker.

Inzet

Onduidelijk.

Doelgroep

In Lelystad wordt specifiek benoemd dat de doelgroep dertig Marokkaans-Nederlandse jongeren betreft.

Planning

Vanaf oktober 2009 zijn er in verschillende wijken ambulante jongerenwerkers actief.

Budget

Voor 2010 is €120.000 gereserveerd.

Inbedding en informatie-uitwisseling

De gemeente heeft de regie. De operationele regie ligt in handen van een projectgroep bestaande uit gemeente, politie, Stichting 3d c.q. Brede Welzijnsinstelling, Centrum voor Jeugd en Gezin, en Stichting Maatschappelijke Dienst-

verlening. Er is een nauwe samenwerking met algemeen jongerenwerk, dat zich richt op ongeveer tachtig jongeren zonder probleemgedrag.

Bijzonderheden

—

Nijmegen

Doel

Reduceren van overlast op straat.

Aanpak

Straatcoaches confronteren jongeren met hun gedrag en stellen expliciet grenzen aan onverantwoord en negatief gedrag. Na de eerste interventie en bij herhaalde overlast bezoeken de coaches de ouders van de overlastplegers.

Wie is de straatcoach?

Spreekt de taal van de straat, kent de buurt goed, staat stevig in zijn schoenen en spreekt jongeren aan in hun eigen taal.

Inzet

In totaal zijn er zes straatcoaches actief in twee wijken.

Doelgroep

Circa zestig jongeren, veelal van Marokkaans-Nederlandse afkomst.

Planning

Vanaf september 2009 zijn er straatcoaches actief. Begin 2010 start stedelijke invulling.

Budget

De kosten zijn €65.000 per fte straatcoach. Het totale budget is niet bekend.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Afstemming in jeugdgroepenoverleg in het Veiligheidshuis.

Bijzonderheden

—

Rotterdam

Doel

Reduceren van overlast op straat.

Aanpak

Straatcoaches spreken jongeren aan op de door hen veroorzaakte overlast, zij corrigeren de jongeren op hun normafwijkend gedrag. Ook is er een rol weggelegd voor de straatcoaches bij de aanpak van 12-minners die 's avonds laat op straat hangen zonder ouderlijk toezicht. De straatcoaches brengen deze kinderen thuis en spreken de ouders aan op hun nalatigheid.

Wie is de straatcoach?

Onbekend.

Inzet

De coaches worden zeven dagen per week van 13 tot 24 uur ingezet of langer indien dat noodzakelijk is. Inzet van acht straatcoaches.

Doelgroep

Minimaal tweehonderd jongeren tot 23 jaar die problemen hebben of veroorzaken.

Planning

Tijdens de inventarisatie was Rotterdam nog bezig met het ontwikkelen van een plan van aanpak door de dienst Stadstoezicht, de afdeling Jeugd, Onderwijs en Samenleving en de politie. Het is nog onbekend wanneer de straatcoaches zullen starten.

Budget

€75.000 per straatcoach per jaar, het totale budget is €600.000 per jaar.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Nauwe samenwerking met politie, (ambulante) jongerenwerkers, toezichthouders en andere partijen uit de jeugdketen.

Bijzonderheden

—

Roosendaal

Doel

Omdat het ontbrak aan voldoende (gekwalficeerde) uitvoerders op straat die jongeren kunnen aanspreken op hun (ontoelaatbare) gedrag is een straatcoach-project gestart. Het doel is het verminderen van criminaliteit en overlast door jongeren, het terugdringen van jongerenoverlast voor bewoners, het vergroten van ontwikkelingskansen van jongeren om uitval en ontsporing tegen te gaan en te voorkomen.

Aanpak

Straatcoaches moeten preventief aanwezig zijn op straat en jongeren actief benaderen. Daarnaast moeten ze optreden tegen wangedrag en kinderen onder 12 jaar na 22.00 uur naar huis brengen. Ouders worden op hun verantwoordelijkheden gewezen door middel van een waarschuwingsbrief die de straatcoaches namens gemeente of Veiligheidshuis kunnen uitreiken.

Straatcoaches hebben geen begeleidende of coachende rol, maar kunnen een jongere wel doorverwijzen naar andere instanties. Dit doen zij door hun signalen te delen met de gemeente.

Wie is de straatcoach?

De straatcoach is een 'straatwachter' die overwegend grenzen stelt. Hij heeft de volgende eigenschappen: sociaal vaardig, natuurlijk gezag, overredingskracht, stevige uitstraling, eventueel dezelfde etniciteit als doelgroep, kennis over jongerencultuur, kennis van sociale kaart, spreekt straattaal, bestand tegen verbaal geweld. De straatcoaches hebben geen bevoegdheden.

Inzet

Twee coaches gemiddeld (2400 uur per jaar), flexibele inzet.

Doelgroep

Overlastgevende jongeren op straat. De primaire doelgroep zijn Marokkaans-Nederlandse jongeren.

Planning

Start van het project is in mei 2010 en het loopt tot en met 2012.

Budget

Het budget voor 2010 is €123.542.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Straatcoaches worden in Roosendaal geleverd door particuliere beveiligingsorganisaties. De gemeente stuurt hen in afstemming met de politie en de straatcoaches aan. Er is aansluiting met politie, afdeling toezicht en handhaving en jeugd- en jongerenwerk. Eens per twee weken delen straatcoaches informatie met de gemeente en jongerenwerk.

Bijzonderheden

Communicatie wordt 'low profile' ingestoken om stigmatisering te voorkomen en ervoor te zorgen dat de problematiek een aparte positie krijgt naast de problemen rondom drugsoverlast.

Tilburg

Doel

Effectieve aanpak Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren.

Aanpak

Straatcoaches maken op professionele wijze verbinding tussen jongeren en mogelijkheden voor gerichte ondersteuning die er al zijn in de stad. De straatcoach kan doorverwijzen naar een gezinscoach.

Wie is de straatcoach?

Een combinatie van jongerenwerker en ambulante gezinswerker.

Inzet

Twee straatcoaches en één gezinscoach.

Doelgroep

Vijftig à zestig Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren.

Planning

In Tilburg is men nog niet gestart met de straatcoachaankpak.

Budget

€160.000 per jaar.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Er is een samenwerkingsverband tussen jeugdhulpverlening en jongerenwerk.

Bijzonderheden

—

Utrecht

Doel

Jongeren houden zich weer aan de geldende normen en waarden en veroorzaken geen overlast meer. Hierdoor is er een afname van jongerenoverlast, gevoelens van onveiligheid en van negatieve toekomstverwachtingen bij de doelgroep. Verder is er een verbetering van het algemeen buurtoordeel tot doel gesteld.

Aanpak

Straatcoaches treden op tegen ernstige overtredingen van sociale normen en spreken jongeren aan op ontoelaatbaar gedrag. Ze dragen bij aan het voorkomen dat jonge kinderen 's avonds nog op straat lopen. Verder zoeken de straatcoaches contact met ouders en spreken ook ouders aan op het niet nakomen van afspraken over de jongeren. Straatcoaches houden zich nadrukkelijk niet bezig met hulpverlening. Doordat ze de ogen en oren zijn op straat hebben straatcoaches naast een repressieve functie ook een preventieve werking.

Wie is de straatcoach?

De straatcoach is sociaal vaardig, heeft natuurlijk gezag en een stevige uitstraling, kent de jongerencultuur. De straatcoaches hebben geen bevoegdheden. Utrecht huurt straatcoaches in bij een beveiligingsbedrijf.

Inzet

Vijf coaches in mei 2008, 25 medio september 2008. In 2009 waren 31 straatcoaches werkzaam in Utrecht.

Doelgroep

Overlastgevende jongeren.

Planning

De aanpak is gestart in mei 2008. De looptijd is drie jaar; in 2011 wordt bekeken of het wenselijk is het door te zetten.

Budget

Voor 2009 en verder bedragen de kosten €1,86 miljoen voor 31 straatcoaches.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Op operationeel niveau is de politie de belangrijkste partner.

Wanneer er contact is tussen de straatcoach en een gezin, dan wordt dat gemeld aan de Jeugdadviesteams (JAT's). Er moet aansluiting zijn met de reguliere oudercoaches, casemanagement uit de aanpak van jeugdoverlast en de buurtvaders. Ook andere operationele zaken worden in nauw overleg met het programma Jeugd en Veiligheid uitgewerkt.

Bijzonderheden

- Straatcoaches opereren ten minste in een koppel, maar bij de start in een wijk gaan vaak meerdere koppels samen op pad.
- De gemeente probeert inmiddels meer wijkbewoners te werven voor de functie van straatcoach, maar dit is geen onverdeeld succes. Het blijkt niet gemakkelijk om geschikte personen te vinden voor de functie.

Veenendaal

Doel

Primair worden de straatcoaches ingezet om overlast aan te pakken.

Aanpak

De straatcoaches moeten contact maken met de jongeren en infiltreren in de straatcultuur. Daarnaast zijn de straatcoaches op straat aanwezig en kunnen daar veel signaleren over wat er allemaal gebeurt.

Wie is de straatcoach?

De straatcoach moet de straatcultuur van de jongeren kunnen begrijpen. Hij moet overwicht krijgen over de jongeren. Straatcoaches hebben een opleiding tot straatcoach gevolgd, zijn van huis uit beveiligd en kunnen een bewijs van goed gedrag overleggen.

Inzet

Twee koppels van twee personen.

Doelgroep

Vijftien tot veertig autochtone jongeren (16-17 jaar).

Planning

Start van de aanpak was 1 april 2010, met een looptijd van één jaar.

Budget

€93.000 per jaar.

Inbedding en informatie-uitwisseling

De gemeente voert regie op de aanpak. Er is samenwerking met politie, jongerenwerk, buurtvaders en wijkbeheer. Met deze partijen vindt eens in de zes weken een overleg plaats. De straatcoaches rapporteren aan de gemeente door dagrapportages. Vanuit de gemeente wordt de informatie dan zo nodig verspreid onder politie en/of jongerenwerk.

Bijzonderheden

Veenendaal is de enige stad die zich expliciet op autochtone jongeren richt.

Zeist

Doel

Verbeteren leefbaarheid en woongenot.

Aanpak

Straatcoaches houden toezicht en voorkomen overlast op straat. Zij zijn zeven dagen per week op straat aanwezig, wanneer de jeugd daar ook is. Zij fietsen en lopen op flexibele tijden verschillende rondes door de wijk en spreken jongeren aan. Ook kunnen ze hun ouders aanspreken.

Wie is de straatcoach?

Stevige toezichthouder die sociale vaardigheden koppelt aan een stevige uitstraling en natuurlijk gezag. Zij kennen de jongerencultuur en de straattaal.

Inzet

Onbekend.

Doelgroep

Ongeveer veertig overlastgevende jongeren.

Planning

Start: februari 2010.

Budget

Onbekend.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Overleg in wijkteam (politie, gemeente, woningcorporaties en MeanderOmni-um).

Bijzonderheden

Straatcoach rapporteert over jongeren die overlast geven, maar ook over dagelijkse ongemakken als zwerfvuil, graffiti, kapotte lantaarnpalen en dergelijke.

Almere

Doel

Een bijdrage leveren aan de vermindering van (sociale) overlast van jongeren in Almere. Wat door de gemeente Almere vooral wordt gemist is een instrument dat tijdelijk en flexibel kan worden ingezet in een situatie van ernstige overlast door jongerengroepen. Er is behoefte aan een soort van 'vliegende brigades' van straatcoaches.

Aanpak

Straatcoaches lopen of fietsen door de straten, op aangewezen overlastlocaties. Ze spreken jongeren aan op het overtreden van sociale normen en overlastgevend gedrag. Jonge kinderen die laat op straat lopen, brengen ze naar huis.

De straatcoaches verschillen van het jongerenwerk doordat ze meer het perspectief van de bewoners aannemen en een langdurige vertrouwensrelatie geen prioriteit heeft. Straatcoaches kunnen jongeren, ouders of bewoners wel doorverwijzen naar een instantie, omdat ze bekend zijn met de sociale kaart.

Straatcoaches gaan zelf niet op huisbezoek bij de gezinnen, maar geven signalen door aan de gemeente die een gezinscoach kan inzetten.

Wie is de straatcoach?

De straatcoach heeft affiniteit en ervaring met de doelgroep en spreekt hun taal. Het team is een afspiegeling van Almere en de straatcoaches zijn gevoelig voor culturele verschillen binnen de doelgroep. Ze hebben goede communicatieve vaardigheden en spreken de straattaal. Straatcoaches moeten goed Nederlands spreken, de Nederlandse nationaliteit hebben en een Verklaring Omtrent Gedrag kunnen overleggen. Straatcoaches hebben geen speciale bevoegdheden voor hun taak.

Inzet

Het is nog niet duidelijk hoeveel straatcoaches Almere wil inzetten.

Doelgroep

Almere sluit de doelgroep criminele groepen niet uit.

Planning

In Almere was het project op 1 mei 2010 in voorbereiding, maar nog niet gestart. Planning was dat de aanpak 1 juli 2010 zou starten. De gemeente Almere heeft het plan om de straatcoaches voor een aantal jaren in te zetten.

Budget

Almere heeft €420.000 op jaarbasis begroot voor de straatcoachaankpak.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Almere heeft Jeugd Interventie Teams, waarin gemeente, politie en jeugdzorg samenwerken om jeugdoverlast aan te pakken. De JIT's maken voor alle jeugdgroepen plannen van aanpak en voeren deze uit. Straatcoaches voeren hun werkzaamheden binnen de plannen van aanpak uit.

De straatcoach geeft, via een voorman, signalen door aan een gemeentelijk coördinator die zorgt dat de informatie bij het JIT of andere ketenpartners terechtkomt. Straatcoaches rapporteren dagelijks aan hun voorman.

Hoe de samenwerking met de politie wordt vormgegeven in Almere is onduidelijk.

Bijzonderheden

De inzet van straatcoaches kan per week verschillen.

Amstelveen

Doel

De inzet van de straat- en gezinscoaches in de gemeente Amstelveen dient te leiden tot een afname van het aantal problematische groepen/gebieden op 01-07-2010 ten opzichte van het aantal op 01-01-2010. Over het concrete resultaat dienen nog nadere resultaatafspraken te worden gemaakt.

Aanpak

De inzet richt zich op de aanpak van jeugdoverlast, in het bijzonder op de overlast door jeugdgroepen. De straatcoach heeft als taakstelling het aanspreken van leden van problematische jeugdgroepen op hun overlastgevend gedrag op straat en het begeleiden van deze jongens – en hun ouders – bij het nakomen van te maken afspraken, die leiden tot een aantoonbare afname van de overlast op straat.

Wie is de straatcoach?

Niet omschreven. Amstelveen neemt de straatcoaches af van Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA). Waarschijnlijk is de typering van de straatcoaches gelijk aan die in Amsterdam.

Inzet

Vier straatcoaches in twee koppels. Zij lopen drie dagen per week op tijden dat de overlast het grootst is en ook op afroep.

Doelgroep

Focus ligt op geprioriteerde jeugdgroepen.

Planning

Start april 2009. Voor 2010 geldt een looptijd van zes maanden, daarna volgt evaluatie van de aanpak.

Budget

€225.000 per jaar.

Inbedding en informatie-uitwisseling

De gemeente bepaalt in nauwe samenspraak met de politie op welke groepen, individuen en locaties inzet wordt gepleegd door de SAOA. Uitgangspunten

hierbij zijn onder andere de shortlist, de aard en omvang van de overlast en de actualiteit. De SAOA voert onder regie van de politie de straatinterventies uit. De projectleider van de politie bepaalt in samenspraak met de procesmanager straataanpak van de SAOA de wijze waarop de straatcoaches worden ingezet. Dagelijks rapporteert de SAOA aan de gemeente en de politie over de constatering met betrekking tot jeugdoverlast op straat. Hierbij wordt de complete situatie gerapporteerd evenals de groepen en de individuen die deel uitmaken van een groep. Deze informatie wordt gebruikt voor de follow-upactiviteiten richting de ouders van de jongeren. Zeer geregeld vindt afstemmingsoverleg plaats tussen de SAOA, de politie en de gemeente.

Bijzonderheden

Amstelveen werkt nu met SAOA, maar overweegt, vanwege de hoge kosten, overname door ambulante jongerenwerkers of leden van het team Buitenruimte.

Enschede

Doel

Nog niet bekend.

Aanpak

Straatcoaches zullen fungeren als toezichthouders. De straatcoaches zullen zeven dagen per week en 24 uur per dag beschikbaar zijn. De specifieke inzet van de straatcoaches zal worden bepaald in de stuurgroep op basis van noodzaak. De straatcoaches worden gekoppeld aan de groepsaanpak.

De straatcoaches zullen in relatie tot de ouders een signalerende functie hebben voor jongerenwerkers en politie. Er zal intensief informatie uitgewisseld worden.

Wie is de straatcoach?

Nog niet bekend.

Inzet

Nog niet bekend.

Doelgroep

In de gemeente Enschede gaat het om dertien geprioriteerde groepen, in totaal 130 jongeren.

Planning

Tijdens de inventarisatie is de aanpak nog in voorbereiding en wordt het plan goedgekeurd door de gemeenteraad. De aanpak zal half juni 2010 van start gaan voor een periode van vijf tot zes maanden, waarna evaluatie zal plaatsvinden.

Budget

Nog niet bekend.

Inbedding en informatie-uitwisseling

De regie voor de totaalaanpak jeugdoverlast ligt bij de gemeente. De specifieke inzet van straatcoaches zal worden bepaald door een stuurgroep. De uitvoering van de aanpak wil de gemeente onderbrengen bij een welzijnsorganisatie. Hoe samenwerking met de politie wordt vormgegeven, is onduidelijk.

Bijzonderheden

In deze gemeente zijn er opvallend veel Assyrische jongeren uit de Suryoye-gemeenschap. De ouders van deze jongeren worden op diverse manieren betrokken, zoals met een voorlichtingsavond.

Leeuwarden

Doel

De belangrijkste doelstelling in Leeuwarden is het verminderen van overlast.

Aanpak

De straatcoach is zichtbaar en aanspreekbaar en zoekt groepen jongeren en leden van de groep op. Hij analyseert de problemen van de jongeren en begeleidt hen naar zorg, werk of school. Het hele sociale systeem van de jongere wordt betrokken bij de aanpak. De straatcoach bemiddelt tussen de klagers en jongeren.

Wie is de straatcoach?

De straatcoach kan zich uitstekend inleven in de doelgroep. Hij is communicatief vaardig en kan adequaat optreden. Hij beschikt over goede Nederlandse vaardigheden, is in goede fysieke en mentale conditie.

Inzet

In Leeuwarden wordt één straatcoach ingezet, naast twee 'outreachinge straatwerkers'.

Doelgroep

Overlastgevende, hinderlijke en, mochten deze ontstaan, criminele jeugdgroepen. De doelgroep van de straatcoach heeft geen beoogde omvang en specificatie.

Planning

De aanpak voor de straatcoach in Leeuwarden is in voorbereiding ten tijde van de inventarisatie. Men wil starten met de aanpak op 1 juni 2010. Inzet is in ieder geval voor 1,5 jaar, wellicht voor langer.

Budget

Voor 1,5 jaar is €112.500 beschikbaar voor de straatcoach.

Inbedding en informatie-uitwisseling

Uitvoering aan de functie straatcoach zal worden gegeven door een particulier bedrijf. De straatcoach wordt aangestuurd vanuit een Taskforce Jeugdoverlast van de gemeente. Voor de dagelijkse werkzaamheden wordt nauw samengewerkt en afgestemd met de straatwerkers. Ook met de politie en leerplicht wordt nauw samengewerkt.

Bijzonderheden

Naast de straatcoach zijn er outreachinge straatwerkers wier werkzaamheden nauw verwant lijken aan die van de straatcoach.

2 Beschrijving van straatcoachprojecten: verdiepingsonderzoek

Amsterdam

Problematiek

De gemeente Amsterdam, bestaande uit zeven stadsdelen, telt bijna 800.000 inwoners.⁴² Amsterdam telt verschillende achterstandswijken en -buurten waaronder een aantal zogenaamde Vogelaarwijken. Specifiek in deze buurten, maar ook in andere buurten, was er sprake van ernstige jeugdoverlast.

In 2006 bereikte de overlast een hoogtepunt en kreeg grote publicitaire aandacht. De gemeente constateerde dat de reeds betrokken partijen te weinig effectief optraden tegen de overlast. De gemeente besloot een nieuw instrument in te zetten: de straatcoaches en gezinsbezoekers. De nieuwe aanpak werd voor het eerst ingezet in Slotervaart, waar een relatief groot aantal overlastgevende groepen was.

Doel

Een aantoonbare afname van de jeugdoverlast op straat, gemeten door:

- de shortlist groepsriminaliteit (aantal groepen, samenstelling, aard en mate van overlast);⁴³
- klachten van bewoners (aantal, aard);
- groepsgerelateerde incidenten (aantal, aard).

Straatcoaches moesten bijdragen aan de stedelijke doelstelling van reductie van het aantal problematische jeugdgroepen met ten minste 50% in 2010 (t.o.v. 2006).

Doelgroep

De straatcoaches richten zich op hinderlijke en overlastgevende jeugdgroepen.

---

⁴² De agglomeratie Amsterdam heeft meer dan 1 miljoen inwoners.

⁴³ De shortlistmethodiek of groepsaanpak is een werkwijze die de politie, in samenwerking met gemeenten, gebruikt om jeugdoverlast en -criminaliteit aan te pakken. In de methode worden overlastgevende groepen in kaart gebracht door middel van de shortlist, en wordt een plan van aanpak geformuleerd om het probleemgedrag terug te dringen.

Looptijd aanpak

Amsterdam startte eind 2006 met de aanpak. Amsterdam heeft de straatcoaches nooit als een tijdelijk project gezien, maar als een structurele aanpak.

Aanpak

Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA) voert de Amsterdamse aanpak uit. De aanpak is bijzonder omdat hij bestaat uit een combinatie van straatcoaches en gezinsbezoekers. De straatcoaches houden toezicht op straat en spreken jongeren aan op ongewenst gedrag. Straatcoaches fietsen rond in de wijk en zijn daarmee gelijk de oren en ogen op straat. Zij moeten ook informatie verzamelen en doorspelen. Naast deze primaire taken houden straatcoaches zich ook bezig met het leggen van contact met de buurt, waarbij niet alleen de jongeren worden betrokken, maar ook andere bewoners en ondernemers.

De gezinsbezoekers leggen huisbezoeken af bij de ouders van overlastgevende jongeren, confronteren deze ouders met het gedrag van hun kind(eren) en maken afspraken om de overlast een halt toe te roepen. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling de ouders een nieuwe vorm van begeleiding te bieden. In beginsel bezoeken de gezinsbezoekers de ouders binnen 24 uur na de constatering van overlast. Er kunnen verschillende aanleidingen zijn voor een gezinsbezoek:

- door een straatcoach geconstateerde overlast op straat;
- een door de wijkagent opgestelde namenlijst van overlastgevende jongeren (de shortlist);
- een opgemaakt proces-verbaal inzake overlast door een jongere.

In 2010 had Amsterdam 21 koppels fulltime straatcoaches, die overwegend een toezichthoudende rol hebben. SAOA huurt de straatcoaches in bij Trigion, maar zorgt zelf voor aansturing en backoffice van de straatcoaches. De straatcoaches zijn in beginsel zeven dagen per week, op ieder uur dat nodig is, aanwezig op straat. De feitelijke inzet wordt bepaald aan de hand van de behoefte op dat moment en is dus flexibel.

Tijdens hun diensten lopen of fietsen de straatcoaches door het stadsdeel en bezoeken hotspots. Hun taak is jongeren aan te spreken op hun gedrag, maar ook als jongeren niet direct overlast veroorzaken, contact te maken. De straatcoaches gaan ook af op meldingen van overlast die binnenkomen bij SAOA of bij de politie. Straatcoaches rapporteren hun bevindingen op straat dagelijks naar het stadsdeel. Het stadsdeel kan bij zorgelijke signalen een gezinsbezoeker inzetten of hulpverlening inschakelen (via het netwerk 12+ of OMPG-overleg). De straatcoach zelf heeft geen begeleidende rol.

Amsterdam wil dat de straatcoaches zo veel mogelijk tijd op straat doorbrengen. De tijd die ze aan andere taken besteden, zoals overleggen en rapporteren, moet daarom tot een minimum worden beperkt.

Wijzigingen in de aanpak

In het begin richtten de straatcoaches zich alleen op jongeren en groepen die op de shortlist voorkwamen.⁴⁴ Inmiddels wordt meer op de actualiteit ingespeeld en richten ze zich ook op individuele overlastgevers naast overlast van groepen.

Een andere wijziging in de aanpak is de extra aandacht voor de waarborging van kwaliteit. Amsterdam heeft een straatcoachopleiding gestart die beginnende straatcoaches moeten volgen. Daarnaast zijn twee kwaliteitsfunctionarissen aangesteld die de kwaliteit van het werk op straat en de rapportages controleren en waarborgen.

Sturing

Sturing van de straatcoaches ligt bij de gemeente, in samenwerking met de politie. De dagelijkse aansturing en begeleiding van de straatcoaches wordt uitgevoerd door een coördinator van SAOA. Operationele sturing op stadsdeelniveau wordt verzorgd door de netwerkcoördinator 12+, de projectleider jeugd of de veiligheidscoördinator. Hij bepaalt, in samenspraak met de politie, wekelijks de inzet van de straatcoaches en de locaties. Ook bepaalt het stadsdeel bij welke gezinnen een huisbezoek wordt afgelegd.

De halfjaarlijkse inzet stadsbreed wordt bepaald door de stedelijke werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van OOV, de stadsdelen en SAOA.

Samenwerking met politie

De politie is verantwoordelijk voor het waarborgen van de veiligheid van de straatcoaches. In noodsituaties biedt zij back-up en treedt op tegen de jongeren. Daarnaast kunnen straatcoaches de politie als opschalingsmogelijkheid gebruiken en haar inschakelen als het optreden van de straatcoaches te weinig effect sorteert.

Ook wisselen politie en straatcoaches informatie uit. De straatcoaches rapporteren dagelijks aan stadsdelen en de politie door middel van de dagrapportage.

---

44 Het 'voorkomen' op de shortlist betekent dat een jongere door de politie als lid van een overlastgevende jeugdgroep wordt aangemerkt.

ges. Andersom verzorgt de politie wekelijks een briefing aan de straatcoaches. Wekelijks vindt afstemmingsoverleg plaats tussen stadsdeel en SAOA waarbij ook de politie aanwezig is.

Samenwerking met andere partners

Naast de gemeente en de politie hebben de straatcoaches in Amsterdam geen structurele samenwerking met ketenpartners. Ze maken geen deel uit van overlegvormen.

Resultaten

Meetbare resultaten:

- overlastmeldingen: wisselend beeld over 2006-2007. In sommige wijken is een daling zichtbaar, in andere wijken een stijging;⁴⁵
- objectieve overlastindex: wisselend beeld over 2006-2009. Geen daling, in sommige wijken zelfs een stijging;⁴⁶
- geen daling van onveiligheidsgevoelens over 2006-2009.⁴⁷

De stakeholders vinden dat de straatcoachaankpak een positief effect heeft op:

- overlast; afname van jeugdgroepen;
- informatiepositie stadsdeel, politie en indirect de welzijns- en hulpverleningsorganisaties;
- betere samenwerking stadsdeel en politie; gezamenlijke aanpak van de overlast;
- politie heeft meer tijd voor andere zaken die meer prioriteit hebben;
- signaleren van knelpunten en hiaten in de aanpak van deze doelgroep; bijvoorbeeld ontstaan OMPG-aanpak.

Haarlemmermeer

Problematiek

De gemeente Haarlemmermeer heeft bijna 145.000 inwoners en bestaat uit meerdere kernen, waarvan Hoofddorp met 75.000 inwoners de grootste is. In de gemeente wonen relatief veel jongeren, met name in de Vinex-wijken. Statis-

---

45 Directie OOV Gemeente Amsterdam (2008). *Resultatenonderzoek SAOA 2006-2007*. Amersfoort: Twynstra-Gudde.

46 Veiligheidsindex Amsterdam 2003-2009.

47 Veiligheidsindex Amsterdam 2003-2009.

tieken wijzen uit dat het aantal jongeren de komende jaren nog zal stijgen. Ondanks een aantal voorzieningen (bijvoorbeeld JOP's, jongerenontmoetingsplekken) hangt of speelt veel jeugd op straat in deze woonwijken. Deze jongeren zijn van gemengde afkomst; in sommige buurten gaat het voornamelijk om autochtone jongeren, in andere meer om allochtone. De jongeren komen vaak samen, drinken alcohol en blowen en veroorzaken geluidsoverlast, zorgen voor vervuiling en – in mindere mate – vernielingen. Bij deze jongeren is niet of nauwelijks sprake van een hulpverleningsvraag.

Doel

De groepsaanpak jeugdoverlast Haarlemmermeer heeft de volgende doelen:

- goed zicht krijgen op alle groepen die zich op straat ophouden en daar hinderlijk of overlastgevend aanwezig zijn;
- signalen en meldingen over groepen jongeren en over jeugdoverlast verzamelen en deze koppelen aan de aanwezige jeugdgroepen;
- reageren op meldingen en in de complexe overlastsituaties die getypeerd zijn als hotspots een plan van aanpak opstellen en uitvoeren.

De straatcoachaanpak heeft als doel in de periode 2010-2012 het aantal klachten per hotspot of overlastlocatie te verminderen met 25% ten opzichte van 2008-2009.

Doelgroep

Alle jeugdgroepen in de leeftijd van 12 tot 23 jaar die overlast veroorzaken.

Looptijd aanpak

Haarlemmermeer is in maart 2010 met de inzet van straatcoaches gestart. De aanpak loopt 1 januari 2012 af. Op 30 juni 2011 heeft de raad besloten om de functie van vier straatcoaches in de gemeente structureel te maken.

Aanpak

Haarlemmermeer zet toezichthoudende straatcoaches in, die in dienst van de gemeente werken. De vier straatcoaches zijn in koppels van twee zeven dagen per week aanwezig tot 22 uur. Van 1 mei 2011 tot 1 november 2011 loopt een proef met latere werktijden: zondag t/m donderdag van 14.30 tot 24.00 uur en vrijdag en zaterdag van 15.00 tot 1.00 uur.

Tijdens hun diensten bezoeken de straatcoaches hotspots en andere overlastlocaties. Hun taak is jongeren aan te spreken op hun gedrag, maar ook als jon-

geren niet direct overlast veroorzaken, contact te maken. De straatcoaches worden opgeleid tot Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA).⁴⁸ Door deze bevoegdheid kunnen zij bekeuren voor overtredingen (meestal alcohol nuttigen; voor alle hotspots geldt een drank- en drugsverbod). De straatcoaches kunnen ook andere zaken zoals parkeerovertradingen beboeten.

De straatcoaches volgen meldingen op van bewoners die overlast ervaren. Ze nemen contact op met de melders en koppelen na drie dagen of drie keer een bezoek aan de locatie van de melding terug wat ze zijn tegengekomen op straat en welke acties ze hebben genomen. Straatcoaches schrijven dagelijks een rapportage met hun bevindingen op straat.

De straatcoaches ondernemen geen actie richting ouders. Zij houden zich uitsluitend bezig met de situatie op straat. De coördinator groepsaanpak jeugd van de gemeente neemt op basis van meldingen van de straatcoaches contact op met ouders om ze te informeren dat hun kinderen overlast veroorzaken.

Sturing

De straatcoaches worden dagelijks aangestuurd door een teammanager van de gemeente. Op strategisch niveau worden straatcoaches aangestuurd vanuit een Regiegroep Jeugd.

Samenwerking met politie

Politie en straatcoaches in Haarlemmermeer werken nauw samen. Straatcoaches in Haarlemmermeer dragen zelfs politieportofoons. De politie is verantwoordelijk voor de back-up van de straatcoaches. De politie kan echter de back-up niet garanderen, wat een knelpunt vormt voor de aanpak.

Ook wisselen politie en straatcoaches informatie uit. De straatcoaches rapporteren dagelijks aan de wijkagent en de coördinator jeugd en overlast door middel van de dagrapportages. De politie geeft meldingen van overlast direct aan de straatcoaches door.

Eens per zes weken vindt er in de regiegroep uitwisseling plaats tussen straatcoaches, politie en jongerenwerk. In de regiegroep wordt op strategisch niveau gekeken naar de aanpak van jeugdoverlast. Per hotspot wordt in de jeugdwerkgroep onder voorzitterschap van de coördinator groepsaanpak op uitvoerend niveau informatie uitgewisseld tussen de politie, de straatcoaches, het jongerenwerk en de gebiedsmanager van de gemeente. De jeugdwerkgroe-

---

48 Ten tijde van het onderzoek was één van de vier coaches beëdigd, de overigen waren in opleiding.

pen komen wisselend bij elkaar afhankelijk van de problematiek, en bij een nieuwe hotspot intensiever om goede afspraken te maken.

Samenwerking met andere partners

De straatcoaches werken samen met een mobiel team van jongerenwerk. Ook zij spreken jongeren op straat aan, maar zij doen dat meer vanuit een vertrouwensrelatie en met andere doeleinden. Straatcoaches zijn er voor toezicht houden en handhaven.

De samenwerking tussen politie, straatcoaches en mobiel team is goed en ze trekken samen op. Ze nemen gezamenlijk deel aan de Regiegroep Jeugd (op leidinggevend niveau) en jeugdwerkgroep (op uitvoerend niveau).

Resultaten

Van 2009 tot 2010 is het aantal overlastmeldingen dat bij de politie binnenkwam gedaald met bijna 20%. Het aantal meldingen bij de gemeente steeg daarentegen licht (3%).

De stakeholders vinden dat de straatcoachaanpak een positief effect heeft op:

- de overlast; een aantal groepen is uit elkaar getrokken;
- de politie wordt ontlast; de gemeente pakt de regierol sterker op;
- samenwerking met jongerenwerk;
- de informatiepositie van de politie.

Bijzonderheden

Haarlemmermeer heeft besloten de aanpak structureel in te bedden in het team Handhaving en Toezicht, waardoor de straatcoaches breder ingezet kunnen worden dan alleen voor jeugdoverlast. Van 1 december tot 1 mei worden de straatcoaches ook ingezet voor APV-taken. De hotspots worden in de winterperiode bezocht door een straatcoach met een reguliere toezichthouder. Dit maakt de aanpak beter te verantwoorden en biedt een oplossing voor momenten waarop de overlast beperkt is.

Maassluis

Problematiek

Maassluis is een stad met ruim 31.000 inwoners. Het laatste decennium heeft men last van problemen met Marokkaans-Nederlandse jongeren: criminaliteit, respectloos gedrag, verstoren van orde in de buurt, uitdagen van de politie. De

politie was al geruime tijd bezig met de aanpak van met name de harde kern probleemjongeren, zonder het gewenste resultaat.

Maassluis kwam in aanmerking voor de subsidie van WWI voor straatcoaches of gezinsmanagers en maakte hier graag gebruik van, gezien de problematiek met de Marokkaans-Nederlandse jongeren. De gemeente koos voor meer toezicht op straat door middel van straatcoaches om jongeren te kunnen aanspreken op hun ontoelaatbare gedrag.

Doel

Reductie van 30%-50% van het aantal Marokkaans-Nederlandse jongeren dat betrokken is bij overlast in de openbare ruimte.

Doelgroep

Vooral Marokkaans-Nederlandse jongeren die overlast veroorzaken. Ook andere jongeren die overlast geven worden echter aangesproken.

Looptijd aanpak

Maassluis is in juni 2010 gestart met de aanpak. De gemeente heeft financiële middelen vanuit het Rijk tot eind 2012. Of de aanpak na die tijd gecontinueerd zal worden besluit Maassluis in de loop van 2012. Dit is afhankelijk van prioritering en besteding van gemeentelijke middelen.

Aanpak

Maassluis zet overwegend toezichthoudende straatcoaches in, die het inhuurt bij Trigion. De twee straatcoaches zijn wisselend drie of vier dagen per week aanwezig van 15.00 uur tot 23.00 uur. Maassluis kiest bij voorkeur voor vaste straatcoaches.

Tijdens hun diensten rijden de straatcoaches op fietsen of scooters door de gemeente en bezoeken hotspots en jongerencentra op zoek naar jongeren. Hun taak is jongeren aan te spreken op hun gedrag, maar ook als jongeren niet direct overlast veroorzaken, contact te maken. Als straatcoaches op straat jongeren aantreffen die hulp willen krijgen, bijvoorbeeld bij het zoeken van een opleiding of werk, wijzen ze hen op de mogelijkheden en verwerken deze informatie in de dagrapportage. Zelf heeft de straatcoach geen begeleidende rol.

De straatcoach hoeft geen actie te ondernemen richting ouders. Waar dit in de plannen nog wel de bedoeling was, heeft dit in de praktijk geen vorm gekregen.

De insteek van de gemeente is dat straatcoaches zich op veel plaatsen laten zien en kennismaken met jongeren en met bewoners.

Wijzigingen in de aanpak

In Maassluis is de verhouding tussen de straatcoaches en de politie in de loop van de tijd gewijzigd. Aanvankelijk koos men ervoor de straatcoaches los van de politie te positioneren. Dit bleek echter geen handige keuze, want hierdoor kregen de straatcoaches te veel vertrouwen van de jongeren en kwamen ze te dicht bij de doelgroep te staan. Gevolg hiervan was een vertrouwensbreuk tussen straatcoaches, politie en gemeente. Maassluis verving de betreffende straatcoaches en koos openlijk voor een samenwerking met de politie. Een negatief neveneffect is dat de straatcoaches hierdoor minder interessante informatie verkrijgen van de jongeren dan in de beginperiode.

Sturing

De straatcoaches worden dagelijks aangestuurd en begeleid door de teamleider van het team Handhaving en Toezicht. Hij geeft een dagelijkse briefing bij aanvang van de dienst van de coaches. Vanuit zijn rol in de gemeente als teamleider van alle handhavers heeft hij goed zicht op wat speelt in de gemeente. Op strategisch niveau worden straatcoaches aangestuurd vanuit de 'Regiegroep jeugd-overlast', waarin de afdeling Openbare Orde en Wijkbeheer en de afdeling Welzijn van de gemeente en de politie zitting hebben. Het projectleiderschap bij de gemeente is ondergebracht bij Welzijn.

Samenwerking met politie

Politie en straatcoaches in Maassluis werken samen op verschillende manieren. De politie is verantwoordelijk voor de back-up van straatcoaches. Een knelpunt hierbij is dat de politie in Maassluis een beperkte aanwezigheid heeft waardoor de back-up van straatcoaches sowieso enkel tijdens haar werktijden gewaarborgd is. Bovendien is de capaciteit van de politie beperkt. Er hebben zich in de praktijk nog nooit problemen op dit punt voorgedaan.

Ook wisselen politie en straatcoaches informatie uit. De straatcoaches rapporteren dagelijks aan de politie door middel van de dagrapportages. De politie gebruikt deze informatie om haar systeem aan te vullen. Andersom verschaft de politie tweewekelijks informatie aan de straatcoaches tijdens een afstemmings-overleg waarbij ook de gemeente aanwezig is.

Samenwerking met andere partners

De straatcoaches hebben regelmatig contact met de jongerenwerkers. Ze ontmoeten hen in de jongerencentra als ze daar langsgaan tijdens hun dienst.

Eens per zes weken vindt een overleg plaats met de GOSA-regisseur.⁴⁹ In dit overleg wordt casuïstiek besproken en gaat het om zorginhoudelijke informatie. Als zich in de tussentijd zorgelijke zaken voordoen, vermelden straatcoaches dit in hun rapportages, die ook worden gelezen door de GOSA-regisseur.

Resultaten

Meetbare resultaten van de straatcoachaankpak in Maassluis kunnen we nog niet onderscheiden. De stakeholders vinden dat de straatcoachaankpak een positief effect heeft op:

- overlastmeldingen;
- informatiepositie gemeente, met de kanttekening dat de waarde van de informatie beperkt is;
- betere bezetting jongerencentra.

Geen effect op criminaliteit. De bewoners en winkeliers zijn tevreden over de straatcoaches.

Bijzonderheden

Aanvankelijk zouden Maassluis en Schiedam samen optrekken bij de inzet van straatcoaches. Deze samenwerking is in de praktijk nooit van de grond gekomen.

Venlo

Problematiek

Venlo heeft ruim 100.000 inwoners die in een uitgestrekt gebied wonen. De gemeente kampte met overlast van (hang)jongeren. Het ging niet alleen om allochtone, maar ook om autochtone jongeren. Om de overlast (die van zeer uiteenlopende aard is) aan te pakken waren er op dat moment wijkgerichte jeugdoverleggen, maar deze leverden te weinig resultaat op (mede door gebrek aan regie, een rol naar de buurt en contact met ouders). Naar aanleiding van het onderzoek *Extreem? Moeilijk!*⁵⁰ werd in 2007 besloten tot een methodisch gericht-

49 Gemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak.

50 H. Moors (2007). *Extreem? Moeilijk! Extreem en radicaal gedrag van jongerengroepen in Limburg*. Tilburg: IVA.

te aanpak van het probleem door middel van straatcoaches. Verder werd een regisseur jeugdoverlast aangesteld.

Het idee was om niet alleen de jongeren op straat aan te spreken op hun gedrag, maar ook de melders 'op te voeden' in hun wijze van bejegening naar de jongeren.

Doel

Het reduceren van overlast op straat.

Doelgroep

Globaal bestaat de doelgroep uit jongeren van 12 tot 23 jaar die hinderlijk of overlastgevend gedrag vertonen.⁵¹ Criminele jongeren behoren tot het werk van de politie.

Looptijd aanpak

Venlo is in januari 2008 gestart met de aanpak. De coaches heetten toen nog 'straatbazen', maar inmiddels is de naam gewijzigd. Eind 2010 is het project geëvalueerd. Deze evaluatie heeft ertoe geleid dat de straatcoaches en de jeugdregisseur nu deel uitmaken van de structurele aanpak van jeugdoverlast.

Aanpak

Venlo heeft helpende coaches die in dienst zijn van de gemeente.⁵² Ze werken zowel overdag, om bijvoorbeeld overleggen bij te wonen en scholen te bezoeken, als 's avonds wanneer de jongeren op straat zijn. Ze lopen ongeveer drie avonddiensten per week. Ook bij evenementen zoals kermissen en popconcerten zijn de straatcoaches aanwezig.

Tijdens hun diensten rijden de straatcoaches per auto door de gemeente en bezoeken hotspots en jongerencentra. Bij aanvang van hun dienst melden ze zich bij de meldkamer van de politie. Alle actuele overlastmeldingen worden tijdens hun dienst direct doorgestuurd naar de straatcoaches.

Straatcoaches maken contact met de jongeren, spreken hen aan op hun gedrag en kunnen overgaan tot verbaliseren. Dit laatste gebeurt echter maar zeer zelden. Als het gaat om zeer jonge kinderen, worden die thuisgebracht en volgt een gesprek met de ouders. Als straatcoaches op straat jongeren aantreffen

---

51 Venlo had in 2010 last van veertien jeugdgroepen, waarvan twee aanvaardbaar, acht hinderlijk en twee overlastgevend.

52 Van de twee coaches die de afgelopen periode werkzaam waren in Venlo, was er één gedetacheerd vanuit de politie en één vanuit jongerenwerk.

die hulp willen krijgen, bijvoorbeeld bij het zoeken van een opleiding of werk, helpen de straatcoaches de jongeren geschikte hulp te vinden. De straatcoaches bezoeken ook de ouders van jongeren als deze vaker in beeld komen en proberen dan bindende afspraken te maken.

De gemeente ziet de straatcoachaankpak als een soort bemoeizorg.

Wijzigingen in de aanpak

In de praktijk is gebleken dat de combinatie van een politieman en een jongerenwerker erg succesvol was. De vacatures die zijn ontstaan door vertrek van deze straatcoaches, worden dan ook weer op deze manier opgevuld.

Sturing

De straatcoaches worden dagelijks aangestuurd en begeleid door de jeugdregisseur. Hun formeel leidinggevende is echter de teamleider van de afdeling Veiligheid en Handhaving. De jeugdregisseur werkt vanuit het Veiligheidshuis en speelt een belangrijke rol bij de briefing en informatiepositie van de straatcoaches. Straatcoaches werken behoorlijk autonoom en geven zelf invulling aan hun taken.

Samenwerking met politie

Er zijn korte communicatielijnen tussen straatcoaches en politie. De straatcoaches melden zich elke dag bij de politie, wanneer ze de straat op gaan. Straatcoaches en politie houden elkaar tijdens afstemmingsoverleg op de hoogte.

Samenwerking met andere partners

Op wijkniveau sluiten de straatcoaches aan bij wijkgerichte jongerenoverleggen. Tijdens deze overleggen worden maandelijks de overlastplekken, de aard en samenstelling van overlastgroepen alsmede de individuele jongeren besproken. Bij de wijkgerichte jongerenoverleggen zijn tevens vertegenwoordigers van Bureau Jeugdzorg, jongerenwerkers, jeugdpolitie, verslavingsmedewerkers en medewerkers van Bureau Bemoeizorg aanwezig. Er zijn tussen de ketenpartners strikte afspraken gemaakt over de uitwisseling van privacygevoelige gegevens.

Resultaten

Meetbare resultaten van de straatcoachaankpak in Venlo kunnen nog niet worden geleverd.

De stakeholders vinden dat de straatcoachaankpak een positief effect heeft op:

- overlastmeldingen, met de kanttekening dat het precieze effect van de straatcoaches niet te onderscheiden is; het is een integrale aanpak;
- veiligheidsgevoelens van bewoners; positieve reacties op uniformen en bereikbaarheid van de straatcoaches;
- informatiepositie van gemeente en politie;
- samenwerking tussen ketenpartners.

Geen effect op criminaliteit.

Bijzonderheden

Ten tijde van ons onderzoek was er tijdelijk nog maar één straatcoach in dienst en was de aanpak dus tijdelijk niet operationeel. In de maanden april tot en met september heeft het project gebruikgemaakt van ingehuurdde straatcoaches. Inmiddels zijn er nieuwe straatcoaches aangenomen die in het najaar van 2011 aan de slag gaan.

3 Onderzoeksvragen

Onderzoeksvragen inventarisatieonderzoek

De visie

- 1.1 Welk doel heeft de inzet van het straatcoachproject in de verschillende gemeenten?
- 1.2 Hoe beoogt men dit doel te realiseren?

De aanpak

- 2.1 Hoe zijn de straatcoachprojecten in de verschillende gemeenten opgezet?
- 2.2 Welke overeenkomsten en verschillen zijn er?
- 2.3 Hoe is de samenwerking met de politie?

De inbedding

- 3.1 Hoe is de straatcoachaankpak ingebed?
- 3.2 Hoe is de samenwerking en taakverdeling tussen politie, gemeente en straatcoaches vormgegeven?

Onderzoeksvragen verdiepingsonderzoek

Probleemanalyse en doelstellingen

- 1 Welke problemen in de gemeenten gaven aanleiding voor de inzet van straatcoaches?
- 2 In hoeverre zijn heldere, meetbare doelstellingen verbonden aan de inzet van straatcoaches? En welke zijn dit?

Aanpak

- 3 Hoe heeft de aanpak van de straatcoaches in de praktijk vorm gekregen, in termen van aanpak op straat, benadering jongeren, samenwerking met andere partijen? Welke knelpunten komt men in de praktijk tegen?
- 4 Welke wijzigingen hebben om welke redenen plaatsgevonden?
- 5 Wat is nieuw in de aanpak (in vergelijking met bestaand regulier aanbod)?

- 6 In hoeverre sluit de aanpak aan bij de gesignaleerde problemen en geformuleerde doelstellingen?
- 7 In hoeverre en op welke wijze houdt de gemeente sturing op de aanpak? Is de focus van de gemeentelijke aanpak gewijzigd sinds de start? En zo ja hoe en waarom?

Resultaat

- 8 Welke resultaten heeft de straatcoachaanpak volgens de verschillende stakeholders (bijvoorbeeld gemeente, politie, hulpverlening)? Hoe verhouden deze resultaten zich tot de doelstellingen?
- 9 Zijn er meetbare resultaten te onderscheiden in termen van overlast, jeugdgroepen, criminaliteit, veiligheidsgevoelens? Hoe verhouden deze resultaten zich tot de doelstellingen?

Conclusies en aanbevelingen

- 10 Biedt de straatcoachaanpak een aanvulling op de bestaande aanpak tegen jeugdoverlast? Is hierbij iets te zeggen over de verschillende typen straatcoaches? Is de één nieuwer dan de ander?
- 11 Welke lessen zijn te trekken uit de ervaringen en resultaten in de praktijk?
- 12 Op welke wijze zal naar verwachting (landelijke) doorontwikkeling van de aanpak plaatsvinden?

4 Overzicht bestudeerde documenten inventarisatieonderzoek

Tabel B4.1: 22 gemeenten die van WWI geld krijgen voor aanpak M-N jongeren

Gemeente	Straatcoach	Plannen ontvangen?	Documenten
Amersfoort	Nog niet rijp	Nee	-
Amsterdam	Ja, en bezig met vernieuwing	Ja	• Jaarplan 2010 SAOA • Plan van aanpak SAOA 2009 • Verantwoording subsidie Donnergelden 2009 • Gezinsbezoeken SAOA • Aanvraag middelen M-N risicjongeren 2010, WWI
Culemborg	Ja	Ja	• Plan van aanpak 'Straatcoaches Culemborg', juni 2009 • Profiel van de straatcoach • Protocol straatcoaches • Selectiecriteria voor aanbieders straatcoaches • Straatcoaches • Taakomschrijving straatcoaches Culemborg
Den Haag	Ja	Ja	• Hoofdlijnen aanpak Marokkaans-Nederlandse Risicjongeren en Antilliaanse Risicogroepen • Nieuwe stijl, Bijlage bij opdrachtgunning straatcoaching gezinsmanager, Versie 3 • Bijlage bij opdrachtgunning straatcoaching gezinsmanager, Versie 2 • Bijlage 1 Aanpak Marokkaans-Nederlandse risicogroepen 2010-2012 • Bijlage 2 Uitvoeringsmatrix Marokkaans-Nederlandse risicogroepen 2010
Ede	Geen straatcoaches nu. Ede is op zoek naar een structurele oplossing. Straatcoaches zoals in A'dam en Utrecht zijn voor de gemeente Ede te duur. Daarbij wil de gemeente Ede niet een tijdelijk project, maar een structurele oplossing. Dit kan wel worden opgezet met een tijdelijke financiering	Nee	-
Eindhoven	Ja, 'straatwachters'	Ja	• (Concept)plan Eindhoven maart 2009 • Brief WWI Eindhoven, Betreft Financiële ondersteuning plan van aanpak M-N risicjongeren Eindhoven, 20 maart 2009 • Plan van aanpak 'Risicjongeren Eindhoven 2010' • Straatcoaches Eindhoven
Gorinchem	Ja, ambulante jongerenwerker/straatcoach	Ja	• Brief over Inzet straatcoach aan organisatie Stichting Arkelstad • Antwoorden op vragen van DSP-groep per e-mail • Straatcoachinformatie van Stichting Arkelstad

Gouda	Ja, 'streetcoaches'	Ja	• Offerteaanvraag Straatcoaches • Plan van aanpak 'Inzet streetcoaches op overlastgevende jongeren' • Antwoorden op vragen DSP-groep per e-mail
Helmond	Ja	Ja	• Ingediende aanvraag gezinscoach 2010 • Projectaanvraag 2009 Gezinscoaches in Helmond
Leiden	Ja, 'streetcoaches'	Ja	• Aanvraag middelen M-N risicjongeren 2010, WWI
Lelystad	Nee. Wel ambulante jongerenwerkers	Ja	• Plan van aanpak 'Marokkaans-Nederlandse jongeren in Lelystad, 2010 t/m 2012', concept
Maassluis	In voorbereiding gezamenlijke aanbesteding in 2010 met Schiedam. Allebei de gemeenten hebben hun eigen PvA, maar gezamenlijk een operationeel plan	Ja	• Advies B&W plan van aanpak Marokkaans-Nederlandse risicjongeren • Raadsvoorstel tot het vaststellen van het plan van aanpak Marokkaans-Nederlandse risicjongeren • Plan van aanpak 'Overlastgevende Marokkaans-Nederlandse jongeren, 2010-2012', korte versie
Nijmegen	Ja	Ja	• Brief aan de gemeenteraad van Nijmegen, Plan van aanpak 'Marokkaans-Nederlandse risicjongeren'
Oosterhout	Geen straatcoaches, alleen gezinsmanagers	Nee	-
Roosendaal	In voorbereiding	Ja	• Plan van aanpak 'Straatcoaches in Roosendaal', 6 december 2009
Rotterdam	In voorbereiding	Ja	• Aanvraag middelen M-N risicjongeren 2010, WWI
Schiedam	In voorbereiding, start in mei 2010. Een gezamenlijke aanbesteding met Maassluis. Allebei de gemeenten hebben hun eigen PvA, maar gezamenlijk een operationeel plan	Ja	• Plan van aanpak 'Inzet straatcoaches, Marokkaans-Nederlandse risicjongeren Schiedam, 2010-2012'
's-Hertogenbosch	Nog niet rijp	Nee	-
Tilburg	Ja	Ja	• Notitie, Aanpak Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren in Tilburg, juli 2009 • Op weg naar Tilburg Plus, Totaalplan Aanvullende Voorzieningen, december 2009
Utrecht	Ja	Ja	• Brief aan de (plv-)leden van de commissie Bestuur en Veiligheid, Stedelijke Ontwikkeling en Maatschappelijke Ontwikkeling, m.b.t. Straatcoaches, april 2008
Veenendaal	Ja	Ja	• Informatie over straatcoaches in Veenendaal, 23 februari 2010 • Antwoorden op vragen DSP-groep
Zeist	In het plan Jongerenaanpak staat dat ze in 2009 straatcoaching willen inzetten	Ja	• Plan jongerenaanpak Zeist, juli 2009

Tabel B4.2: Overige gemeenten die zijn benaderd

Gemeente	Straatcoach	Plannen ontvangen?	Documenten
Almere	Nog niet gestart. De straatcoaches dienen op 1 juli 2010 te starten met de werkzaamheden	Ja	• Offerteaanvraag ten behoeve van de openbare Europese aanbesteding, 'Straatcoaches, Gemeente Almere', Aanbestedingsnummer: CIA2010.02.10
Amstelveen	Ja, straatcoaches van SAOA	Ja	• Offerte inzet SAOA in de gemeente Amstelveen in 2010 • Evaluatie SAOA • Ketenbenadering
Enschede	In voorbereiding, start half juni 2012	Nee	• Alleen losse informatie per e-mail verkregen
Haarlemmermeer	Wordt mee gestart, in de vorm van BOA's	Ja	• Plan van Aanpak straatcoaches. Onderdeel van plan van aanpak 'Overlast en Verloedering'
Leeuwarden	Ja, in 2010 werd gestart met de aanpak van jeugdoverlast middels de inzet van straatcoaches die gelieerd zijn aan de Taskforce Jeugdoverlast. Ze zoeken een organisatie die straatwerkers en een straatcoach kan inzetten	Ja	• Europese aanbesteding 'Uitvoering intensieve outreachende aanpak risicojongeren en jongvolwassenen en straatcoaching'
Roermond	Ja	Nee	-
Venlo	Ja	Ja	• Startnotitie, Uitwerking aanbevelingen 'Extreem? Moeilijk!' • Raadsbrief, Tussenevaluatie uitwerkingen aanbevelingen 'Extreem? Moeilijk!'

Leden Redactieraad Programma Politie & Wetenschap

Voorzitter prof. dr. H.G. van de Bunt
Hoogleraar Criminologie
Erasmus Universiteit Rotterdam

Leden mr. drs. C. Bangma
Districtschef regiopolitie Flevoland
Lid Commissie Politie & Wetenschap

drs. P. Holla
Districtschef regiopolitie Kennemerland

prof. dr. P. van Reenen
Van Reenen-Russel Consultancy b.v.
Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten (SIM)
Universiteit Utrecht

Secretariaat Programmabureau Politie & Wetenschap
Politieacademie
Arnhemseweg 348
7334 AC Apeldoorn

Postbus 834
7301 BB Apeldoorn
www.politienwetenschap.nl

Uitgaven in de reeks Politiekunde

1. **Criminaliteit in de virtuele ruimte**
P. van Amersfoort, L. Smit & M. Rietveld, DSP-groep, Amsterdam/
TNO-FEL, Den Haag, 2002
2. **Cameratoezicht. Goed bekeken?**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en Onderzoeksgroep Beke,
Arnhem, 2002
3. **De 10 stappen van Publiek-Private Samenwerking (PPS)**
J.C. Wever, A.A. van Pel & L. Smit, DSP-groep, Amsterdam/TNO-FEL,
Den Haag, 2002
4. **De opbrengst van projecten. Een verkennend onderzoek naar de bijdrage van
projecten aan diefstalbestrijding**
C.J.E. In 't Velt, e.a., NPA-Onderzoeksgroep, LSOP, Apeldoorn, 2003
5. **Cameratoezicht. De menselijke factor**
A. Weitenberg, E. Jansen, I. van Leiden, J. Kerstholt & H.B. Ferwerda,
Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/TNO, Soesterberg, 2003
6. **Jeugdgroepen in beeld. Stappenplan en randvoorwaarden voor de shortlist-
methodiek**
H.B. Ferwerda & A. Kloosterman, Advies- en Onderzoeksgroep Beke &
Politieregio Gelderland-Midden, Arnhem, 2004 (vierde druk 2006)
7. **Hooligans in beeld. Van informatie naar aanpak**
H.B. Ferwerda & O. Adang, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/
Onderzoeksgroep Politieacademie Apeldoorn, 2005
8. **Richtlijnen auditieve confrontatie**
J.H. Kerstholt, A.G. van Amelsfoort, E.J.M. Jansen & A.P.A. Broeders, TNO
Defensie en Veiligheid, Soesterberg/Politieacademie, Apeldoorn/NFI,
Den Haag, 2005
9. **Niet verschenen**

10. **De opsporingsfunctie binnen de gebiedsgebonden politiezorg**
O. Zoomer, IPIT, Instituut voor maatschappelijke veiligheidsvraagstukken, Universiteit Twente, 2006
11. **Inzoomen en uitzoomen op Zaandam**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en onderzoeksgroep Beke, Arnhem 2006
12. **Aansprakelijkheidsmanagement politie. Beschrijving, analyse en handreiking**
E.R. Muller, J.E.M. Polak, C.J.J.M. Stoker m.m.v. M.L. Diepenhorst & S.H.E. Janssen, COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag/Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit Leiden, 2006
13. **Cold cases – een hot issue**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en onderzoeksgroep Beke, Arnhem, 2006
14. **Adrenaline en reflectie. Hoe leren politiemensen op de werkplek?**
A. Beerepoot & G. Walraven e.a., DSP-groep BV, Amsterdam/Walraven onderzoek en advies, 2007
15. **Tussen aangifte en zaak. Een referentiekader voor het aangifteproces**
W. Landman, L.A.J. Schoenmakers & F. van der Laan, Twynstra Gudde, adviseurs en managers, Amersfoort, 2007
16. **Baat bij de politie. Een onderzoek naar de opbrengsten voor burgers van het optreden van de politie**
M. Goderie & B. Tierolf, m.m.v. H. Boutellier & F. Dekker, Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, 2008
17. **Hoeveel wordt het vandaag? Een studie naar de kans op voetbalgeweld en het veiligheidsbeleid bij voetbalwedstrijden**
E.J. van der Torre, R.F.J. Spaaij & E.D. Cachet, COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2008
18. **Overbelast? De administratieve belasting van politiemensen bij de afhandeling van jeugdzaken**
G. Brummelkamp & M. Linssen, EIM, Zoetermeer, 2008

19. **Geografische daderprofilering. Een inventarisatie van randvoorwaarden en succesfactoren**
G. te Brake & A. Eikelboom, TNO Defensie en Veiligheid, Soesterberg, 2008
20. **Solosurveillance. Kosten en baten**
S.H. Esselink, J. Broekhuizen & F.M.H.M. Driessen, Bureau Driessen, 2009
21. **Onderzoek naar de mogelijke meerwaarde van AWARE voor de politie. Ervaringen met een nieuwe aanpak van belaging door ex-partners**
M.Y. Bruinsma, J. van Haaf, R. Römken & L. Balogh, IVA Beleidsonderzoek en Advies, i.s.m. INTERVICT/Universiteit van Tilburg, 2008
22. **Gebiedsscan criminaliteit en overlast. Een methodiekbeschrijving**
B. Beke, E. Klein Hofmeijer & P. Versteegh, Bureau Beke, Arnhem, 2008
23. **Informatiemanagement binnen de politie. Van praktijk tot normatief kader**
V. Bekkers, M. Thaens, G. van Straten & P. Siep; m.m.v. A. Dijkshoorn, Center for Public Innovation, Erasmus Universiteit Rotterdam, 2009
24. **Nodale praktijken. Empirisch onderzoek naar het nodale politieconcept**
H.B. Ferwerda, E.J. van der Torre & V. van Bolhuis, Bureau Beke, Arnhem/COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2009
25. **Rellen om te rellen. Een studie naar grootschalige openbare-ordeverstoringen en notoire ordeverstoorders**
I. van Leiden, N. Arts & H.B. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem, 2009
- 26a. **Verbinden van politie- en veiligheidszorg. Politie en partners over signaleren & adviseren**
W. Landman, P. van Beers & F. van der Laan, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2009
- 26b. **Politiepolitiek. Een empirisch onderzoek naar politieke signalering & advisering**
E.J.A. Bervoets, E.J. van der Torre & J. Dobbelaar m.m.v. N. Koeman, COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2009

27. **De politie aan zet: de aanpak van veelplegers in Deventer**
I. Bakker & M. Krommendijk, IPIT, Enschede, 2009
28. **Boven de pet? Een onderzoek naar grootschalige ordehandhaving in Nederland**
O.M.J. Adang (redactie), S.E. Bierman, K. Jagernath-Vermeulen, A. Melsen, M.C.J. Nogarede & W.A.J. van Oorschoot, Politieacademie, Apeldoorn, 2009
29. **Rellen in Ondiep. Ontstaan en afhandeling van grootschalige ordeverstoring in een Utrechtse achterstandswijk**
G.J.M. van den Brink, M.Y. Bruinsma (redactie), L.J. de Graaf, M.J. van Hulst, M.P.C.M. Jochoms, M. van de Klomp, S.R.F. Mali, H. Quint, M. Siesling, G.H. Vogel, Politieacademie, Apeldoorn, 2010
30. **Burgerparticipatie in de opsporing. Een onderzoek naar aard, werkwijzen en opbrengsten**
A. Cornelissens & H. Ferwerda (redactie), met medewerking van I. van Leiden, N. Arts & T. van Ham, Bureau Beke, Arnhem, 2010
31. **Poortwachters van de politie. Meldkamers in dagelijks perspectief**
J. Kuppens, E.J.A. Bervoets & H. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem & COT, Den Haag, 2010
32. **Het integriteitsbeleid van de Nederlandse politie: wat er is en wat ertoe doet**
M.H.M. van Tankeren, Onderzoeksgroep Integriteit van Bestuur, Vrije Universiteit Amsterdam, 2010
33. **Civiele politie op vredesmissie. Uitzendervaringen van Nederlandse politiefunctionarissen**
H. Sollie, Universiteit Twente, Enschede, 2010
34. **Ten strijde tegen overlast. Jongerenoverlast op straat: is de Engelse aanpak geschikt voor Nederland?**
M.L. Koemans, Universteit Leiden, 2010
35. **Het districtelijk opsporingsproces; de black box geopend**
R.M. Kouwenhoven, R.J. Morée & P. van Beers, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2010

36. **Balanceren tussen alert maken en onrust voorkomen. Publiekscommunicatie over seriële schokkende incidenten (casestudy Lelystad)**
A.J.E. van Hoek, m.m.v. P.F. van Soomeren, M.D. Abraham & J. de Kleuver, DSP-groep, Amsterdam, 2011
37. **Sturing van blauw. Een onderzoek naar operationele sturing in de basispolitiezorg**
W. Landman, m.m.v. M. Malipaard, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2011
38. **Onder het oppervlak. Een onderzoek naar ontwikkelingen en (a)select optreden rond preventief fouilleren**
J. Kuppens, B. Bremmers, E. van den Brink, K. Ammerlaan & H.B. Ferwerda, m.m.v. E.J. van der Torre, Bureau Beke, Arnhem/COT, Den Haag, 2011
39. **Naar eigen inzicht? Een onderzoek naar beoordelingsruimte van en grenzen aan de identiteitscontrole**
J. Kuppens, B. Bremmers, K. Ammerlaan & E. van den Brink, Bureau Beke, Arnhem/COT, Den Haag, 2011
40. **Toezicht op zedendelinquenten door de politie in samenwerking met de reclassering**
H.G. van de Bunt, N.L. Holvast & J. Plaisier, Erasmus Universiteit, Rotterdam/Impact R&D, Amsterdam, 2012
41. **Daders over cameratoezicht**
A. van Schijndel, A. Schreijenberg, G.H.J. Homburg & S. Dekkers, Regio-plan Beleidsonderzoek, Amsterdam, 2012